

ДЕЛО N^o

**Valmieras rajona
centrālās bibliotēkas
gada statistiskā atskaite
un kopsavilkums
1982.**

НА _____ ЛИСТАХ

НАЧАТО _____

ОКОНЧЕНО _____

(Kultūras ministrijas veidlapa)

Bibliotēkām

Nodošanas termiņš.....

Bibliotēku daļā 4.st. 47. ist.

Rajona centrālā bibliotēka sastāda teksta atskaiti par savu bibliotēku, kā arī kopēju teksta atskaiti par visu rajona bibliotēku darbu.

Republikānisko pilsētu bibliotēkas un rajona pakļautības pilsētu bibliotēkas teksta atskaites raksta katra atsevišķi.

Par darbu ar bērniem rajonā – kopsavilkumu un teksta atskaiti stāda rajona bērnu bibliotēka.

Vēlams gada atskaitēm pievienot arī interesantākās ciemu bibliotēku teksta atskaites.

Skaitliskās atskaites

Stingri jāraugās, lai skaitliskās atskaites būtu precīzi izpildītas un parakstītas.

Visām arodbiedrību, kolhozu un citu resoru masu bibliotēku atskaitēm obligāti jābūt uz Valsts apstiprinātām formām Nr. 6-nk vai Nr. 6. Cita veida atskaišu formas nedrīkst pieņemt.

Arodbiedrību, kolhozu un citu resoru bibliotēku atskaišu vienam eksemplāram jāpaliek CB un vienu jāiesniedz ministrijā.

Atskaitē jāuzrāda pilnīgu iestādes nosaukumu, adresi un resoru piederības atšifrējumu.

Skaitļiem atskaitē jābūt pareiziem un pārbaudītiem.

Papildus jautājumi

1. *Cik darbinieki un kādās bibliotēkās gada laikā mainījušies.*
2. *Apmaiņas fonds rajonā, pilsētā:*
 - *Kopējais grāmatu skaits apmaiņas fondā uz 1982.g. 1. janvāri;*
 - *Cik grāmatu ienācis gada laikā;*
 - *Cik grāmatu izsniegts gada laikā;*
 - *Grāmatu skaits apmaiņas fondā uz 1983. g. 1. janvāri.*
3. *PSRS tautu literatūras izsniegums.*
4. *Grāmatu izsniegums lasītājiem no vienotā fonda – 2248 eks.*
5. *Cik reizes mēnesī filiālbibliotēkām izsūtītas jaunās grāmatas.*
6. *Skaņu plašu skaits un izsniegums. Cik iegādāts 1982. gadā*
Piezīme: Skaņu plašu un nošu izsniegumu jāpieskaita skaitliskajā atskaitē kopējam grāmatu izsniegumam.
7. *Diafilmu un diapozitīvu skaits bibliotēkās.*
8. *Kurās bibliotēkās darbojas interešu klubi (norādīt profilu un dibināšanas gadu).*
9. *Par bibliotēku sociālistiskajām sacensībām:*
 - *Vai rajonā, pilsētā organizē sociālistiskās sacensības,*
 - *Vērtēšanas kritēriji,*
 - *Kā sacenšas – RCB ar cita rajona RCB, bibliotēkas tikai savā rajonā u.t.t.*
 - *Vai ir nolikums, ja ir, tad pievienot atskaitēm.*
10. *Kuras bibliotēkas pārceltas uz jaunām, labākām telpām.*
11. *Kuras bibliotēkas kapitāli izremontētās.*
12. *Kuras bibliotēkas atrodas sliktās telpās un kāpēc telpas sliktas.*

13. Kuru bibliotēku darbs atbilst "Teicama darba bibliotēkas" nosaukuma piešķiršanai 1983. gadā. (Pārbaudes akti jāiesūta ministrijai līdz 1983.g. 1. maijam. Tiem jābūt saskaņotiem ar LKP un arodbiedrības rajona, pilsētas komitejām.

14. Kur atrodas rajona lauksaimniecības zinātniski tehnikās informācijas kabinets?

Atbildes uz papildjautājumiem jāiesniedz atsevišķi no teksta atskaites.

Bibliotēku pasēs uzrādīt esošo inventāru uz 1983.g.1. janvāri.

Bibliotēku adreses maiņas un telpu platību maiņas gadījumos bibliotēku pasēs obligāti jāizdara attiecīgie labojumi.

Zonu centriem (Ventpils pils CZB; Liepājas pils. CZB; Daugavpils pils. CZB; Jelgavas pils. CZB; Alūksnes RCB; Limbažu RCB) iesniegt materiālus par konkursa "Fonotēka – jaunatnei" uzvarētājām (1 – 3 labākās fonotēkas) un īsu apkopojumu par konkursa norisi zonā.

Uzdodam Jums sniegt precīzas un pārbaudītas ziņas.

Kultūrizglītības iestāžu

Pārvaldes priekšnieks

V.Lācis

Bibliotēku daļas priekšniece

I.Brence

Valmieras rajona centrālās bibliotēkas atbildes uz papildus jautājumiem.

1. Darbinieki mainījušies 4 bibliotēkās
Matīšu bibliotēka – 1 darbinieks
Vecates 2. bibliotēka – 1
Burtnieku bibliotēka – 1
Dikļu 1 bibliotēka – 1
2. Apmaiņas fonds rajona bibliotēkās:
Kopējais grāmatu skaits apmaiņas fondā uz 1982.g. 1. janv. – 490 eks
Gada laikā ienācis – nav
Gada laikā izsniegts – nav
Uz 1983. gada 1. janvāri – 490 eks.
3. PSRS tautu literatūras izsniegums rajonā – 26577 eks.
4. Grāmatu izsniegums lasītājiem no vienotā fonda – 2248 eks.
5. Jaunās grāmatas filiālbibliotēkām izsūta 1-2 reizes mēnešos. Biežāk grāmatas nevaram izsūtīt benzīna trūkuma dēļ, jo ceturksnī saņemam tikai 200 kg degvielas.
6. Skaņu plašu skaits rajonā – 310 vien.
Izsniegums – 102 eks.
1982. gadā iegādātas nav.
7. CB ir 129 diafilmas un diapozitīvi.
8. Interesu klubi darbojas Vecates 1 bibliotēkā (puķkopju un rokdarbnieču).
9. Sociālistiskās sacensības rajonā organizē. Sociālistiskās sacensības pastāv starp Valmieras un Cēsu rajoniem kultūras iestādēm, tai skaitā arī bibliotēkām. Vērtē rajonu kopējo rādītājus. Sociālistiskās sacensības saistības pārstāv arī ar Igaunijas PSR Tartu rajonu par visu kultūras darbu kopumā. Vērtēšanas kritēriji – galveno darba rādītāju pieaugums gada laikā.

Valmieras RCB ar cita rajona CB nesacenšas, bet sacenšas Valmieras rajona centrālā bērnu bibliotēka ar Cēsu rajona bērnu bibliotēku (nolikums – pielikumā).

Valmieras rajona bibliotēkas sacenšas rajona robežās. Vērtēšana notiek atsevišķi pilsētu un lauku grupām. Vērtē bibliotēku darba galveno rādītāju pieaugumu gada laikā, ņemot vērā darba kvalitāti.

10. Uz jaunām labākām telpām pārceltas: Bērzaines ciema bibliotēka, Brenguļu ciema 1 bibliotēka un Vecates ciema 11 bibliotēka.
11. 1982. gadā kapitālais remonts nevienā bibliotēkā nav bijis.
12. Ļoti šaurās telpās atrodas Naukšēnu ciema 1 bibliotēka, Skaņkalnes ciema bibliotēka un Zilaiskalna ciemata bibliotēka (barakas tipa ēkā).
13. "Teicama darba bibliotēkas" nosaukuma iegūšanai izvirzīta Mazsalacas pilsētas bērnu bibliotēka.
14. Rajona lauksaimniecības zinātniski tehniskās informācijas kabinets atrodas Burtnieku ciemā padomju saimniecības "Burtnieki" centrā.

Valmieras RCB direktore:

(B. Antonijas paraksts)

VALMIERAS RAJONA CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS TEKSTA ATSKAITE PAR 1982. GADU

DARBA SATURS UN GALVENIE UZDEVUMI.

1982. gadā CB darbā kā galvenie uzdevumi izvirzījās partijas un valdības lēmumu un norādījumu realizēšana. Uzmanība tika pievērsta PSKP 26. kongresa lēmumu propagandai. PSKP CB Maija plēnuma lēmumi par Pārtikas programmas īstenošanu uzlika bibliotēkas darbiniekiem jaunus pienākumus, vienā no galvenajām vietām izvirzījās sabiedriski politiskās un lauksaimniecības literatūras popularizēšana. Tāpat visu aizvadīto gadu uzmanības centrā bija darbs, sagaidot PSRS 60. gadadienu. Literatūras propaganda par mūsu valsts sasniegumiem 60 pastāvēšanas gados veikta dažādās formās – gan literatūras izstādēs, ciklos, apskatos, individuālajā darbā ar lasītājiem u.c. pasākumos.

Atsaucoties republikāniskajiem konkursiem par tūrisma, militāri patriotisko audzināšanu un CA zināšanu popularizēšanu iedzīvotājiem, tika aktīvi propagandēta sporta un sabiedriski politiskā literatūra.

1983. gadā – Valmieras 700. gadadienas atzīmēšana. Tāpēc jau visu 1982. gadu bibliotēkā priekšplānā izvirzījās darbs ar novadpētniecisko literatūru. Šajā jomā apkopoti materiāli par mūsu novadniekiem, popularizēta literatūra par Valmieras vēsturi un šodienu.

Sistemātiska darba rezultātā uzlabojies darbs ar vienoto fondu, bibliogrāfiskajā darbā meklētas jaunas iespējas sadarbībā ar dažādām iestādēm un uzņēmumiem.

Aizvadītajā gadā CB sākusī organizēt lielus, rajona mēroga masu pasākumus.

IEDZĪVOTĀJU BIBLIOTEKĀRĀS APKALPOŠANAS ORGANIZĀCIJA.

Valmieras pilsēta pēdējos gados izaugusi par lielu rūpniecisku un kultūras centru. Palielinājies arī iedzīvotāju skaits (apm. 27 tūkst.). Tomēr jau daudzus gadus tikai rajona CB ir pilsētas iedzīvotāju bibliotekārās apkalpošanas centrs, bet bērniem – centrālā bērnu bibliotēka. Daļu pilsētas iedzīvotāju apkalpo Valmieras SŠR arodbiedrības bibliotēkas. Tās fonds ir 40950 eks., lasītāju skaits – 1345, bet grāmatu izsniegums – 21550 eks. Bez tam pilsētā vēl ir sazarojies kupls nelielu bibliotēku tīkls (apm.15) pie dažādiem uzņēmumiem, iestādēm, rūpnīcām. Visās vidusskolās un profesionāli tehniskajās skolās arī ir samērā lielas bibliotēkas skolēnu apkalpošanai. To kopskaits – 7.

Sakarā ar samērā plašo bibliotēku tīklu CB nav nepieciešamības pēc pārvietojamām bibliotēkām. Tikai 1 pārvietojamā bibliotēka jau pastāv daudzus gadus pie pilsētas pansionāta, kaut gan arī tur ir sava bibliotēka.

CB lasītāju skaits 1982. gadā ir nedaudz samazinājies – par 33, kaut gan patiesībā lasītavā un abonementā tas ir pieaudzis. Kļūda 1981. gadā bija ieviesusies FION lasītāju uzskaitē, kas ir labota. Jāatzīmē, ka arī aizvadītajā gadā lasītavas lasītāju skaits ir palielinājies (par 23), tas turpina augt tuvosies tūkstotim. Palielinājies arī literatūras izsniegums par 3017 eks., sasniedzot 153460 literatūras vienības.

Savu darbu bibliotēka propagandējusi galvenokārt ar literatūras izstādēm, skatēm, apskatiem un citiem masu pasākumiem ārpus bibliotēkas – uzņēmumos, iestādēs, ražošanas kolektīvos. Bibliotēkas popularitātes augšanu stipri iespaido bibliogrāfiskās informācijas tīkla paplašināšanās, publikācijas laikrakstā un uzstāšanās rajona radiomezglā radiopārraidēs.

Darbs abonementā.

Gatavojoties PSRS 60. gadadienai, mūsu zemē valdīja liela darba un patriotiska pacilātība. Un jāatzīmē ārkārtīgi nozīmīgi notikumi šajā laikā: PSKP CK Plēnums, kas apstiprināja arī turpmāk ievērot PSKP 26. kongresa kursu. Arī Valmieras CB lasītāju apkalpošanas nodaļas galvenie uzdevumi bija:

- PSKP CK 24.maija Plēnuma lēmuma par PSRS Pārtikas programmas realizēšanu laika posmā līdz 1990. gadam, propaganda
- LĻKJS XXII un VĻKJS XIX kongresa materiālu propaganda
- Rajona pilsētu, ciematu un ciemu Tautas deputātu padomju vēlēšanas, Tautas tiesnešu vēlēšanas, literatūras propaganda
- Konkurss "Tūrisms un jaunatne"
- Ateistiskās literatūras propaganda
- Pusaudžu tiesiskā audzināšana

Galvenie darba skaitliskie rādītāji abonementā:

Lasītāju sastāvs	1981.	1982.
Lasītāju kopskaits	3067	3080
Strādnieki	1214	1195
Kolhoznieki	20	13
Kalpotāji	1023	1046
Mācību iest. audz. un vidusskolnieki	463	482
Augstskolas	115	130
Pārējie	232	214
No 16-20 gadiem	503	519
No 20-27 gadiem	803	791
Sievietes	1800	1810
Latvieši	2239	2314
Krievi	643	575
Pārējie	185	191
No jauna iestājušies bibliotēka	658	607
Jaunieši kas strādā ražošanā	250	390
Lasītāji ar augstāko izglītību	451	469
Lasītāji ar vidējo speciālo izglītību	324	318
Apmeklējumu skaits	21.559	21.969

Apmeklētība	- 7,4
Lasāmība	- 39,3
Apgrozāmība	- 2,13

Lasītāju sadalījums pēc sociālā sastāva:

Strādnieki	- 36%
Kolhoznieki	- 0,5%
Kalpotāji	-35,2%
Pārējie	- 8,1%
Vidējo un augstāko mācību iestāžu audzēkņi	- 20,2%

Sadalījums pēc tautībām:

Latvieši	- 75,5%
Krievi	- 18,7%
Pārējie	-5,8%
Sievietes	-56,7%
Jaunieši, kas strādā ražošanā	- 16,5%
Lasītāji ar vidējo speciālo izglītību	- 10%
Augstāko izglītību	- 15%

Abonementa lasītāju sadalījums pēc profesijām:

Administratīvie darbinieki	- 48
Ārsti	-27
Feldšeri	-7
Farmaceiti	-12
Medicīnas māsas	-35
Aktieri	-34
Bērnu dārzu audzinātāji	-40
Celtniecības speciālisti	-24
Strādnieki	-109
Dažādu nozaru inženieri	-150
Elektromontieri	-70
Grāmatveži-ekonomisti	-75
Lauksaimniecības speciālisti	-49
Mehāniķi-mašīnisti	-30
Metinātāji	-35
Milicijas darbinieki	-35
Skolotāji	-142
Skaitļošanas inženieri	-11
Skaitļošanas operatori	-30
Šoferi	-108
Šuvējas	-14
Pavāri, konditori	-41
Pārdevējas	-32
Piena rūpniecības speciālisti	-17

Svarīgs mūsu bibliotēkas uzdevums ir iesaistīt par lasītājiem pēc iespējas vairāk iedzīvotāju, lai grāmata nonāktu katrā ģimenē. No jauna bibliotēkā iesaistījušies 607 lasītāji, bet pārstājuši lasīt – 300 lasītāju (skolnieki, kas iestājušies citās mācību iestādēs, iedzīvotāji, kas mainījuši dzīves vietu, kopmītnēs dzīvojošie). Bibliotēkas fonds neapmierināja 3 lasītājus (nav svešvalodu fonda, galvenokārt daiļliteratūrā). Lasītājus uz bibliotēku uzaicinām arī telefoniski, izmantojam lasītāju aktīvu, kas ieinteresē savus darba biedrus, draugus un ģimenes locekļus.

Lasītāju apkalpošana un literatūras propaganda.

Viens no svarīgākajiem bibliotēkas uzdevumiem ir jaunās paaudzes audzināšana. Skolu jaunatne bibliotēku apmeklē –

- 1) Lai iepazītos ar obligāto literatūru
- 2) Ar jaunākajiem latviešu un krievu padomju rakstnieku darbiem, kuri veltīti jauniešu problēmām, sadzīvei (Puriņš "Zelta zirnekļis smejas", Mauliņš J. "Mīlestības infraskaņas", A.Kļavis "Tu, jūs un pārējie" u.c.)
- 3) Vēlēšanās papildināt zināšanas noteiktos priekšmetos, proti: bioloģijā, fizikā un ķīmijā, retāk matemātikā, astronomijā (Valmieras 4. v-skolas audzēkņi), literatūrzinātnē
- 4) Viestura 3. vidusskolas audzēkņi no teātra klases interesējas par jautājumiem, kas saistīti ar teātra vēsturi, kustību mākslu, runas kultūru, viņus interesē monogrāfijas par skatuves māksliniekiem
- 5) Papildināt savas zināšanas izvēlētajā specialitātē (28. PPTV par kulinārijas jautājumiem, galda kultūru, 36. ķīmiķu profesionāli tehniskā vidusskola – par skaitļošanas tehniku un estētiku)
- 6) Interesējas par sportu (atsevišķiem sporta veidiem – basketbolu, šahu, slēpošanu, hokeju u.c.)

Turpmāk vairāk jāiekārto grāmatu izstādes par sportu, vēsturi un aktīviem, radošiem mieru rajona un republikas cilvēkiem. Abonementā ir avīžu rakstu mapes "Mūsu laikabiedrs" un "Mēs plusos un mīnūsos", kā arī "Disko klubs". Ieteicam arī lasīt žurnālu "Muzikālējais žizņ", kurā publicēti apraksti par ārzemju estrādes ansambļiem un solistiem.

Profesionālai orientācijai noder mape "Profesija", kurā savākti raksti par visām nepieciešamākajām specialitātēm, mācību iestādēm un šo profesiju pārstāvjiem. Studentu grupai galvenokārt palīdzam atrast vajadzīgo mācību literatūru un nepieciešamākās grāmatas darbam.

Padziļināti bibliotēkā strādā ar strādājošo jauniešu grupu, kam ir vidējā izglītība un, kuri tālāk nemācās. Grupā 100 lasītāju, no tiem 21 kavētāji. Vidējā apmeklētība – 5,73. Īpaši strādā ar 22 jauniešiem. Formulāru analīzi šīs grupas lasītājiem veic 2 reizes gadā. Izdarot secinājumus, nosaka kā lasa nozaru literatūru, cik reizes katrs lasītājs apmeklējis bibliotēku, kādas ir jauniešu intereses, kā izmanto literatūru no izstādēm. Vadoties no šiem secinājumiem, sastāda plānu darbam ar grupu (pusgadam), nosaka darba formas: individuālas pārrunas, grāmatu izstādes un izstāžu ciklus un uzdevumus – palīdzēt profesijas izvēlē, kvalifikācijas celšanā, interešu loka paplašināšanu, veidot iemaņas darbā ar katalogu, kartotēkām un bibliogrāfiskajiem līdzekļiem. Samērā labi šīs grupas lasītāji lasa nodaļu literatūru – 23,8% no kopējā grupas izsnieguma. Tas panākts, iesakot literatūru un izliktos grāmatu izstādes: piem., izstāžu cikls "Talants, griba, darbs" par olimpisko čempionu Daini Kūlu, LPSR Tautas skatuves mākslinieci Zitu Ersu, komponistu Imantu Kalniņu, gleznotāju Māru Rikmani.

Izstādes "Dzīve – varoņdarbs" un "Varonības un vīrišķības skola" iepazīstināja šīs grupas lasītājus ar LTK un pilsoņu kara dalībnieku atmiņām, memuāru literatūru un aprakstiem.

Proforientācijai iekārtota izstāde "Meklēju sevi". Juridisko zināšanu propagandai izlikta izstāde "Ja es būtu zinājis likumu" un "Ģimene". Šīs grupas jauniešiem grūti noorganizēt kopējus masu pasākumus, jo grupa aptver lasītājus, kuri strādā dažādās iestādēs un uzņēmumos. Izsniedzot ielūgumus, uzaicinājām aktīvākos lasītājus piedalīties VRCB rīkotajā tematiskajā pēcpusdienā, kas bija veltīta Starptautiskajai sieviešu dienai, un tos jauniešus, kuri interesējas par mākslu, uzaicinājām uz zinātniski praktisko konferenci "Mūsdienu cilvēks dzīvē un mākslā".

Agrorūpniecības apvienības speciālistu grupa.

Grupā ir 21 lasītājs. To sastāda inženieri – mehāniķi, agronomi, zootehniķi, lauksaimniecības žurnālisti un kolhozu priekšsēdētāji. Šīs grupas lasītājus personiski informējam par jaunākajām grāmatām ekonomikā, lauksaimniecībā un tehnikā. Varētu vēlēties lielāku atsaucību un regulārāku bibliotēkas apmeklētību. Šajā grupā no visa izlasītā grāmatu skaita 0,74% ir nozaru literatūra. Vidējais apmeklējumu skaits – 6,55.

Pedagogu grupa.

Grupā ir 61 skolotājs. Vidējā apmeklētība – 6,55. No visām izlasītajām grāmatām nozaru literatūra sastāda 44,2%. Aktīvākos lasītājus informējam individuāli.

Teātra grupa.

Tajā – 48 lasītāji. Grupu sastāda aktieri, režisori un daži mākslas interesenti. Lasītājus informējam par jaunāko literatūru mākslā, psiholoģijā, filozofijā, izveidota vispārējā rakstu kartotēka. Ar grupu strādāt interesanti, jo lasītāji ir ļoti atsaucīgi un par bibliotēkas grāmatu jaunumiem informē savus kolēģus un ģimenes locekļus.

CB nekārtīgie lasītāji – 230, no tiem 135 dzīvo kopmītnēs. Divas reizes gadā sūtam sarakstus par nekārtīgiem lasītājiem uz rūpnīcām, uzņēmumiem un iestādēm. Lasītājiem personīgi rakstām neskaitāmas atgādnēs par grāmatu lietošanas termiņa izbeigšanos. Ir izgatavots spiedogs ar tekstu, ka grāmatu nenodošanas gadījumā bibliotēka vainīgo personu iesūdzēs darba vietas biedru tiesā. Atgādinām arī telefoniski. 60 lasītāji ir mainījuši adreses un darba vietas, 115 – izbraukuši no Valmieras. Valmieras Stikla šķiedras rūpnīca, 43. celtniecības pārvalde, AK – 2 un Ugunsdzēsšanas iekārtu rūpnīca ir ļoti neatsaucīgas, nekontrolē garantijas lapas, tāpēc bibliotēka ir pilnīgi bezspēcīga šajā cīņā. Valmieras SŠR administrācija atsakās izlikt cehos lasītāju – kavētāju sarakstus. Ļoti labi, ka beidzot arī Vissavienības centrālajā presē-avīzē “Sovetskaja kuļtura” 1983. gada 11. janvārī publicēts raksts par bibliotēku bezjēdzīgo cīņu ar nekārtīgajiem lasītājiem un bibliotēkas grāmatu un žurnālu postītājiem.

Lasītājiem atteikto pieprasījumu burtnīca.

1982. gadā reģistrēti 74 lasītājiem atteikto pieprasījumu. Reģistrē galvenokārt nozaru literatūru. Atsevišķi izņēmumi ir Bergmans I. “Laulības dzīves ainas”, Kalniņš J. Rainis, Skujiņš Z. “Jauna cilvēka memuāri”, jo šie daiļdarbi pieprasīti darba vajadzībām. Jāpiezīmē, ka trūkst skolnieku un studentu obligātās literatūras sarakstā iekļautie darbi, kā Upīts A. Zaļā zeme, Puriņš A. Zelta zirneklis smejas, Antīkās literatūras antoloģija 1. daļa, franču klasiskais teātris, Islandes sāgas, Īru un viduslaiku varoņeposi.

Atteikta šauri specializēta tehniskā un mācību literatūra, kuru izdod atsevišķas mācību iestādes un institūti. Joprojām nākas atteikt mācību grāmatas marksisma, ļeņinisma filozofijā, ekonomikā, PSKP vēsturē, E. Karpovica “Filozofiskās burtnīcas”. Reģistrēti arī periodiskie literārie žurnāli, jo šos izdevumus pieprasa teātra grupas lasītāji. Grūti apmierināt lasītāju pieprasījumus pēc izdevniecības “Zinātne” sērijas “LPSR Arhitektūras un mākslas pieminekļi”. Šīs sērijas grāmatas atteiktas 6 reizes.

Pēdējos gados radusies interese par nūtriju audzēšanu, reģistrēti 5 atteikumi. Nākas atteikt par individuālo dzīvojamo ēku projektiem, rokdarbiem, adīšanu, pīšanu, siešanu kā latviešu tā krievu valodā. Pieprasījumus apmierina izmantojot CBS vienoto fondu (39 grāmatas) un CB fondu rindas kārtībā.

Nav apmierināti 15 pieprasījumu, jo lasītājs atteicās gaidīt, uzskatot, ka vajadzīgo literatūru varēs sameklēt citādā ceļā.

Izsniegto grāmatu, brošūru un žurnālu sadalījums pēc satura:

	1981.	1982.
Izsniegto grāmatu kopskaits	101323	102443
3K	1942	2268
1, 3 9	13574	13476
4	770	826
5	3720	3868
2	360	428
61	1577	1488
6	3244	3532
	1981.	1982.
63	2172	2458
7	3145	2896
7F	1216	1301
8	2977	2876
91	1684	1709
0	487	393
Daiļliteratūra	64455	64888
PSRS citu tautu		3988
Latviešu valodā	69959	44674
Krievu valodā	31109	57769

Sagaidot PSRS nodibināšanas 60. gadadienu, abonements aktīvi propagandēja grāmatas par PSRS ekonomiku, ārpolitiku un kultūru, literatūru par atsevišķām republikām un mūsu zemes viesu ceļojumu piezīmes par PSRS.

PSKP XXVI kongress noteica plašu sociālās attīstības un tautu labklājības celšanās programmu. Tās realizēšana ir visas tautas uzdevums. Ar sabiedriski politiskās literatūras palīdzību izskaidrojam PSKP agrāko politiku, galveno pārtikas veidu jaunražošanas tehnoloģiju, lauksaimniecības materiāli tehniskās bāzes attīstību, arī lauksaimnieciskās ražošanas efektivitātes paaugstināšanas metodes.

PSRS 60. gadadienai veltītās literatūras izstādes:

1. Padomju Gruzija izsniegtas 8 grāmatas
2. Plecu pie pleca (par Aizkaukāza rep.)
3. LTK laikabiedru atmiņās
4. Dzīve – varoņdarbs “ 19 grāmatas
5. Simttautu draudzības dzīvajā lokā
6. Laikabiedra tēls PSRS tautu literatūrā “ 78 “
7. Brālīgo tautu saimei – 60 (izstāde iekārtota zinātniski praktiskās konferences laikā “Strādājošo un skolu jaunatnes internacionālā un patriotiskā audzināšana – kult. namā)
8. Kalnu un ieleju zeme – Tadžikijas PSR
9. Maskava – Padomju Savienības galvaspilsēta
10. Padomju Lietuva
11. Padomju Igaunija
12. Ceļojums mākslas pasaulē – pa Ermitāžu izsn. 12 grāmatas

Audzināšana mūsdienās ir sarežģīts process. Tikai sistemātiski lasot pedagoģisko literatūru, kā arī paplašinot vispārējo redzes loku, var veiksmīgi tikt galā ar audzināšanas problēmām ģimenē. Galvenais mūsu uzdevums ir piesaistīt vecāku uzmanību pedagoģiskajai literatūrai, iemācīt ikdienā rast padomu grāmatā. Mūsu bibliotēkas lasītāji – vecāki strādā VSŠR, VUIER,

VGK, SPK, AK-2 u.c. ar vidējo, vidējo speciālo un augstāko izglītību. Daļa abonē žurnālu "Skola un ģimene", "Padomju Latvijas Sieviete". Bibliotēkā ir bagāta pedagoģiskās literatūras fonds, kā arī literatūra par komunistisko audzināšanu, tikumisko un darbaudzināšanu, sadzīves kultūru. Pedagoģisko literatūru propagandējot ar grāmatu izstāžu palīdzību:

1. Kad dēls izvēlas profesiju u.c.

Pārrunās ar vecākiem izmantojam laikraksta "Rīgas Viļņi" sniegto informāciju, atgādinām lasītājiem par gaidāmajām pārraidēm "Ģimenes lokā", "Mūsu ģimene". Viens no svarīgākajiem bibliotēkas un vecāku uzdevumiem ir pareizi ievadīt pirmsskolas vecuma bērnu grāmatu pasaulē. Abonementā lasītāji iecienījuši izstādi "Māmiņ, palasi"- izsniegtas 163 grāmatas. Iekārtota mape ar rakstu izgriezumiem no laikraksta "Padomju Jaunatne" rubrikas "Pavards". Kompleksi veicot komunistiskās audzināšanas darbu, svarīgs uzdevums ir padomju cilvēku un it sevišķi jauniešu patriotiskā audzināšana. Jauniešu adresējām izstādes:

- 1) Darba varoņi
- 2) V. I. Ļeņinam – 112
- 3) Tavs devums sestdienas talkai
- 4) Disciplīna, iniciatīva, atbildība
- 5) Iepazīsimies – LĻKJS XXII kongresu delegāti no Valmieras rajona
- 6) Talants un sistēma
- 7) Atmiņas, pārdomas (pilsoņu kara dalībnieku atmiņas)
- 8) 20. jūnijs – vēlēšanu diena – izsniegtas 28 gr.
- 9) Padomju arodbiedrības – ietekmīgs mūsu sabiedrības spēks
- 10) Par darba un vadības zinātnisko organizāciju
- 11) PSKP XXVI kongresa lēmums dzīvē
Piecgades ierindā (par Valmieras darba pirmrindniekiem)
- 12) Tev, mūsu Latvija, mēs sirdis dodam,
Lai ziedam zieda, maizei – maizes gods
(A.Vējāns)
- 13) Miers – laikmeta prasība
- 14) Mūsu valsts pamatlikums – PSRS Konstitūcija
- 15) Tālo ceļu aicinājums – izsniegtas 24 grāmatas
- 16) PSKP XXVI kongresa lēmums dzīvē. Rītdienai roku sniedzam
- 17) Tuvajiem Austrumiem – stingru un taisnīgu mieru – 35 gr.
- 18) Cilvēkam jābūt gudram – 10 grāmatas
- 19) Tas jāzina un jāprot katram (par CA) – 8 grāmatas

Mūsdienu cilvēks par objektīvu nepieciešamību uzsākta padomju tiesību pamatjautājumu apgūšanu. Komunistiska attieksme pret darbu, pret sociālistisko īpašumu un valsts iekārtu, padomju tiesību un sadzīves normu ievērošana kļuvusi par neatņemamu sastāvdaļu katra cilvēka dzīvē. Tiesiskajā audzināšanā izmantojam arī izdevumus no nodaļas par komunistisko audzināšanu, ētiku, komunistisko morāli, darba tiesībām, sadzīves kultūru. Juridiskās literatūras fonds ir bagāts ar PSRS un LPSR Konstitūcijas izdevumiem, kodeksiem un populāriem izdevumiem no sērijām "*Cilvēks un likums*", "*Mūsu dzīves Pamatlikums*", "*Zakon obo mņe i mņe o zakone*", "*Sovetskij zakon i ja*", "*Na straže zakona*". Lasītājus informējam par gaidāmajām pārraidēm "*Cilvēks un likums*". Juridiskās literatūras propagandai veltītas izstādes:

- 1) Likumi jāzina visiem – izsniegtas 26 grāmatas
- 2) Zini un ievēro likumus (iekārtota vēlētajū aģitpunktā)
- 3) Disciplīna: iniciatīva, atbildība – 14 grāmatas
- 4) Likums un morāle – 21 grāmata

Jauniešu ieinteresējam ar A. Adamova, G. Cīruļu, A. Imermaņa, A. Kolberga, V. Kaijaka u.c. autoru asi sižetiskajiem darbiem. Lai labāk izprastu Pārtikas programmas realizēšanas lielo nozīmi, bibliotēkā bija izlikta grāmatu izstādes:

- 1) Pārtikas programma – visas tautas uzdevums. Lopkopība – triecienfronte
- 2) Stiprie ir zemei uzticīgi – 9 grāmatas
- 3) Zeme – galvenā dabas bagātība
- 4) Padomi dārzkopjiem – izsniegtas 16 grāmatas
- 5) Pārtikas programmas propaganda – pateicīgs komjauniešu un jauniešu darba lauks.
- 6) Cikls “Lauki – cilvēki un darbi”
 - a) Tas karstais siena laiks
 - b) Gaudā dzīvība slēpjas
 - c) Lauku ciemati – problēmas un perspektīvas

Izstāžu ciklu lasītāji novērtēja atzinīgi.

- 7) Saglabāsim visu, kas izaudzēts
- 8) Ar visu sirdi būt lauksaimniekam (par Valmieras rajona jaunajiem lauksaimniecības speciālistiem)
- 9) Piemājas lopkopība
- 10) Neba maize pati nāca bagātā sētiņā – 21 grāmata
- 11) Lopkopība – visu nozaru rokās.
- 12) Ar prasmi un tehniku
- 13) Rudenī par nākamo ražu
- 14) Konservu krājumi ziemai

“Ar kājām cilvēkam cieši jāturas savā dzimtajā zemē, bet viņa skatiens, lai aptver visu pasauli”, saka Dz. Santanžans. Ar “*Ceļotāju kluba*” palīdzību lasītājus iepazīstinām ar interesantākajām grāmatām. Palīdzam ieaudzināt mīlestību uz Dzimteni, cieņu pret citām valstīm un tautām. Popularizējam grāmatas no sērijas “*Apvārsnis*”, “*Piedzīvojumi. Fantastika. Ceļojumi*”. Nepelnīti maz lasītāju interesē R.Kenta un G. Fiša grāmatas. Iesakām rakstus no žurnāla “*Zinātne un tehnika*”, “*Vokrug sveta*”, “*Priroda*”. Visbiežāk ģeogrāfijas literatūru pieprasa vidusskolēni un pensionāri. Lasītājus īpaši interesē ceļojumu apraksti un fantastika.

Lielu interesi piesaistīja izstādes:

- 1) Japānas panorāma
- 2) Kuba
- 3) Ceļojums pa Skandināviju.

Lasītāji daudz iegūst no grāmatu izstādēm:

- 1) Vai pareizi Jūs ēdiat?
- 2) Stūre tavās rokās (izveidota arī avižu rakstu mape ar laikraksta “*Padomju Jaunatne*” izgriezumiem no lappuses “*Stūre tavas rokās*”)
- 3) Zibi, zibi adatiņa

Vispusīgi attīstītas personības veidošanā liela nozīme ir fiziskajai kultūrai un sportam. Nodrošinām fizikultūras skolotājiem, sporta treneriem, mācību iestāžu audzēkņiem un sportistiem literatūru par mūsu zemes ārzemju sportistu sasniegumiem.

Sporta literatūru propagandējam ar literatūras izstādēm:

- 1) Sports – ceļazīme ilggadībai
- 2) Espana – 82
- 3) Futbols, futbols...

Abonementā ir avižu mape ar rakstiem, kurās ir intervijas ar mūsu zemes izcilajiem sportistiem. Vecāka gada gājuma lasītājus interesē literatūra par ārstniecisko fizikultūru, tūrismu un makšķerēšanu. Sporta palīdz veidot radošas, izcilas personības.

CB apkalpošanas nodaļa aktīvi propagandē antireliģisko literatūru:

- 1) Dievi un cilvēki – izsniegtas 9 grāmatas
- 2) Cilvēks šķiras no dieviem 7 "
- 3) Saprāts pret reliģiju 11 "
- 4) Bībele: mīti un īstenība 16 "

Visas pasaules aktuāla problēma ir dabas aizsardzība. Saudzīgas attieksmes ieaudzinašana bērniem jau no pirmās saskares ar dabu ir ļoti nopietna. Dabas zinātnes propagandējam ar šādām izstādēm:

- 1) Daba – cilvēka dvēseles atspulgs (padomju rakstnieki par cilvēka harmonisku attīstību) – 26 gr.
- 2) Mēs arī dabas daļa – 16 grāmatas
- 3) Dzīvnieki mūsu mājās – 43 grāmatas

Lielāka uzmanība jāpievērš medicīnas un tehnikas literatūras propagandai. Nepietiekošā daudzumā ir grāmatas par radio amatierismu, I un II klases šoferu mācību grāmatas, metinātāju rokasgrāmatas.

Bibliotēkas izveidotajā plauktu izstādē "Mūsu rajonā", lasītāji varēja izsekot lauku darbu norises Valmieras rajona kolhozos un Padomju saimniecības.

Katru gadu lielāko izstāžu daļu mākslas literatūras propagandā sastāda mākslinieku jubilejām veltītās izstādes:

- 1) Kārlim Sūniņam – 75
- 2) Jānim Dūmiņam – 60
- 3) Helēnai Tangijevai-Birzniecei – 75
- 4) Jozefam Haidnam – 250
- 5) Teodoram Lācim – 100
- 6) Almai Ābelei – 75
- 7) Pēterim Lūcim – 75
- 8) Žanim Katlapam – 75
- 9) A.Terpilovskim – 60
- 10) Paganīni – 200
- 11) A.Stankēvičam – 50

Mākslas dienās izveidojām izstādi par tekstilmākslinieci Edīti Vīgneri. Māksliniece arī viesojās Valmierā Mākslas dienu pasākumos.

Plašs mākslas klāsts bija izstāde "Mūsdienu cilvēks dzīve un māksla" un izstāde "Jaunākās monogrāfijas par latviešu gleznotājiem, grafiķiem un tēlniekiem", kas bija iekārtotas kultūras namā. Teātra cienītāji varēja iepazīties ar aprakstiem un recenzijām par Nopelniem bagāto skatuves mākslinieci Ināru Leviņu un Jāni Zariņu. Izstādē "Dailes lokā" (par Lilitu Bērziņu, Viju Artmani, Gunāru Cilinski un Māri Liepu) izsniegtas 53 gr. Plašākas literatūras izstādes veltītas šādiem dzejniekiem un rakstniekiem

- 1) "Tautas dzejnieces lirikas spēks"
Mirdzai Ķempei – 75
- 2) Kornejam Čukovskim – 100
- 3) Antanam Vienolim – 100
- 4) Pērsietim – 120
- 5) Konstantīnam Fedinam – 90
- 6) Johanam Smūlam – 60

"Dzeja ir kā bērns – saudzējama un audzināma. Un dzejā izlasiet to, kas tur ir, varbūt tas ir arī par jums" – saka E. Mārtuža. Tomēr jāsaka, ka interese par dzeju gadu no gada samazinās. Lasītāji daudzas grāmatas izvēlējās no izstādes "Laimi ne tikai sev, bet arī citiem" (sieviešu tēli latviešu padomju prozā).

Visi Valmieras 1983. gadā gatavoja atzīmēt Valmieras 700. gadadienu. Bibliotēka uzsākusi literatūras ciklu "Mēs savā pilsētā".

Šajā ciklā bija izstādes:

- 1) Cilvēks starp cilvēkiem
- 2) Celt ātri, ekonomiski un kvalitatīvi
- 3) Valmiera un tās apkārtnē literatūrā
- 4) Pakāpieni mūsu novada mākslas dzīvē

Valmieras 11 komjauniešiem bija veltīta izstāde "Iededziet liesmas, neļaujiet dzist, gaismas stundā atnāksim mēs". (V. Rūja)

Skolu jaunatnei no izstādes izsniegtas 54 grāmatas.

Ar Valmieras vēsturi iepazīstināja izstādes:

- 1) Revolucionāro cīņu karogs pār Valmieras apriņķi (1905. gada notikumi)
- 2) Nemierīgā *Vidiena*

Nākošajā lielāka uzmanība jāpievērš jauniešu un skolu audzēkņu ētiskajai audzināšanai, jo svarīgi ētikas jautājumi ir pienākums, sirdsapziņa, gods, biedriskums un draudzība, mīlestība un ģimene, darba tikums un disciplīna. Tikai bagātai iekšējai pasaulei atbilst augsta uzvedības kultūra. Tikumiskā audzināšana ir cieši saistīta ar estētisko audzināšanu. Pielietojiet iejūtīgu individuālo darbu, literatūras izstādes, apskatus un pārrunas ir jāveic šis grūtais darbs. Ļoti svarīgs ir jaunā strādnieka sirdsapziņa, goda un cieņas jēdziens. Svarīga ir principiāla cīņa pret godkārbas, personisko un sabiedrisko interešu pretstatīšanu.

CB abonementā izveidota individuālā informācijas kartotēka. Regulāri informējam 77 cilvēkus par 17 tēmām:

- 1) par filozofijas un psiholoģijas jaut. - sniegtas 120 uzziņas
- 2) atsevišķu ārvalstu politika un starptautiskām attiecībām – 109 uzziņas
- 3) pedagoģiju un sadzīves kultūru -60
- 4) dabas zinātnēm -6
- 5) stomatoloģiju -5
- 6) rokdarbiem -18
- 7) autotransportu -21
- 8) radiotehniku un televīziju -15
- 9) lauksaimniecības mehanizāciju -103
- 10) vēsturi -302
- 11) mākslu -
- 12) jaunākām iznākušām lugām -105
- 13) periodiskajiem žurnāliem -415
- 14) celtniecības jautājumiem -4
- 15) medicīnu -12
- 16) ģeogrāfiju -70
- 17) sportu -22

Fonda saglabāšana un organizācija.

1982. gadā CB fonds pieaudzis par 1,99%. Pēc Kultūras ministrijas rīkojuma CB veikta sabiedriski politiskās literatūras fonda (1, 2, 3K, 3, 9) analīze. Fondu analizēja pēc atzīmēm iespieddarbu formulāros.

Uzdevumus – noteikt, kā lasītāji izmanto šīs literatūras fondu, kādu iemeslu dēļ neizmanto atsevišķus iespieddarbus. Pārbaudītas visas fondā šo nodaļu grāmatas – 13958 eks. No tām ne reizi lasītājiem nav izsniegtas 473 grāmatas, vienu reizi izmantoti 294 iespieddarbi.

Neizmantošanas iemesli:

Dubleti	-155
Neatbilst profilam	-53
Šauram lasītāju lokam	-50
Nepietiekoši propagandētas	-40
Zaudējušas aktualitāti	-65
Neizraisa lasītāju interesi	-50

Katru gadu tiek pārskatīts grāmatu fonds. Pārbaudes rezultātā atlasa saturā novecojušās un lasītāju noliegtās grāmatas un sastāda norakstīšanas aktus. **Aizvadītajā gadā izslēgti 3575 eksemplāri.**

CB grāmatu fondu komplektē lasītāju apkalpošanas nodaļa kopā ar komplektēšanas padomi. Sarūgtina fakts, ka aizvien vairāk grāmatu iznāk brošētos iesējumos, nekvalitatīvi iesietas. Pēc 2-3 reizu lasīšanas grāmata praktiski vairs nav izsniedzama lasītājam. Kvalificētu grāmatu iespēju un materiāli tehniskās bāzes grāmatu iesiešanai bibliotēkā nav. Nepatīkami ir arī tas, ka dažas izdevniecības neizpilda pasūtījumus pēc tematiskajiem plāniem, neatsūtot vai nu nevienu pieprasīto eksemplāru, vai tikai 1 (izdevniecības "*Iskustvo*", "*Sovremennik*", "*Hudožestvennaja literatura*").

Pēc mūsu lielāku uzmanību būtu jāpievērš dažu grāmatu mākslinieciskajam noformējumam, piemēram, sērijas "Laikabiedrs" izdevumus lasa nelabprāt, kaut gan grāmatas pēc satura ir interesantas un faktiem bagātas.

Bibliotekāriem nesaprotamu iemeslu dēļ pēdējā laikā atkārtoti izdod vērtīgus, taču lasītāju nepieprasītus izdevumus (piemēram, L. Feihtvangers "Lapas vīna kalnā" un T. Manns "Budenbroki").

Runājot par atsevišķu nodaļu fondu, neapmierina sporta literatūra latviešu valodā. Mūsu izdevniecības izdod maz grāmatu par ievērojamiem sportistiem, sporta pasākumiem. Sērijas "*Ceļš uz olimpiskajām spēlēm*" izdevumus nelasa, jo par šiem sportistiem daudz plašākas publikācijas presē.

Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja:

(paraksts)

Masu pasākuma veids								Kādas nozares literatūru propagandē							
	1	3	9	91	2	5	61	6	63	7	7F	8+D	0	Univers.	Kopā
Apskati		5	2			1	1		1	2		4		5	21
Grāmatu skates		13		1		3				6		9			32
Literāri vakari		1										1			2
Tematiski vakari				1						2					3
Derīgo padomu stundas										1					1
Izstādes	9	46	4	6	5	3	3	6	13	21	3	9			131
Pārrunas				1											1
Zinātniski praktiskās konferences										1					1
Bibliotekārās stundas													3		3
Kopā pa nozarēm	9	65	6	9	5	7	4	6	14	39	3	23	3	5	195

Fonda nodaļas	Fonda apjoms absol.sk.	% no kop. fonda	Izsniegums absol.sk.	% no kop. Izsnieg.	Jaunieguvumi absol.sk.	% no kop. Jaunieg.	Norakstīta lit.absol. skaitļos	% no kop. Norakst. Lit.	Apgrozība
Kopā	72062		153460		4982		3575		2,13
1, 2, 3K, 3, 9	13838	19,2	26760	17,44	1288	25,93	1408	39,38	1,9
0	4466	6,2	8663	5,65	300	6,02	156	4,36	1,9
5, 5A	3189	4,4	5969	3,89	185	3,73	109	3,05	1,9
61	668	0,9	4628	3,01	98	1,97	45	1,26	6,9
91	780	1,1	4536	2,96	88	1,77	40	1,12	5,8
6	3821	5,3	1315	7,37	288	5,78	174	4,87	2,9
63	2273	3,2	5335	3,47	133	2,67	57	1,59	2,3
7	3641	5,1	6994	4,56	326	6,54	204	5,71	1,9
7F	1060	1,5	6811	4,44	162	3,25	39	1,1	6,4
4	378	0,5	1118	0,80	36	0,72	10	0,28	1,4
8	2217	3,1	5127	3,34	305	6,12	377	10,55	2,3
Daiļlit.	35209	48,9	66094	43,07	1770	35,52	936	26,18	1,9

SBA DARBS.

SBA izmantojuši 114 lasītāji, 42 no tiem ir filiāļu lasītāji, par 23 lasītājiem vairāk kā 1981. gadā. Divreiz vairāk pieaudzis to SBA lasītāju, kas nāk no filiālēm. 1982. gadā nosūtīts par 109 pieprasījumiem vairāk kā 1981. gadā. Kā vienu no šīs pārmaiņas cēloņiem varētu uzrādīt bibliotekāru semināros nolasīto lekciju iespaidu par SBA propagandu. Nekādi citi objektīvi apstākļi nav pamatā SBA pieprasījumi augšanai. 59,3% no saņemtās literatūras izmantoti mācībām, to izmantojuši visvairāk studenti un tehnikumu audzēkņi, pavisam maz no šī daudzuma izmantota literatūra kvalifikācijas celšanai. Pagājušajā gadā kvalifikācijas celšanai tika pasūtīts vairāk literatūras. No visas pasūtītās literatūras (450 pieprasījumi) 21,5% saņemtās literatūras izmantota darbam, galvenokārt VDT aktieriem un lauksaimniecības speciālistiem. 11,2% literatūras izmantota pašizglītībai.

Literatūras darbam un pašizglītībai dublējas, tā ir grūti nošķirama, tādēļ rēķinot procentuāli minētās literatūras vajadzību darbam – tā ir tā literatūra, kas domāta vajadzībām sabiedriskajā ražošanā, lauksaimniecībā – katram lasītājam sava specialitāte. Atsevišķi izskaitļota literatūra, ko lasītāji izmantoti zinātniski pētnieciskam darbam – 7,9%

Attiecīgi no visas saņemtās literatūras – 455 eks., pa zinātņu nozarēm saņemts:

1,2,3k,3,9	-120 eks.	- 26,37%
4	- 3 eks.	- 0,66%
5,5A	- 31 eks.	- 6,81%
61	- 6 eks.	- 1,32%
6	-125 eks.	-27,47%
63	- 93 eks.	-20,43%
7	- 22 eks.	- 4,84%
7F	- 2 eks.	- 0,44%
8	- 6 eks.	- 1,32%
9I	- 4 eks.	- 0,88%
0	- 3 eks.	- 0,66%
D	- 40 eks.	- 8,79%

Tāpat kā iepriekšējos gados, visvairāk saņemta tehniskā literatūra, tad sabiedriski politiskā. Jau ceturto gadu maz literatūras pieprasa par sportu, valodniecību un ģeogrāfiju.

SBA nosūtīti 3 tematiski pieprasījumi. Pavisam saņemtas 3 diafilmas, 21 kopija, 58 žurnāli un 373 grāmatas.

Pa valodām SBA kārtā saņemtā literatūra daļas:

Kr	-315 eks. vai 69,23%
L	-75 eks. “ 16,48%
Anģļu	-20 eks. “4,40%
W	-42 eks. “9,23%
Pārējās	-3 eks. “0,66%

27,78% no SBA kārtā nosūtītajiem ir filiāļu pieprasījumi. Aizvadītajā gadā visaktīvākās bijušas Mazsalacas pilsētas bibliotēka, Vaidavas un Naukšēnu ciema 1. bibliotēka. No centralizētās bibliotēku sistēmas SBA kopā izmantojušas 13 struktūrvienības un CB. Centrālajā bibliotēkā nav reģistrēti tie SBA pieprasījumi, kurus Vilpulkas ciema bibliotēka ņēmusi no PTV5 bibliotēkas, tā vienības nav ieskaitītas kopējā SBA uzskaitē.

Valmieras CBS kopējā aina –

SBA kārtā saņemts – 512 vienību

“ izsniegts – 10 “

Valmieras rajona CBS saņēmusi SBA literatūru no 23 bibliotēkām. 74,67% SBA pieprasījumi nosūtīti LPSR V.Lāča Valsts bibliotēkai (336 pieprasījumi). 20,67% nosūtīti LPSR Zinātniski tehniskajai bibliotēkai.

Valmieras rajona CB apkalpojusi 4 savas rajona citu resoru bibliotēkas – p/s “Burtnieki” arodbiedrības bibliotēkai – 3 pieprasījumi, RPI Valmieras konsultāciju punktam – 2 pieprasījumi, LKP Valmieras rajona komitejas bibliotēkai – 4, Valmieras stikla šķiedras rūpnīcas zinātniski tehniskajai bibliotēkai – 1. No VSŠR zinātniski tehniskās bibliotēkas saņēmti 200 SBA pieprasījumi un pārsūtīti koordinācijas kārtā.

Metodiskais un SBA propagandas darbs.

1982. gadā veikti 42 bibliotēku apmeklējumu, kuru mērķis, līdztekus fondu attīrīšanai un vienotā fonda uzskaites pārbaudei, ir SBA pieprasījumu uzskaites pārbaude, SBA propagandas darba pārbaude.

Ciemu bibliotēkas – filiāles apmeklētas 41 reizes. No 34 filiālēm 1982. gadā nav apmeklētas 9.

No citu resoru bibliotēkām apmeklēta vienīgi p/s “Burtnieki” arodbiedrības bibliotēka, kurā attīrīju arī fondu no neizmantotās, novecojušās un mazlietotās literatūras.

Bibliotekāru semināros nolasītas 2 lekcijas par vienotā fonda un SBA darbu. Rakstiskas konsultācijas par SBA darbu nav sniegtas, tikai mutiskas.

Notikuši 3 jauno bibliotekāru apmācības – Brenguļu ciema 1, Burtnieku un Dikļu bibliotēkas bibliotekāriem. Par SBA darbu nav rakstīts laikrakstā, nav sagatavotas radiopārtraides. Pieredzes apmaiņa bijusi ar Jēkabpils CB.

VALMIERAS CBS LASITĀJU APKALPOŠANA SBA KĀRTĀ 1982. GADĀ.

Lasītāju skaits, kas izmantojuši SBA		Nosūtīti SBA pieprasījumi		Saņemta literatūra		Saņemti atteikumi				Bibliotēku skaits, no kurām saņemta literatūra					
Pavisam	No tām filiāl - bibliotēkās	pavisam	No tām filiāl - bibliotēkās.	pavisam	No tam kopijas	pavisam	Netiek izsniegti saskaņā ar nolikumu	jāprecizē	Var izmantot tikai uz vietas	pavisam	Sava raj. Citu resoru	b-kas citos raj.	Republik. SBA centri	Citu rep. B-kas	Vissavienības SBA centri
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
114	42	450	125	455	21	23	8	6	7	23	2	-	8	5	8

VALMIERAS RAJONA CB (CITU RESORU BIBLIOTĒKU) APKALPOŠANA SBA KĀRTĀ.

Citu resoru b-ku skaits rajonā (pilsētā)	Apkalpoto skaits	abonentu	Saņemti pieprasījumi		Izsniegts abonentiem			Pasūtīti pieprasījumi	Atteikumi
	Sava rajona (pilsētas) citu resoru bibliotēkas	b-kas citos rajonos (pilsētas)	pavisam	t.sk. koordinācijas kārtā	pavisam	t.sk. rindas kārtībā	t.sk. kopijas		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
-	4	-	210	200	10	-	-	200	-

SBA atbildīgā darbiniece: (paraksts)

VIENOTAIS FONDS.

1982. gadā vienotā fonda izmantošanā iesaistījušās 33 bibliotēkas no 35 CBS struktūrvienībām, par 7 vairāk kā iepriekšējā gadā. Par 425 vienībām pieaudzis iekšējā apmaiņā saņemtās un izsniegtās literatūras skaits – 1276 vienības. 8-10% pieprasījumu izpildes laika ir 5 dienas, pārējo pieprasījumus pasūtītājs saņēmis tūlīt.

94,3% struktūrvienību iesaistījums vienotā fonda izmantošanā panākts:

- 1) propagandējot bibliotekāru semināros jaunāko literatūru krātuvē, un bieži norādot apskatītās grāmatas adresātu konkrētās bibliotēkas lasītājiem. Labākie bibliotēku darbinieki paši izvēlas literatūru no apskatītajām grāmatām saviem lasītājiem, kā Rencēnu 1, Vaidavas c., Valmieras c. 1, Zilaikalns ciemata bibliotekāri,
- 2) sākot ar aizvadīto pusgadu struktūrvienībām katru mēnesi jānosūta atskaite par vienotā fonda izmantošanu, jānorāda lasītāju skaits, kas izmanto vienoto fondu un izsniegums literatūrai, kas ņemta no vienotā fonda. Tas organizē darbu,
- 3) bibliotēku apmeklējumos prasū uzrādīt atteikumu burtnīcas, paskaidrot atteikumu iemeslus. Aprunājos ar ciema bibliotēkā esošajiem lasītājiem, vai viņu interesēm, vai viņu interesēm var fondā atrast literatūru, vai nevēlas kaut ko jaunu par attiecīgo nozari. Bieži vēlāk rodas arī pieprasījumi.

Jau piekto gadu visaktīvāk vienoto fondu izmanto Rencēnu 1 bibliotēka, uzskatu, ka šī bibliotēka ir paraugbibliotēka mūsu rajonā kā strādāt ar lasītājiem. Ja nav iespējams lasītāja pieprasījumu apmierināt no sava fonda, bibliotekāre D. Munce zvina un konsultējas CB, tūlīt dodot atbildi lasītājam, jo bieži literatūra jāpasūta SBA kārtā. Tik operatīvi strādā tikai Rencēnu 1. bibliotēka. Ļoti daudz viņai ir tematisku pieprasījumu, piemēram, par kamīnu celtniecību, numismātiku, aizsargājamiem augiem, dzīvniekiem, puķkopību, rokdarbiem u.c. tēmām. Tāpēc ir patīkami sūtīt viņai gan ceļojošās izstādes, gan grāmatu kopas, jo droši zināms, ka tās tiks maksimāli izmantotas. Arī atskaite par 1982. gada darbu, aprakstot vienotā fonda izmantošanu, pilnīgākā ir tikai ir tikai Rencēnu 1 bibliotēkai, jo šeit ir pats svarīgākais manā darbā- manu veidoto grāmatu izstāžu izmantošanas analīze.

Labi vienoto fondu izmanto Valmieras ciema. 1., Rencēnu ciema. 2., Kauguru ciema 2., Valmieras ciema 2., Rūjienas bibliotēkas.

Jau piekto gadu vienotā fonda izmantošanā nav iesaistījušās Burtņieku un Skaņkalnes ciema bibliotēkas. Abas bibliotēkās mainījušies darbinieki, tas, protams, nelabvēlīgi ietekmē darbu.

Patīkami atzīmēt, ka beidzot panākta vienotā fonda izmantošanas uzskaite ciemos, šis ir pirmais gads, kad varu uzrādīt to lasītāju skaitu, kas visā CBS izmanto vienoto fondu – 1154. Grāmatu izsniegums lasītājiem, kas ņemtas no vienotā fonda – 2248.

Pārlasot ciemu bibliotekāru atvestās teksta gada atskaites, konstatēju, ka skaitļus par vienotā fonda izmantošanu pareizi un pilnīgi ir uzrādījušas Rūjienas pilsētas bibliotēka, Rūjienas bērnu bibliotēka, Zilaikalna ciemata, Kauguru 2., Rencēnu 1., Rencēnu 2., Ramatas, Brenguļu 2. bibliotēkas. Pārējām bibliotēkām trūkst kāds no vajadzīgajiem rādītājiem. Lielāko daļu nav uzrādīts lasītāju skaits un izsniegums literatūrai, kas ņemta iekšējai apmaiņai. Neizskaidrojamas liekas nepilnības gada atskaitē, jo no visām struktūrvienībām FION saņēmusi mēneša atskaites (kurās prasū uzrādīt arī skaitļos no gada sākuma) ar pilnīgiem rādītājiem. Kāpēc to pašu nevar ierakstīt gada atskaitē?

Neizpildīta palikusi prasība uzrādīt atsevišķi no vienotā fonda saņemto literatūru izstādēs un grāmatu kopās. To izpildījušas tikai abas Rencēnu ciema bibliotēkas.

FION izstādēs izsniegusi 203 eksemplārus, grāmatu kopās – 94 vienības. Pārējais izsūtīts uz lasītāju pieprasījumiem, gan konkrētiem, gan tematiskiem. Grāmatu kopās izsniegta daiļliteratūra krievu valodā, kuru prasā 9 struktūrvienības. Piecas filiāles apkalpotas 1982.

gadā, pārējās literatūru saņems 1983. gadā. Ļoti nepatīkami, ka trīs grāmatu kopas krievu valodā jau vairākus mēnešus atrodas Rencēnu 2. bibliotēkā, jo bibliotēkāre vienmēr aizmirst tās atsūtīt. Ja tā aiztur literatūru, tad visu bibliotēku pieprasījumus nav iespējams apmierināt, jo daļlīteratūra krievu valodā krātuvē ir ļoti ierobežotā skaitā, biežāk vienīgie eksemplāri. Varētu ņemt literatūru krievu valodā no Rūjienas bibliotēkas (agrāk to praktizēja), bet sarežģītais transporta jautājums nedod iespēju atrisināt šo jautājumu. Vislabprātāk ciemu bibliotēkas saņem literatūru krievu valodā kopā 10 – 15 grāmatas, tās ir iespējams aizvest arī pašiem, nav vajadzīgas bibliobuss, arī kontrolēt šīs grāmatas pie lasītājiem ir vienkāršāk.

Aizvadītajā gadā sagatavotas astoņas ceļojošās izstādes, bet šīs izstādes saņēmušas tikai 10 bibliotēkas. Kā gan tā var būt ceļojošā izstāde, ja tā 3-4 mēnešus paliek vienā bibliotēkā. Tas izskaidrojams ar to, ka bibliobuss brauc ļoti neregulāri, apmēram pa 2 mēnešiem vienu reizi, pat nenokļūstot līdz attālākajām bibliotēkām, tāpēc nav iespējams laikus pazvanīt, lai bibliotekārs iesaiņo grāmatas un nodod nākošajai bibliotēkai. Vairāk izmantotās izstādes ir "Šūsim, adīsim, tamborēsīm", "Atdod sevi visu uzvarai" (par olimpiskajām spēlēm), "Foto", "Varoņpilsēta Ņevas krastos". Saņemot atskaites par 1982. gadu, savākta informācija no struktūrvienībām par kādām tēmām vēlas izstādes 1983. gadā, piem., apzaļumošanu, rokdarbiem, sportu, jaunāko lauksaimniecības tehniku, zirgkopību.

Lai palielinātu CBS fondu apgrozību, attīrītu fondu no novecojušās, neizmantotās un neprofila literatūras, veikta fonda attīrīšana Sēļu c., Vecates ciema 2., Rūjienas pilsētas un bērnu bibliotēkās, Ķoņu ciema., Rencēnu ciema 1. un 2. bibliotēkās, Kocēnu ciema 2. bibliotēkā.

No krātuves fonda vienotā fonda vajadzībām izsniegti 428 eksemplāri, atskaitē tā pieskaitīti CB izsniegumam, jo tikai 1983. gadā krātuves fonds būs uzskaitīts atsevišķi – ar savu summāro uzskaites grāmatu.

Pa zinātņu nozarēm izsniegts:

1,2,3k,3,9	4	5,5A	6	63	61	7	7F	8	91	0	D
19	4	22	43	28	2	97	28	8	7	2	168

Fonda izmantošanas organizācijas nodaļas vadītāja: (paraksts)

LASĪTAVAS DARBS.

CB lasītavas 1982. gadā bija abonēti 97 nosaukumu žurnāli un 27 – laikrakstu. Lasītājiem nākas bieži sniegt uzziņas par aktuāliem jautājumiem, kur vienīgais avots ir laikraksti un žurnāli. Tas prasa, lai lasītavas darbinieki būtu labi informēti par nozīmīgākajām publikācijām preses izdevumos, labi pārzinātu to tematiku. Taču mūsu lasītāji izmanto ne tikai jaunus preses izdevumus, bet liels pieprasījums ir arī pēc iepriekšējo gadu žurnāliem, kā piemēram, *“Karogs”*, *“Junosij”*, *“Vokrug sveta”*, *“Tehnika molodeži”*, *“Za ruļom”*, *“Novije tovari”* u.c. Dažreiz lasītāji ir pārsteigti, ka, piemēram, žurnāls *“Radio”* mūsu krājumos ir no pašiem pirmsākumiem. Uzziņu un novadpētniecības bibliogrāfijas darbs nav iedomājams bez mūsu rajona laikraksta *“Liesma”*, kas arī mūsu fondā ir saglabāts no izdošanas sākuma, ar dažu eksemplāru iztrūkumu. Lai vairāk pieprasītie un vērtīgākie žurnāli saglabātos, 1982. gadā tika iesieti sekojošie: *“Māksla”*, *“Radio”*, *“Za ruļom”*, *“Tehnika molodeži”* un visi rajona laikraksta *“Liesma”* komplekti.

Kā vislielākais palīgs uzziņu darbā kalpo kartotēkas. Lasītavas apmeklētājiem ir pieejamas: vispārējā rakstu, recenziju, novadpētniecības un bibliogrāfisko līdzekļu kartotēkas. Apraksti vispārējā rakstu kartotēkā tiek kārtoti pēc BBK. Lasītāju un bibliotēkas darbinieku vidū vairāk izmantotās šīs kartotēkas nodaļas ir ar materiāliem par atsevišķām ievērojamām personām dažādās nozarēs, valstīm, republikām, pilsētām, kā arī par dabas aizsardzību u.c. jautājumiem. Bez grāmatu palātas sūtītajām kartītēm par šiem tematiem, papildus tiek izrakstīti materiāli arī no citiem Vissavienības un atsevišķu valstu žurnāliem. Bieži tiek izmantotas novadpētniecības un recenziju kartotēkas. 1982. gadā lasītavā tika izveidotas 2 tematiskās kartotēkas. Tā kā viens no svarīgākajiem notikumiem mūsu valsts dzīvē bija PSRS 60. gadadienas sagaidīšana, tad izveidojām tematisku kartotēku ar materiāliem ne tikai par 15 savienotajām republikām, bet arī par autonomajiem apgabaliem. Šo kartotēku plaši izmantoja gan apmeklētāji, gan bibliotēkas darbinieki. Veicot bibliogrāfisko uzziņu uzskaiti lasītavā, atsevišķi reģistrētas uzziņas par PSRS, atsevišķu republiku, pilsētu kultūras, literatūras un mākslas sasniegumiem pēdējos gados, izaugums.

Otra tematiskā kartotēka ietvēra materiālus par Pārtikas programmas īstenošanu mūsu valstī, republikā un rajonā. Sevišķu interesi lasītāju vidū izraisīja kartotēkas nodaļa par maizi, ietverot arī šeit daiļdarbus.

Veicot uzziņu uzskaiti, jāatzīmē, ka 1982. gadā tās sniegtas kopskaitā 553. no kurām par sabiedriski politiskajiem tematiem – 148, dabas zinātņu – 22, ražošanas tehnikas – 23, lauksaimniecības – 25, mākslas – 73, literatūrzinātnes – 95, novadpētniecības – 15, pārējās – 127.

Pēdējos gados vērojama tendence – palielināties lasītavas lasītāju skaitam. 1982. gadā lasītavā pierakstījušies pavisam 760, no kuriem 369 ir tikai lasītavas lasītāji. Te ietilpst visdažādākā vecuma un profesiju pārstāvji, arī to apmeklējums ir atšķirīgs. Liela daļa lasītāju lasītavu apmeklē tikai nedaudz reizes, taču biežāku apmeklējumu skaitā ietilpst studenti, kalpotāji, strādnieki, skolnieki. Viņu apmeklējumu iemesli ir gan attiecīgo mācību priekšmetu apgūšana, papildus zināšanu iegūšana, politmācību lekciju gatavošana, gan atbilžu meklēšana dažādiem konkursiem, kā piemēram, radiopārraides *“Dzirkstele”* PSRS 60. gadadienai veltītais konkurss, žurnāla *“Horizonts”* u.c. konkursi, viktorīnas u.t.t.

Kā un kāda literatūra ir propagandēta lasītavā 1982. gada? PSRS 60. gadadienu gaidot par mūsu valsts un republikas sasniegumiem stāstīja izstāde *“Es ilgi klausījos, ko runā mīļā zeme, tā siltā, smaržīgā, kas vārpu elpu jūt...”* (Sk. Kaldupe)

Par dažādu mākslas nozaru attīstību mūsu republikā padomju varas gados lasītavā izveidota izstāde *“Laikmeta portreti Padomju Latvijas mākslā”*. Pagājušā gada nogalē visa latviešu tauta saņēma priecīgu vēsti, ka PSRS Valsts prēmija piešķirta Tautas dzejniekam O. Vācietim. Arī

bibliotēka atzīmēja šo notikumu un lasītavā tika izveidota plaša literatūras izstāde "Kur cilvēks sācies", kas ietvēra ap 40 materiālu un izraisīja lielu interesi lasītāju vidū.

Gada otrajā pusē lasītavā tika izdarīts eksperiments, kura mērķis bija propagandēt mākslas darbu reprodukcijas, tādējādi iepazīstinot lasītājus ar vērtīgākajiem dažādu mākslinieku darbiem. Abas šīs izstādes bija veltītas Pārtikas programmas īstenošanai dzīvē, un abas izraisīja dziļu interesi lasītāju vidū, jo nepagāja neviena diena, kad kāds lasītājs nebūtu ilgāk pakavējies pie izstādes stenda. Kas gan izraisīja tādu interesi apmeklētāju vidū? Izstādes krāšņums, bet ne jau visas gleznas izceļas ar košumu. Tumši brūns maizes klaips, gaišs galdauts un atkal tumšs fons, bet mūsu acis kavējas un kavējas pie šī maizes klaipa. Vienkāršība, sirds siltums. Varbūt tieši tas mums pietrūkst ikdienā un izraisa pārdomas, un tāds taču ir mākslas virsuzdevums – sniegt estētisku pārdzīvojumu, tāpat kā literatūrā. Tāpat šādas izstādes cilvēkiem ir vajadzīgas, Izstāžu nosaukumi – "Lauku darbu atspoguļojums padomju mākslinieku darbos" un "Maize dod spēku" (maize latviešu tēlotājā mākslā).

Apmeklētāju uzmanību piesaistīja arī lielā literatūras izstāde "Tāds dzidrums dzintarains ir mūsu tautas dainās", kura ietvēra literatūru par dažādiem folkloras žanriem, kā arī literatūrzinātniski darbi. Pagājušā gada februāra mēnesī apritēja M. Ķempes 75. gadskārtas un izstāde "Tautas dzejnieces liriskas spēks" iepazīstināja lasītājus ar M. Ķempes darbiem, dzīvi un daiļradi. Kā interesants papildinājums izstādei bija pievienoti dzejnieces portreti latviešu padomju gleznotāju darbos.

Tā kā lasītavu apmeklē daudz jauniešu, tad viņus varēja interesēt izstāde "Ar savu sirdi sver" (par jauniešiem 70. gadu latviešu padomju literatūrā).

Valmiera ir aizsākusi gatavoties savai 700 gadu jubilejai. Lasītava 2 lielās izstādes no cikla

"Nav taisnība, ka jūrā

Grimst spēks, kas gadiem krāts.

Viss kādā gara pūrā

Tiek audzēm saglabāts" (V. Rūja)

deva iespēju ieskatīties mūsu novada rakstnieku un dzejnieku daiļradē un sniedza vispārēju ieskatu par mūsu novada mūzikas dzīves attīstību, ievērojamiem komponistiem, diriģentiem, mūziķiem. Bez lielajām literatūras izstādēm jāatzīmē arī dažas 1982. gadā veidotās plauktu izstādes. Viena no tām "Notikumu orbītā" lasītājus iepazīstināja ar jaunāko pasaules politiskajā dzīvē, ietverot žurnālu "Rovesņik", "Meždunarodnaja žizņ", "Problemi mira un socializma", laikraksta "Za rubežom" pēdējos numurus un citus materiālus. Ateisma literatūrai bija veltīta izstāde "Par vēsturi un fantastiku Bībelē".

Nav nekāds jaunums, ka lasītājus interesē literatūra par dažādām praktiskām lietām. Tādēļ lasītavā apmeklētāju uzmanību izraisīja izveidotais plauktu izstāžu cikls "Viens padoms labs, bet divi vēl labāki", kas ietvēra 3 izstādes:

- 1) Kad mājās slimnieks,
- 2) To vari arī tu (mūsdienu dzīvokļa iekārtošana),
- 3) Kad nāk viesi (literatūra par dažādu ēdienu receptēm, galda klašu, kā arī uzvešanās kultūru, rotaļām).

Tās pierādīja, ka šāda veida izstādes lasītāju uzmanību piesaista un tās ir nepieciešamas.

Jāatzīmē, ka mūsu bibliotēka literatūras propagandu veic, sadarbojoties ar citām iestādēm:

- 1) rajona radiomezglu,
- 2) ar laikraksta "Liesma" redakciju,
- 3) ar skolām,
- 4) ar bērnudārziem,
- 5) ar Kultūras Tautas universitāti,
- 6) ar dažādiem ražošanas kolektīviem u.c.

Aizvadītajā gadā bibliotēkas darbinieki patstāvīgi noorganizēja 2 vērienīgus masu pasākumus, kuri notika rajona kultūras namā. 10. aprīlī – zinātniski praktiskā konference “Mūsdienu cilvēks dzīvē un mākslā”. Turpinot un it kā apkopojot laikrakstā “Literatūra un Māksla” notikušo diskusiju, konferencē šo tēmu risināja dramaturgs P. Putniņš, rakstnieks A. Jakubāns, laikraksta “Literatūra un Māksla” redaktors J.Škapars, māksliniece Dž. Skulme, mākslas zinātnieks Z. Konstants, kā arī Valmieras rajona pārstāvji – Valmieras drāmas teātra direktore I. Briede, Mazsalacas kultūras nama direktore, Nopelniem bagātā kultūras darbiniece N. Nurmika, kolhoza “Vaidava” priekšsēdētājs L. Mīlenbergs, Tautas tiesas priekšsēdētājs U. Ozoliņš, RPI Valmieras konsultāciju punkta vadītāja A. Ulmane. Konferenci vadīja rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks M. Grohovskis. Konferencē bija eksponēti visi tie “Literatūras un Mākslas” numuri, kur risinājās šī diskusija, kā arī plaša literatūras skate ar materiāliem par viesiem no Rīgas, kas runāja un piedalījās konferences darbā. Konference bija iekļauta rajona Mākslas dienu programmā un saistīta ar to atklāšanu. Interesantu plakātu šim pasākumam bija veidojis bibliotēkas mākslinieks Juris Ore, viņš rūpējās arī par zāles estētisko noformējumu, bet lielu organizatorisku darbu šī pasākuma veica CB direktora vietnieks Andris Briedis. J. Ore noformēja arī pasākuma reklāmu pilsētā. Konferences apmeklētāju skaits bija pāri par 450.

Otrs liels bibliotēkas darbinieku patstāvīgi veidotais sarīkojums bija veltīts Valmieras 700. gadadienai un vienam no pilsētas ievērojamākiem cilvēkiem – Valmieras drāmas teātra galvenajam režisoram, LPSR Nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam LPSR Valsts prēmijas laureātam Pēterim Lūcim. Tematiskajā vakarā “Pēteris Lūcis dzīvē un mākslā” bija mūsu darbinieka, rakstnieka Andra Brieža ievadvārdi, teātra zinātnieces S. Geikinas un kinokritika Ģ. Dzenīša uzrunas, televīzijas filma “Pēteris Lūcis”, trīs daļas no pirmā “Zvejnieka dēla”, tad – dzeja P. Lūča priekšnesumā, Tautas vīru kora “Imanta” dziesmas. Šis sarīkojums tika iekļauts Dzejas dienu sarīkojumos. Mūsu pilsētā kā tradīcija izveidojusies – 2 plaši literārie vakari ar dzejnieku vai rakstnieku piedalīšanos gada pirmajā pusē un Dzejas (pāri par 700), domāju, nebija vīlušies. Kā pateicību sarīkojuma noslēgumā režisors P.Lūcis saņēma ļoti daudz ziedu, arī mākslinieka J. Ores draudzīgu saržu. Kultūras nama foajē apmeklētāji iepazinās ar plašu literatūras izstādi “Es dzīvošu caur to labo” veltītu P. Lūcim un muzeja sagatavoto foto izstādi “Pēteris Lūcis 75 gadu jubilejās svinības Valmierā”. Arī šī vakara sagatavošanas organizatorisko darbu veica Andris Briedis, bet scenogrāfiju – Juris Ore.

Ja reiz runa ir par mūsu novadniekiem, tad nevar neatcerēties ievērojamo sabiedrisko darbinieku, zinātnieku, mikrobiologu A. Kirhenšteinu, kuram septembrī apritēja 110. gadadiena un kura bērnība, dzīves sākums saistīts ar Mazsalacas pusi. Rajona radioklausītājiem bija iespēja noklausīties lasītavas vadītājas S. Gailītes sagatavot literatūras apskatu “*Un viņa gara spožums nenoriet*” (M. Ķempe). Tajā bija ietverti īsti biogrāfiski dati laikabiedru atmiņas un veltījumu dzejas rindas. A. Kirhenšteinam veltītajām svinībām Mazsalacā, svinību telpas noformējumam bibliotēkas mākslinieks J. Ore uzgleznoja A. Kirhenšteina portretu.

Par mūsu novadnieka literatūrkritiķa J. Asara, žurnālista Ē. Hānberga un rakstnieka J. Mauliņa darbiem un biogrāfiju interešu kluba “Atbalss” dalībniekiem vēstīja literatūras skate “Minūtes nav aizrietējušas veltīji”. Jāpiebilst, ka šo skati vakara dalībnieki uzņēma ļoti atsaucīgi.

Mūsu valsts dibināšanas 60. gadadienu gaidot, lasītavas darbinieces piedalījās vairākos pasākumos, propagandējot gan PSRS tautu rakstnieku darbus, gan literatūru par atsevišķiem autoriem. Aizvadītajā gadā rajona radiomezglā izskanēja pārrunas par jaunākajām latviešu valodā tulkotajām grāmatām PSRS tautu literatūrā un mūsu republikas izdevniecības “Avots” izdevumiem, kas veltīti PSRS 60. gadadienai (oktobrī – politiskās literatūras izplatīšanas mēnesī). Tās sagatavoja lasītavas vadītāja S. Gailīte. 30. novembrī ļoti interesanta bija

tematiskā pēcpusdiena, veltīta krievu dzejnieka A. Bloka un daiļradei. Pasākums ietilpa 36. profesionāli tehniskās ķīmiķu vidusskolas organizētajā PSRS tautu kultūras nedēļā, kas veltīta KPFSR. Darbinieces S. Gailīte un Z. Munce iepazīstināja skolēnus ar dzejnieka A. Bloka dzīvi, deva ieskatu daiļradē, nolasīja vairāku ievērojamāko dzejoļu un poēmu fragmentus. Literatūras izstāde iepazīstināja ar materiāliem par dzejnieka tuviniekiem, laikabiedru atmiņām par viņu, daiļrades novērtējumu. Skolēni pastāstīja dažas epizodes no autora dzīves, norunāja vairākus dzejoļus.

Ļeņingradai veltītajā nedēļā decembra mēnesī rajona laikrakstā "Liesma" tika publicēts S. Gailītes raksts "Viesmīlības avotā pasmelties", kurā autore dalījās ceļojuma iespaidos un pārdomās par šo skaisto, daudz pieredzējušo pilsētu pie Ņevas.

Propagandējot lauksaimniecības literatūru un pievēršoties Pārtikas programmas realizēšanas problēmām, lasītavas darbinieces iepazīstināja rajona radioklausītājus ar jaunāko literatūru par zālienu iekārtošanas un kopšanu, dārzeņu audzēšanu, kā arī par to lietošanu uzturā un praktiskiem padomiem radio pārrunā "Kas jāzina un ko lasīt dārziņu kopējiem?" Īpaša uzmanība veltīta literatūrai par maizi, jo, kā saka I. Ziedonis "maize ir kā pasaule". Un tā radio pārruna novembra mēnesī stāstīja par maizi folklorā, tautas ticējumos, latviešu, krievu, lietuviešu padomju dzejnieku un rakstnieku darbos. Ar maizi saistītās problēmas un to atspoguļojumu daiļliteratūrā iepazīstināja rajona laikrakstā "Liesma" ievietotais raksts "Pašam tapi cilvēciskākam un citus caur maizi cilvēciskākus darīt". Radio pārrunas un raksta autore S. Gailīte.

Vairāki bibliotēkas pasākumi veltīti valsts mērogā atzīmējamām dienām, piemēram, Starptautiskajai sieviešu dienai – tematiskā pēcpusdiena, kurā piedalījās rajona Sieviešu padomes locekle I. Karsa un iepazīstināja klātesošos ar padomes darbu un uzdevumiem. Pasākuma otrajā daļā tika demonstrēta filma un diapozitīvi par Ļeņingradu, kura tapusi vasarā kultūras darbiniekiem rīkotajā ekskursijā. Pasākuma viesi bija TIN komjaunieši un jaunieši.

Teātra dienai sagatavotais tematiskais literatūras apskats par Dailes un Drāmas teātrim veltītajām monogrāfijām, kā arī latviešu padomju aktieriem T. Bangu, L. Ēriku, K. Sebri, L. Bērziņu, V. Artmani, G. Cilinski u.c. tika nolasīts rajona radiomezglā un iepazīstināja klausītājus arī ar A. Skudras un B. Ferbera apcerējumu "Teātris ar divsimt skatuvēm", kā arī ar literatūru par Valmieras drāmas teātra aktieriem.

Bibliotēkas darbinieki bieži piedalījušies ar plašām tematiskām izstādēm un apskatiem citu pilsētas organizāciju vai iestāžu rīkotajos pasākumos, piemēram, Dabas draugu biedrības konferencē Ļeņina kolhozā, Valmieras piena kombinātā bērnudārzā audzinātāju metodiskās apvienības nodarbībā.

Plaši izplatīti ir jaunākās literatūras apskati. Tā novembra mēnesī ar jaunāko literatūru un daiļliteratūru tika iepazīstināti Tautas tiesas darbinieki, ar jaunāko daiļliteratūru 28. profesionāli tehniskās skolas audzēkņi. Apskatā bija skartas jaunatnei tuvas problēmas. Interesi klausītājos izraisīja Z. Skujiņa darbs "Jauna cilvēka memuāri", Č. Aitmatova romāns "Un garāka par mūžu dienu ilgst". Apskata beigās jauniešus uzaicināja kļūt par bibliotēkas lasītājiem. Šīs pašas skolas 9. klases audzēkņiem bibliotekāre Z. Munce nolasīja literatūras apskatu par modes rašanos, par tās galvenajiem attīstības posmiem, modes saistību ar Franciju. Šis apskats klausītājos izraisīja lielu interesi. Pēc šī pasākuma bibliotēkā iestājās deviņi 28. PPTS audzēkņi.

Decembrī CB Kultūras TU Estētikas fakultātes kārtējā nodarbībā tika nolasīts plašs tematisks apskats par modes attīstības vēsturi. Tā kā fakultātes klausītājas galvenokārt ir sievietes, tad šāda pārruna viņām bija sevišķi interesanta.

Vienmēr lielu uzmanību lasītāji veltījuši literatūrai par dažādām tradīcijām. Tā aizvadītā gada nogalē rajona radioklausītāji tika iepazīstināti ar tematisko literatūras apskatu "Kad, kā un kur svin Jauno gadu?", bet rajona laikraksta "Liesma" pagājušā gada pēdējā numurā

31. decembrī bija ievietots lasītavas vadītājas S. Gailītes raksts "Dažādi vecgada vakari", kas iepazīstināja klausītājus ar Jaungada tradīcijām, parašām, simboliku pie mums un citām pasaules tautām.

Ar lasītāju iemīļotajiem daiļliteratūras, sabiedriski politiskajiem izdevumiem, grāmatām "Ievērojamu cilvēku dzīve" un "Apvārsnis" iepazīstināti rajona radioklausītāji, bet rajona laikrakstam "Liesma" sagatavota publikācija "Vaļasprieks – grāmata" (autore S. Gailīte), kurā pieminēti čaklākie lasītāji un aicināti uz pārdomām tie, kas neievēro bibliotēkas norādītos termiņus.

Jāatzīmē bibliotēkas mākslinieka J. Ores sagatavotais stāstījums par VDR ekonomisko, kultūras, izglītības un mākslas dzīvi. Gan bibliotēku darbinieki, gan Piena kombināta remonta mehāniskās darbnīcas strādnieki PSRS 60. gadadienai veltītajā sanāksmē, gan rajona Tirdzniecības centra komjaunieši ar lielu interesi noklausījās viņa VDR ceļojuma iespaidus un skatīja sagatavoto diapozitīvu kolekciju, varēja salīdzināt arī dažus statistikas datus. CB vadītāja B. Antonija savos ceļojuma iespaidos par VDR dalījās Ļeņina kolhoza pasākumā.

CB direktora vietnieks, literāts Andris Briedis, vairāku grāmatu autors humora un satīras un satīras žanrā, sagādājis ne vienu vien pārdomu brīdi paralēli smaidam tikšanās reizēs VSŠR, Jeru un Ķoņu ciemos, Cēsīs, Mazsalacā. Viņa publikācijas lasām republikāniskajā presē – "Karogā", "Dadzī", "Literatūrā un Mākslā" u.c. un Latvijas radio – 22 publicējumi, kā arī rajona laikrakstā "Liesma" – 18 publicējumi.

Vecākā bibliotekāre:

(paraksts)

BIBLIOGRĀFISKĀ UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS. DARBA ORGANIZĀCIJA.

1982. gadā bibliogrāfisko uzziņu un informācijas darbā liela vērtība tika pievērsta literatūras propagandai par PSRS 60. gadadienas sagaidīšanu, pārtikas programmas realizēšanu dzīvē un novadpētniecības jautājumiem sakarā ar Valmieras 700. gadadienas atzīmēšanu 1983. gadā. Rajona centrālajā bibliotēkā par šiem un vēl daudziem citiem jautājumiem ir izpildītas 1152 uzziņas: par sabiedriski politiskiem tematiem – 368, dabas zinātņu un tehnikas – 46, ražošanas – 58, lauksaimniecības – 57, literatūras zinātnes un kritikas – 197, mākslas – 155, pārējās – 271. Bibliogrāfiskās uzziņas, kuras izpilda visi bibliotēkas darbinieki, kas strādā pie lasītāju apkalpošanas, tiek sniegtas, izmantojot CB uzziņu aparātu, kurā ietilpst centrālais alfabētiskais un sistematiskais katalogs un kartotēkas, kuras papildina tematiskās kartotēkas. Pagājušajā gadā, gatavojoties PSRS 60. gadadienai, tika izveidota tematiska kartotēka, kurā ietverti presē publicētie materiāli par visām savienotajām republikām. Sakarā ar PSKP CK 1982. gada Maija plēnumu par PSRS pārtikas programmas realizēšanu, tika atspoguļoti materiāli par šo jautājumu tematiskajā kartotēkā “Pārtikas programmu īstenojot”, kas iepazīstina ar PSKP norādījumiem pārtikas programmas realizēšanā, grāmatām un rakstiem, kuros parādītas lauksaimnieku rūpes par jauno ražu, mūsu rajona darbaļaužu ieguldījumu pārtikas programmas izpildē, citu nozaru devumu pārtikas programmai un maizes attēlojumu daiļliteratūrā. Estētikas fakultātes klausītājiem tika izveidota kartotēka par estētikas jautājumiem. Katru gadu abonementa darbinieces regulāri papildina kartotēku par mākslas literatūru, kas adresēta aktieriem un teātra mākslas cienītājiem. Lasītāju daudzveidīgo pieprasījumu izpildē liela vieta ierādāma uzziņu un bibliogrāfisko izdevumu fondam, kas regulāri tiek papildināts ar jaunākajiem uzziņu statistikas krājumiem un mūsu valsts centrālo bibliotēku ieteicošajiem bibliogrāfiskajiem izdevumiem un V. Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas izdotajiem bibliogrāfiskajiem materiāliem. Sniedzot bibliogrāfiskās uzziņas individuālajā darbā ar lasītājiem un masu pasākumos, sevišķi daudz tiek izmantoti tādi bibliogrāfiskie līdzekļi kā personālie literatūras rādītāji, bibliogrāfiskie materiāli par prēmiju laureātiem, rādītāji no sērijas “Cīemos pie pasaules tautām”.

Aizvadītajā gadā liela vērtība CB tika veltīta informācijas darbam. CB darbinieki ir snieguši individuālo un grupālo informāciju par centralizētajā bibliotēku sistēmā literatūru Valmieras pilsētas un rajona iedzīvotājiem. Ar bibliotēkas lasītāju individuālo informēšanu nodarbojas galvenokārt abonementa darbinieces, kuras ir sniegušas individuālo informāciju

pedagogu, speciālistu, lauksaimniecības speciālistu, teātra grupu lasītājiem par jaunaņemto literatūru viņu specialitātē un par citiem viņus interesējošiem jautājumiem. Individuālo informāciju ir saņēmuši arī Valmieras rajona un pilsētas vadošo iestāžu vadītāji un darbinieki. Var minēt: LKP Valmieras rajona komitejas sekretāri, Valmieras Tautas deputātu padomes deputāte, kas atbild par kultūras jautājumiem, rajona kultūras nodaļas vadītāja, muzeja darbinieki, teātra darbinieki. Sevišķi liela vērtība tika veltīta, lai individuālās informācijas abonenti saņemtu informāciju par mākslas jautājumiem. 1982. gadā tika paplašināts šo abonentu loks. Līdz ar to šāda veida informāciju saņem kultūras nodaļas vadītāja, rajona kultūras nama direktore, muzeja direktore, dabas un pieminekļu aizsardzības inspektors, LKP rajona komitejas kultūras darba inspektore, Valmieras teātra literārās daļas vadītāja. Aizvadītajā gadā liela uzmanība tika pievērsta grupālai informācijai. Kolektīvi informēti TIN metodiskā kabineta darbinieki, rajona vispārizglītojošo skolu mācību priekšmetu skolotāji, bērnudārzu audzinātāji, rajona vakara vidusskolas un rajona vakara vidusskolas ar neklātienes

apmācību skolotāji, kuru pamatdarba vieta nav skola, 36. PPTKV vispārīzglītojošo mācību priekšmetu pasniedzēji un 28. PPTS speciālo mācību priekšmetu skolotāji, Rīgas politehniskā institūta Valmieras konsultāciju punkta pasniedzēji. Informācijas par jaunāko literatūru tiek sniegta arī Valmieras Mākslas skolas, Valmieras un Rūjienas mūzikas skolu pasniedzējiem. Bez tam ar jaunāko literatūru un rakstiem periodikā iepazīstināti Valmieras rajona lekslietu daļas un Tautas tiesas darbinieki. Par jaunieguvumiem lauksaimniecības literatūrā tiek informēti agrorūpniecības apvienības darbinieki, kolhozu priekšsēdētāji un padomju saimniecību direktori, Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības darbinieki ir saņēmuši sarakstus par dabas aizsardzības problēmām. Ar jaunāko literatūru par laulības un ģimenes jautājumiem un par jaunākajiem dzejoļu krājumiem ir sniegta informācija dzimtsarakstu nodaļas darbiniekiem. Informācijas par saņemto literatūru tiek sniegta vienu reizi 1 – 2 mēnešos.

Bibliogrāfiskās informācijas darbā liela nozīme ir sadarbība ar dažādām iestādēm un organizācijām, laikrakstu "Liesma" un rajona radiomezgli. 1982. gadā ir publicēti vairāki raksti par bibliotēku, kā arī literatūras apskati. Literatūras apskats "Vaļasprieks – grāmata" iepazīstināja ar bibliotēkas lasītāju iecienītākajām grāmatām, rajona iedzīvotāji vēl varēja izlasīt arī tematiskus literatūras apskatus "Pašam tapt cilvēciskam un citus caur maizi cilvēciskus darīt" par maizi un ar to saistītajām problēmām, par Jaungada tradīcijām. CB ir izdevies gūt ciešu kontaktu ar rajona radiomezgli. Aizvadītajā gadā radioklausītāji varēja dzirdēt tādus literatūras apskatus kā "Mūsu bibliotēkas lasītāju iecienītākās grāmatas", "Jaunākās grāmatas PSRS tautu literatūrā", "Kas jāzina un ko lasīt mazdārziņu kopējiem" par

zālienu iekārtošanu un kopšanu, dārzeņu audzēšanu un lietošanu uzturā, "Un viņa gara spožums nenoriet" A. Kirhenšteinam 110, "PSRS 60. gadadienu gaidot", "Izdevniecība "Avots" lasītājiem", "Vēlreiz par maizi" par maizi folklorā, latviešu, krievu un lietuviešu padomju dzejnieku un rakstnieku darbos, "Kad, kā un kur svin Jauno gadu?" Literatūras apskatu sagatavošanā atzīmējams ir lasītavas vadītājas Sarmītes Gailītes darba, kuras rakstītie un norunātie literatūras apskati ir saturīgi, interesanti un emocionāli iedarbīgi. Bibliotēkas darbinieki ir propagandējuši literatūru arī dažādu pilsētas iestāžu darbiniekiem. Ļoti atsaucīgi šajā ziņā ir Tautas izglītības nodaļas darbinieki. Katru gadu bibliotēka ir piedalījies skolotāju augusta konferencēs un tematisko apvienību darbā. Pagājušajā gadā skolotāju konferences laikā CB kopā ar rajona bērnu bibliotēku iepazīstināja 1.-11. klašu audzinātājus un ārpusskolas darba organizatorus ar literatūru par padomju valsts sasniegumiem dažādās zinātnes un kultūras nozarēs literatūras skatē "Es ilgi klausījos, ko runā mīļā zeme..." (S. Kaldupe), veltītā PSRS nodibināšanas 60. gadadienai. Literatūras izstāde "Tālo ceļu aicinājums" sniedza ieskatu ģeogrāfijas metodiskās apvienības dalībniekiem jaunākajā literatūrā ekonomiskajā ģeogrāfijā un jaunākajā literatūrā par PSRS un dažādām pasaules valstīm. Gada nogalē bērnodārzu metodiskās apvienības dalībnieki varēja noklausīties literatūras apskatu "PSRS – 60" un "Pazīsti savu novadu". Valmieras neklātienas vidusskolas 3. konsultāciju punkta audzēkņi un skolotāji literatūras apskatu laikā ir iepazīstināti ar jaunumiem bibliotēku grāmatu plauktos, ar laikabiedru atmiņām par Lielo Tēvijas karu. Bibliotēkas darbinieki ir piedalījušies ar literatūras izstādi un apskatu "Rakstnieki un mākslinieki – mūsu novadnieki" šī konsultpunkta organizētajā sarīkojumā "Es eju pār robežām paceltu galvu" (J. Sudrabkalns). Vakarskolas skolēni un skolotāji ir iepazīnušies ar jaunāko literatūru par PSRS no dibināšanas 60. gadadienu literatūras skatē. Arī 28. PPTS ir nolasīti vairāki literatūras apskati. Sevišķi interesants bija tematiskais apskats par modes attīstības vēsturi. Vēl skolēni ir iepazīstināti ar A. Bloka dzīvi un daiļradi un ar jaunatnei veltīto literatūru. Rajona kultūras nama darbinieki CB ir aicinājuši piedalīties vairākos masu pasākumos. Kultūras nama interešu kluba "Atbalss" biedri ir iepazīnuši literatūras izstādē "Minūtes nav aizritējušas veltīgi" literatūru par mūsu

novadnieku, literatūrkritiķi J. Asara, žurnālista Ē. Hānberga un rakstnieka J. Mauliņa darbus. Vecāku konferences dalībnieki ir guvuši ieskatu literatūrā par tikumiskās audzināšanas galvenajām problēmām un to atspoguļojumu daiļliteratūrā, zinātniski praktiskās konferences “Strādājošās jaunatnes internacionālā un patriotiskā audzināšana” – literatūru par V.I. Ļeņina dzīvi un sabiedrisko darbību un viņa tēlu tēlotājā mākslā. Sakarā ar Mākslas dienām kultūras nama apmeklētāji ir ielūkojušies jaunākajās monogrāfijās par latviešu grafiķiem un tēlniekiem ceļojošajā izstādē.

Jaunie vēlētāji aģitpunktā kultūras namā ir iepazinuši literatūru izstādēs “Jaunajiem vēlētājiem” un “Zini un ievēro likumu”. Tautas tiesas darbinieki ir noklausījušies literatūras apskatu par jaunāko juridisko un daiļliteratūru. Sadarbībā ar agrorūpniecības apvienības darbiniekiem Ļeņina kolhoza kolhoznieki un speciālisti Kocēnu ciema kultūras namā varēja ielūkoties bibliotēkas veidotajā izstādē, kurā bija ietverti materiāli par dabas aizsardzību, jaunākie likumi par dabas aizsardzības jautājumiem, daiļliteratūra. Kultūras Tautas universitātes Jauno ģimeņu fakultātes dalībnieki ir noklausījušies literatūras apskatu par alkohola un žūpības apkarošanas problēmu sabiedrībā. Arī Estētikas fakultātē ir bijuši vairāki tematiski literatūras apskati. Literatūras skatē “Daba – mums un nākotnei” bija ietverti materiāli par dabas aizsardzības problēmām mūsu valstī, par mūsu republikas dabas, vēstures un kultūras pieminekļiem. Izstādes bija iekārtota Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības rajona plēnuma dalībniekiem.

1982. gadā bibliogrāfiskās zināšanas propagandētas gan individuāli strādājot ar lasītājiem, gan ar izstāžu palīdzību par jaunākajiem bibliogrāfiskajiem līdzekļiem un jaunāko lauksaimniecība literatūru. Decembrī pasākumā Valmieras neklātie vidusskolas konsultāciju punktu vadītājiem un skolotājiem tika doti norādījumi uzzīņu fonda, kartotēku un katalogu izmantošanā.

Bibliotēku darbinieku semināros apskatīti svarīgākie bibliogrāfiskā darba jautājumi. 1982. gadā vislielākā uzmanība tika pievērsta bibliogrāfiskās informācijas un novadpētniecības darba uzlabošanai rajona bibliotēkās. Gada laikā apmeklētas gandrīz visas rajona bibliotēkas, kur sniegtas individuālas (informācijas) konsultācijas par bibliogrāfisko darbu. Uz CB ir aicināti Kocēnu c.1. un 2., Kauguru 1., Dikļu 1. un 2. bibliotēkas bibliotekāri. Aktīvāk savās zonās sākuši darboties zonu metodiskie centri. Ar lielu atbildības sajūtu strādā Rūjienas zonas metodiskais centrs.

Neskatoties uz paveikto, CB vajadzētu turpināt paplašināt grupālās informācijas abonentu loku, ietverot vairāk iestāžu darbinieku, kā arī atrast ciešāku kontaktu ar vispārizglītojošām skolām un citu resoru bibliotēkām. Ciemu bibliotēkām nepieciešams uzlabot bibliogrāfiskās informācijas darbu ciemos, kolhozos un padomju saimniecībās.

Atbildes uz jautājumiem par bibliogrāfisko uzzīņu un informācijas darbu.

I Bibliogrāfiskais informācijas darbs.

1. CB ir šādas bibliogrāfiskās kartotēkas: bibliogrāfisko materiālu, vispārējā rakstu, recenziju, novadpētniecības, informācijas un tematiskās kartotēkas “Pārtikas programmu īstenojot”, “PSRS – 60”.
2. –
3. Kuros ietverti jaunsņemto grāmatu saraksti, kā arī raksti periodikā. Literatūra kārtota alfabētiski. LKP rajona komitejas metodiskā kabineta bibliotēka atspoguļo arī savu literatūru. Tematiskie saraksti tiek vidēji izdoti 50 – 60 eks. metienā 1 – 2 mēnešos reizi.

4. Kopā ar LKP rajona komitejas politiskās izglītības kabineta bibliotēku tiek sastādīti tematiski jaunumu saraksti par sabiedriski politisko literatūru.
5. Valmieras RCB tematiskie jaunumu saraksti tiek pavairoti ar rakstāmmašīnu un rotaroru.
6. Tematiskie jaunumu saraksti tiek nosūtīti individuālās un grupālās informācijas abonentiem, tiek izmantoti individuālajā darbā ar lasītājiem.
7. Individuāli ir informēti 6 abonenti. Piemēram, Z.Priedīte, Kultūras nodaļas vadītāja tiek informēta par kultūras iestāžu vadības jautājumiem apmēram vienu reizi mēnesī mutiski vai ar saraksta palīdzību, kurā ir ietvertas gan grāmatas, gan žurnālu un avīžu raksti. Burgmane Z., LKP rajona komitejas instruktore par kultūras darbu informēta par PSKP politiku kultūras un mākslas jautājumos, tiek nosūtīts literatūras saraksts.
8. Informāciju regulāri gatavo: TIN metodiskajam kabinetam par jaunāko literatūru vispārizglītojošos mācību priekšmetos un par bērnudārzu darbu, tā nodota metodiskā kabineta vadītājai apmēram, 1 – 2 mēnešos reizi, 12 vispārizglītojošo skolu mācību priekšmetu skolotājiem, 8 bērnudārzu kolektīviem, Valmieras un Rūjienas bērnu mūzikas skolas kolektīviem, Valmieras bērnu mākslas skolai – par jaunāko literatūru mūzikā un tēlotājā mākslā, Valmieras RPI konsultāciju punktam – par jaunāko literatūru sabiedriskajās zinātnēs un matemātikā, fizikā, ķīmijā. Informējam arī 36. PPTKĻV, Naukšēnu PRTS un Rūjienas 2. tehniskās skolas vispārizglītojošo mācību priekšmetu skolotājus, 28. PPTS speciālo mācību priekšmetu pasniedzējus, Valmieras rajona lekšlietu daļu, Tautas tiesas un Nepilngadīgo lietu inspekcijas darbiniekus – par jaunāko juridisko literatūru un svarīgākajiem rakstiem periodikā, agrorūpniecības apvienību un 19 kolhozu un 3 padomju saimniecību speciālistus par jaunākajām lauksaimniecības grāmatām, Valmieras vakara vidusskolas un Valmieras vakara vidusskolas ar neklātienes apmācību mācību priekšmetu skolotājus. Gandrīz visus šos informāciju sarakstus nosūtām pa pastu. (kopā 57 kolektīviem).
9. Speciālistu dienas rīkojam vispārizglītojošo skolu skolotājiem, kuras notiek sadarbībā ar TIN metodisko kabinetu, bērnudārzu audzinātājiem – vienu reizi. Šajos pasākumos ietilpst literatūras izstādes un apskati, tās notika kultūras namā, Valmieras 5. vidusskolā un Valmieras piena kombināta bērnudārzā, Valmieras rajona Tautas tiesas darbiniekiem – literatūras apskats šīs iestādes telpās.
10. 1982. gadā laikrakstā "Liesma" ir bijuši 3 literatūras apskati. Rajona laikraksts vietu trūkuma dēļ CB gatavotos aprakstus laikrakstā ievieto retos gadījumos.
11. Informācijas darbā izveidojušies cieši kontakti ar rajona radiomezgli. Nolasīti 7 literatūras apskati: "Mūsu bibliotēkas iecienītākās grāmatas", "Jaunākās grāmatas PSRS tautu literatūrā", "Kas jāzina un ko lasīt mazdārziņu kopējiem", par A.Kirhenšteinu, "PSRS 60. gadadienu gaidot", "Izdevniecība "Avots" lasītājiem", "Vēlreiz par maizi", "Kad, kā un kur svin Jauno gadu?"
12. Citu resoru bibliotēkām palīdzam metodiski.

Savu literatūru tematiskajos literatūras sarakstos norāda LKP rajona komitejas bibliotēka, piedalāmies ar literatūras apskatiem 28. un 36. profesionāli tehnisko skolu un bibliotēku organizētajos pasākumos.

II Bibliogrāfiskais uzzīņu darbs.

1. Neesam reģistrējuši.
2. Izpildītās uzzīņas tiek apkopotas bibliogrāfisko uzzīņu burtnīcās abonementā un lasītavā. Pēc izpildīto uzzīņu arhīva mūsu bibliotēkā lielas vajadzības nav.

3. Gan individuālajā darbā, gan bibliogrāfisko uzziņu izpildē, gan izstāžu veidošanā esam izmantojuši bibliogrāfiskos līdzekļus par prēmiju laureātiem, personālos literatūras rādītājus, kuros ietverti materiāli par novadu, rādītājus no sērijas "Cimos pie pasaules tautām" u.c.

NOVADPĒTNIECĪBAS DARBS.

Sakarā ar svarīgiem notikumiem mūsu valsts dzīvē aizvadītajā gadā, kā arī ar gatavošanos Valmieras pilsētas 700 gadu jubilejas atzīmēšanai 1983. gadā, liela vieta tika ierādīta novadpētniecības darbam. Visplašāk materiālus par mūsu novada šodienu un tā revolucionāro pagātni atspoguļo novadpētniecības kartotēka, kuras nodaļas 1982. gadā tika izmantojuši bibliotēkas darbinieki un lasītāji. Sevišķi lielu interesi lasītāji pievērsa nodaļām par mūsu rajona komjaunatnes organizācijas vēsturi, par Valmieras 11 komunāriem – varoņiem, ievērojamiem revolucionāriem, partijas un valsts darbiniekiem, zinātniekiem, kā arī materiāliem par Valmieras rajona un pilsētas izaugsmi pēckara gados, izciliem darba darītājiem, mūsu novada atainojumu daiļliteratūrā.

Gatavojoties Valmieras pilsētas 700 gadu jubilejas atzīmēšanai, intensīvi propagandēta literatūra par mūsu novada pagātni un šodienu. Rajona centrālās bibliotēkas lasītāji tika iepazīstināti ar diviem literatūras izstāžu cikliem par Valmieru, kurus noslēgsim 1983. gadā.

Abonementā lasītāju varēja gūt ieskatu Valmieras revolucionārajā pagātnē literatūras izstāžu cikla "Mēs nākam no gadsimtiem veciem, uz gadsimtiem aizejam" (V. Rūja) literatūras izstādēs "Revolucionāro cīņu karogs pār Valmieras apriņķi" (1905. gada notikumi), "Iededziet liesmas, neļaujiet dzist, gaismas stundā atnāksim mēs" (V. Rūja) (par Valmieras vienpadsmit komjauniešiem – varoņiem) un "Nemierīgā Vidiena". Lasītavas novadpētniecības literatūras izstāžu ciklā "Nav taisnība, jūrā grimst spēks, kas gadiem krāts..." (V. Rūja) ir propagandēta literatūra par mūsu novada ievērojamiem rakstniekiem, dzejniekiem, mūziķiem.

1982. gadā atzīmētas jubilejas tādiem izciliem mūsu novadniekiem kā Latvijas PSR Valsts prēmijas laureātam L. Paegles Valmieras drāmas teātra galvenajam režisoram Pēterim Lūcim, kā arī zinātniekam, mikrobiologam un valstsvīram A. Kirhenšteinam – 110. dzimšanas diena. Ieskatu P. Lūča dzīvē un darbībā sniedza CB izveidotā lielā literatūras izstāde "Gadi un darbs. Pēterim Lūcim – 75." Tradicionālo dzejas dienu noslēgumā teātra mākslas cienītāji varēja tikt ar mākslinieku RCB organizētajā tematiskajā vakarā "Pēteris Lūcis dzīvē un mākslā". Atzīmējot A. Kirhenšteina 110. dzimšanas dienu, rajona radiomezglā nolasīts literatūras apskats "Un viņa gara spožums nenoriet" (M. Ķempe), kuru noklausoties varēja uzzināt, kādas atziņas par zinātnieku palikušas laikabiedriem. A. Kirhenšteinam CB bija veltīta arī literatūras izstāde.

Abonementa darbinieces centušās atsaukties uz svarīgiem pasākumiem mūsu republikas kultūras un mākslas dzīvē – Dzejas un Mākslas dienām, izveidojot literatūras izstādes, kurās ietverti novadpētniecības materiāli. Aizvadītajā gadā CB lasītāji varēja iepazīties ar tādām izstādēm kā "L. Paegles Valmieras drāmas teātris. 70./80. gadi", "Mākslas dienas Valmierā", "Valmiera un tās apkārtnē literatūrā", "Pakāpieni mūsu novada mākslas dzīvē", "Dzejas dienas Valmierā". Lasītavas vadītāja rajona radiomezglā nolasīja literatūras apskatu "Ieskatoties latviešu padomju aktieriem veltītajās monogrāfijās", kura laikā klausītāji tika iepazīstināti arī ar A. Skudras un B. Ferbera apcerējumu "Teātris ar divsimt skatuvēm" un literatūru par Valmieras teātra aktieriem. Bērnu darbu audzinātāji metodiskās apvienības sēdes laikā varēja gūt ieskatu svarīgākajos materiālos par Valmieru literatūras apskatā "Pazīsti savu novadu". Piedalījāmies arī Valmieras neklātienē vidusskolas 3. konsultāciju punkta organizētajā tematiskajā sarīkojumā, kas bija veltīts PSRS 60. gadadienai, ar literatūras izstādi un apskatu

par rakstniekiem un māksliniekiem – mūsu novadniekiem. Valmieras neklātienas vidusskolas konsultāciju punktu vadītāji un skolotāji bibliotēkas lasītāvā tikās literārajā pēcpusdienā ar Valmieras literātu humoristu Andri Briedi.

Novadpētniecības materiāli izmantoti, veidojot dažādas tematiskas literatūras izstādes. Bibliotēkas lasītāji varējuši aplūkot arī izstādes, kurās ietverti materiāli par to, kā mūsu rajona darbaļaudis piedalās partijas un valdības lēmumu izpildē, gatavojas svarīgu notikumu atzīmēšanai mūsu valsts dzīvē. 1982. gadā izveidotas vairākas šādas izstādes. Ar rajona jaunākajiem notikumiem, kas atspoguļoti vietējā un republikas presē, varēja iepazīties literatūras izstādē "Aktualitātes mūsu rajonā". Par pavasara darbu gaitu mūsu rajonā varēja gūt ieskatu, aplūkojot izstādi "Pavasaris Gaujas krastos". LĻKJS 22. kongresa dienās par delegātiem no Valmieras rajona informēja literatūras izstāde "LĻKJS 22. kongresa delegāti no Valmieras rajona".

Pagājušajā gadā vienā no bibliotēku darbinieku semināriem tika aplūkoti novadpētniecības darba jautājumi. Semināra laikā bibliotekāri noklausījās metodiskus norādījumus novadpētniecības darba organizācijā un literatūras apskatu, kurā bija ietverti novadpētniecības materiāli. Semināra tālākajā gaitā pieredzē ar Valmieras rajona bibliotekāriem dalījās Cēsu rajona Jaunpiebalgas ciemata bibliotekāre V. Johansone. Par mūsu rajona vēstures un arhitektūras pieminekļiem, demonstrējot krāsainus diapozitīvus, pastāstīja vēstures un pieminekļu aizsardzības inspektors J. Kalnačs. Ar savu pieredzi novadpētniecības materiālu vākšanā, bibliogrāfisko izdevumu izmantošanā novadpētniecības darbā un novadpētniecības kartotēkas pilnveidošanā iepazīstināja Mazsalacas un Rūjienas pilsētu un Vecates ciema 1. bibliotēkas bibliotekāri.

Vecākā bibliogrāfe: (paraksts)

BIBLIOTĒKAS FONDA KOMPLEKTĒŠANA UN ORGANIZĀCIJA.

Aizvadītajā gadā Valmieras CBS KAN saņēmusi un apstrādājusi 29279 iespieddarbus, t.i. 7319 vienības uz vienu nodaļas darbinieku. Tajā pašā izslēgtas 12413 vienības. CB izslēgusi 3575 eks., Rūjienas pilsētas bibliotēka – 1877 eks., Mazsalacas pilsētas bērnu bibliotēka – 726 eks., Ķonņu c. bibliotēka – 552 eks., Vecates 11 bibliotēka – 494 eks.

Gada laikā fonds pieaudzis par 16866 vienībām. Fonda procentuālais pieaugums kopš centralizācijas sākuma ir šāds:

1976.	1977.	1978.	1979.	1980.	1981.	1982.
1,4	4,7	4,4	2,9	5,5	4,0	3,5

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, fonda pieaugums samazinājies par 0,5%. Kaut gan 3,5% atbilst republikas vidējam rādītājam, tas tomēr ir pārāk liels, jo vidējais fonda pieaugums var būt tikai 2%. Šis rādītājs mūsu rajonā arī būtu tāds, ja visas bibliotēkas būtu regulāri izslēgušas nolietoto un novecojušo literatūru. Procentuāli visa izslēgtā literatūra dalās šādi:

	1981.	1982.
Sabiedriski politiskā	27,18	32,39
Vispārīgā	2,49	4,74
Dabas zinātņu	3,25	2,87
Medicīnas	6,04	3,67

Ģeogrāfijas	1,12	1,70
Tehnikas	5,87	5,85
Lauksaimniecības	9,35	6,88
Mākslas	2,62	4,25
Fizikultūras un sporta	2,84	2,32
Valodniecības	0,37	0,47
Literatūrzinātnes	1,66	4,16
Daiļliteratūras	32,54	25,63
Pirmskolas vecuma bērniem	4,67	5,04

Kopējais fonda lielums visā sistēmā uz 1983. gada 1. janvāri ir 495289 vienības. Procentos visa fonda sadalījums salīdzinoši ar diviem iepriekšējiem gadiem ir šāds:

	1,2,3 K 3,9	0	5,5A	61	91	6	63	7	7F	4	8	Daiļliter.	Pirmssk. vec. bērniem
1980.	14,1 1	3,5	2,88	1, 8	1,7	3,6	3,8	3,8	1,4	0,7	2,3	52,8	7,36
1981.	13,9	3,9	2,9	1, 7	1,7	3,5	3,5	4,1	1,4	0,7	2,5	52,8	7,24
1982.	13,5	4,3	2,8	1, 6	1,7	3,5	3,4	4,1	1,4	0,7	2,5	53,06	7,16

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem redzam, ka lielas izmaiņas fonda sastāvā nav notikušas. Nedaudz samazinājies sabiedriski politiskās literatūras fonds. Tas izskaidrojams ar to, ka rūpīgāk ir pārskatīti šīs nozares fondi un izslēgta novecojusī literatūra.

Mūsu rajonā uz vienu lasītāju bija:

1980. gadā – 25,34 grāmatas

1981.” - 25,69 “

1982.” - 26,68 “

Redzam, ka grāmatu skaits uz 1 lasītāju gada laikā pieaudzis par 1 vienību. Pilsētu bibliotēkās uz 1 lasītāju ir 23, 24 grāmatas, ciemu bibliotēkās – 35, 82, bet bērnu bibliotēkās – 17, 74 grāmatas. Ja par ideālo skaitli pieņem 20 grāmatas uz vienu lasītāju, tad redzam, ka ciemu bibliotēku fondi ir pārāk lieli, bet bērnu bibliotēkās šis skaitlis varētu būt lielāks. Sevišķi to varētu teikt par rajona bērnu bibliotēku, kur uz 1 lasītāju ir tikai 11, 79 grāmatas. To var izskaidrot ar to, ka lasītāju skaits ir liels un grāmatas ātri nolietojas, jo pēdējā gandrīz visas bērnu grāmatas tiek izdotas brošētas.

Ciemo bibliotēkās vidējais fonds ir 10244. Sakarā ar lielajiem grāmatu fondiem, ir tendence samazināties apgrozībai visā sistēmā.

1980.gadā - 1,1

1981.gadā -1,01

1982.gadā -1,02

1982. gadā saņemtie jaunieguvumi procentuāli sadalās šādi:

1,2,3K, 3,9	0	5,5A	61	91	6	63	7	7F	4	8	Daiļlit.	Pirmssk.
15,2	10,25	2,15	2,17	1,97	3,98	3,7	4,03	2,1	0,4	4,72	44,72	4,93

1982. gadā bibliotēku kolektors labāk kā citus gadus ir apmierinājis mūsu prasības pēc literatūras pēc literatūras krievu valodā. Taču bez pasūtījuma saņemtās grāmatas parasti ir nozaru literatūra, piem.:

Vasjutins J., Krivirotenko V. *Dzimtenes aizsardzības labā* – 10 eks.

Лаптев Ю.П. Занимательная генетика - 6 экз.

Diezgan daudz ir tāda literatūra, ko mēs neesam saņēmuši pasūtītajā daudzumā, piem.:

Лица М. Э. Вчера и сегодня в балете	6 экз.	Vietā 3 экз.
Хочу все знать	6 “ “	1“
Михановский В.Н. Свет над тайной	7“ “	2“
На суше и на море	7“ “	1“
Гуро И.Р. Невидимый всадник	6“ “	2“
Политическая экономия	4“ “	1“
Конев ИЮСЮ Записки командующего		
Фронта	12“ “	1“

Lai varētu pareizi un pilnīgi komplektēt fondu, atbilstoši ražošanas profilam iedzīvotāju nacionālajam sastāvam un lasītāju skaitam, tiek izmantots komplektēšanas palīgaparāts. 1982. gadā tika veikts regulārs darbs ar izdevniecību tematiskajiem plāniem. Pasūtīta literatūra no 46 tematiskajiem plāniem. Pasūtīti 22711 eks. par summu 24387 rbļ. un 41 kap. Šeit nav ietverti tie 10 plāni, pēc kuriem pasūtījumus ir izdarījusi Valsts bibliotēka. Izveidota neizpildīto pasūtījumu kartotēka, kuru analizējot redzam, ka visvairāk savus pasūtījumus nav izpildījušas izdevniecības “*Detskaja literatura*”, “*Iskatus*” un “*Sovremennik*”.

Atskaides gadā ievērojams darbs tika veikts pie katalogu organizācijas. No jauna izveidots nosaukumu katalogs. Šeit jāatzīmē arī kartīšu iepludināšana uzskaites katalogā, gan arī centrālajā alfabētiskajā un sistēmātiskajā katalogā. No 1982. gada pēdējā ceturkšņa sistēmātisko katalogu kārtā abonementa darbinieki. Regulāri 2 reizes gadā izslēgta literatūra atsevišķi pa iemesliem. Izslēgtā literatūra procentuāli pa iemesliem sadalās šādi:

Nozaudētā	4,85%
Nolietotā	84,27%
Nodotas citām bibliotēkām	0,30%
Novecojusi	9,98%
Pēc Kultūras min-jas pavēles izslēgta	0,58%

2 reizes gadā tiek veikta arī norakstītās literatūras kartīšu izņemšana no centrālā alfabētiskā un sistēmātiskā kataloga, kā arī pēdējo eksemplāru uzslēgšana no uzskaites kataloga.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļas darbinieki ir snieguši konsultācijas katalogu organizācijā. Semināru laikā ir pārbaudītas atsevišķas katalogu daļas un sniegta informācija par atrastajām kļūdām. Nodaļas darbinieki piedalījušies inventarizāciju veikšanā Brenguļu c.1., Burtnieku c., Dikļu c.1., Matīšu un Vecates c.2. bibliotēkās.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļa strādā 4 darbinieki.

To sastāvs pēc izglītības un darba stāža ir šāds:

Ar augstāko izglītību	- darba stāžs 11 gadi
Ar augstāko “	- “ “ 7 “
Ar vidējo speciālo	- “ “ 6 “
Ar vidējo vispārējo	- “ “ 16 “

Darbinieku sastāvs nav mainījies kopš 1976. gada.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļas vadītāja: (paraksts)

METODISKAIS DARBS.

Valmieras RCB visas nodaļas sniedz metodisku, kā arī praktisku palīdzību pilsētu un ciemu bibliotēkām. Metodiskās nodaļas rīcībā paliek uzdevumu koordinācija, uzdotā kontrole, konsultāciju sniegšana, kvalifikācijas celšanas pasākumu (semināru un praktikum) organizēšana.

Bibliotēku darba uzlabošanai nepieciešamo uzdevumu noteikšanā liela vieta ir metodiskajai padomei, jo katras zonas centra metodiķis ir informēts par trūkumiem savā zonā. Zonas centri izvirza savus jautājumus, tie tiek apkopoti. Tad izstrādā bibliotēku darba galvenos virzienus gan sistēmai kopumā, gan atsevišķi katrai zonai. VRCBS metodiskās padomes sastāvs ir apstiprināts 10 cilvēku sastāvā. Tajā ir iesaistīti Valmieras, Rūjienas un Mazsalacas pilsētu un bērnu bibliotēku metodiķi, kā arī CB nodaļu vadītāji. 1982. gada sākumā tika pieņemts lēmums par zonu centru metodiskā darba uzlabošanu. Aktīvi un ar labiem panākumiem ir atsākusi darboties Rūjienas pilsētas un bērnu bibliotēkas metodiķi.

Metodiskā darba rādītāji 1982. gadā.

	1981.	1982.	+ -
Bibliotēku apmeklējumi:			
kopā	50	51	+1
Atkārtoti apmeklētas	12	11	-1
Nav apmeklētas	2	2	0
Kvalifikācijas celšanas pasākumi:			
Semināri	8	8	0
praktikumi	1	3	+2
Konsultācijas	19	21	+2
Ekskursijas pieredzes apmaiņai	1	1	0

Bibliotēku apmeklējumi skaits, praktikum un sniegto konsultāciju skaits ir pieaudzis. Semināru skaits palicis iepriekšējais. Nav apmeklēta neviena citu resoru bibliotēka.

Semināros paralēli obligātajiem tematiem tika aplūkoti jautājumi, kas ir aktuāli mūsu rajona bibliotēkām: novadpētniecības darbs ciemu bibliotēkās (šim jautājumam bija veltīts viss februāra seminārs), darbs ar lasītāju grupām, grupu izvēle, vienotā fonda izmantošana. Semināros regulāri tika nolasīti jaunākās metodiskās un bibliogrāfiskās literatūra apskati, jaunumi krātuvē.

Aizvadītajā gadā notika 3 praktikumi – Brenguļu c. 1., Burtnieku c. un Dikļu c. 1. bibliotēkas darbiniecēm. Nodarbības norisinājās visās Valmieras CB nodaļas, kā arī centrālajā bērnu bibliotēkā. Pašreizējās bibliotēkāres Burtnieku un Dikļu 1. bibliotēkās strādā kā atvietotājas uz pusotru gadu. Rūpīga metodiska un praktiska palīdzība jāsnodrošina Dikļu 1. bibliotēkas bibliotēkarei, jo bibliotēkas tehniskais darbs ir uz zema līmeņa.

Jūnija sākumā CB organizēja pieredzes apmaiņas ekskursiju uz Jēkabpils centrālo bibliotēku. Ekskursijā piedalījās visi CB darbinieki. Jēkabpils kolēģi pastāstīja un parādīja materiālus par savu darbu gan pašā CB, gan sistēmā. Apmeklējam arī vienu no Jēkabpils rajona ciemu bibliotēkām. Rezultātā tika gūtas daudzas pozitīvas atziņas.

Vienmēr labas atsauksmes ir par kvalifikācijas celšanas kursiem Rīgā. Ik gadu uz tiem tiek nosūtīti bibliotēku darbinieki. Pēc atgriešanās no kursiem tiek sniegtas informācijas. Kā nepieciešamu un arī vērtīgu, jāatzīmē metodiķu seminārs Krāslavā. Tika gūta gan vispārēja informācija par Krāslavas CB metodisko darbu, gan apmeklētas atsevišķas ciemu bibliotēkas. Svarīgi bija arī republiku CB metodiķu savstarpējie kontakti, sarunas, salīdzinājumi, pieredzes apmaiņa.

Regulārs darbs tika veikts ar bibliotēku ikmēneša atskaitēm, informācijām un darba plāniem, nepieciešamās ziņas izrakstot gan attiecīgas veidlapās, gan plānotā un izpildītā darba kartotēkā. 1982. gadā bija izdalītas starpkartes "PSRS – 60", "Valmierai- 700", "Pārtikas programmu īstenojot". Šīs nodaļas sniedz pārskatu par bibliotēku veikumu, risinot aktuālus jautājumus, kā arī palīdz informāciju un atskaišu veidošanā. Tika arī veikts darbs ar jaunienākušajiem metodiskajiem materiāliem, izrakstot nepieciešamo metodisko materiālu kartotēkai.

Lielu palīdzību uzdoto uzdevumu kontrolei sniedz nesen iekārtotā "Uzdevumu izpildes kontroles kartotēka".

1982. gadā CB metodiskais darbs tika veikts sekojoši:

- sniegta metodiska un praktiska palīdzība bibliotēkām visos bibliotēkārā darba jautājumos,
- uzdoto uzdevumu kontrole veikta ar "Uzdevumu izpildes kontroles kartotēkas" palīdzību,
- organizēti bibliotēku darbinieku kvalifikācijas celšanas pasākumi,
- apmeklētas pilsētu un ciemu bibliotēkas,
- regulāri rediģētas un papildinātas metodisko materiālu, arī plānotā un izpildītā darba kartotēkas,
- vāktas un apkopotas dažādas informācijas par noteiktām tēmām:
 - a. internacionālās audzināšanas darbs Valmieras rajona bibliotēkās 1982. gadā.
 - b. Valmieras rajona bibliotēkās veiktais darbs jauniešu tikumiskajā un estētiskajā audzināšanā 1982. gadā.
 - c. lauksaimniecības literatūras propaganda,
 - d. PSKP CK Maija plēnuma lēmumu propaganda.
 - e. Valmieras rajona bibliotēku pasākumi, sagaidot Valmieras 700. gadskārtu.

Metodiskā darba virzieni 1983. gadā.

1. Panākt rajona bibliotēku tehniskā darba pilnveidošanu.
2. Veikt aktīvu darbu ar lasītāju grupām.
3. Rūpēties par bibliotēku telpu estētiskā noformējuma uzlabošanu.
4. Bibliogrāfiskā informācijas darba uzlabošana.
5. Vispārīgo rakstu kartotēkas ieviešana bibliotēkās.
6. Uzlabot metodisko darbu Mazsalacas zonā.
7. Plānot metodiķu padomes kopējos izbraukumus pa zonām.

Metodiskās un bibliogrāfiskās nodaļas vadītāja: (paraksts)

SAIMNIECISKI – ORGANIZATORISKAIS DARBS.

1982. gadā daudz darīts rajona bibliotēku materiālās bāzes nostiprināšanā. Iegādāties 8 vienaspusīgie un 23 divpusīgie plaukti, visi ciemu bibliotēkām. Centrālajai bibliotēkai – 3 skapji, 2 žurnālu galdiņi, 4 lasītavas galdi, reizē ar to 5 lietotos lasītavas galdus atdodot ciemu bibliotēkām. Nopirkta 2 rakstāmmašīna "Robotron", arī sīkāks inventārs.

Rajona sadzīves pakalpojumu kombinātā iesieti populārākie, biežāk pieprasītie, ilgstošai glabāšanai domātie preses izdevumi, piemēram, rajona laikraksts "Liesma" no 1945. – 1981. gada komplektam. Šis darbs turpināsies.

Dažādi pasūtījumi kārtoti rajona tipogrāfijā "Liesma", kur izgatavotas arī bibliotēku grāmatu zīmes un ielūgumi – ekslibris, pēc bibliotēkas mākslinieka Jura Ores zīmējumiem.

Regulāri nodota makulatūra, uzpildīti ugunsdzēsšanas aparāti, atgādāti sūtījumi no sakaru nodaļas, aizvestas uz rajona bibliotēkām apstrādātās grāmatas. Valmieras bērnu un Rūjienas pilsētas bibliotēkām bojāto izkārtnu vietā izgatavotas jaunas.

Bibliobusam gādāts benzīnus un autoeļļa, nomainītas nolietotās autobusa daļas (arī motors). Vadīts šofera un elektriķa darbs. Vasarā un rudenī organizētas talkas kolhozos.

Darīts viss saimnieciski nepieciešamais, lai izdotos abi bibliotēkas organizētie 1982. gada lielie pasākumi: zinātniski – praktiskā konference “Mūsdienu cilvēks dzīvē un mākslā” un tematiskais vakars “Pēteris Lūcis dzīvē un mākslā”.

Direktora vietnieks: (paraksts)

Valmieras rajona CB direktore: (paraksts)

RAJONA BIBLIOTĒKU TEKSTA ATSKAITE PAR DARBU 1982. GADĀ.

DARBA SATURS UN GALVENIE UZDEVUMI.

Beidzies 1982. gads. Padomju tauta aizvadījusi šo gadu radoša jauniecsmes darbā, īstenojama PSKP 26. kongresa vēsturiskos lēmumus.

Visa gada darbs tika koncentrēts PSRS 60. gadadienas cienīgai sagaidīšanai. Šī jubileja spilgti demonstrēja visu PSRS tautu sasniegumus tautas saimniecībā, zinātnē un kultūrā, tautu draudzību un brālību.

Kā vienmēr aktuāla jaunatnes komunistiskās audzināšanas programma: tiesiskā, estētiskā un darbaudzināšana.

Šogad sākās PSKP CK Maija plēnuma lēmumu propaganda un īstenošana.

Vēl bibliotēkas pievērsās šādu jautājumu propagandai:

- vietējo padomju vēlēšanas,
- turpināta antirelīģiskās literatūras propaganda,
- LOSR 65. gadskārta,
- tiesiskās kārtības nostiprināšana un cīņa ar likumpārkāpējiem.

Noslēdzās republikāniskais konkurss “Tūrisms un jaunatne” kā arī militāri patriotiskās audzināšanas un civilās aizsardzības propaganda.

Visbeidzot – sākās pasākumi, kuri ievadīja Valmieras 700. gadskārtas sagaidīšanu.

IEDZĪVOTĀJU BIBLIOTĒKĀRĀS APKALPOŠANAS ORGANIZĀCIJA

Valmieras rajona lauku iedzīvotājus apkalpo 28 ciemu bibliotēkas, kā arī 3 citu resoru bibliotēkas: p/s “Burtnieki” arodbiedrības bibliotēka, sanatorijas “Līči” bibliotēka un republikāniskās traumatoloģijas un ortopēdijas rehabilitācijas slimnīcas “Dikļi” bibliotēka. Lasītāju pilnīgākai apkalpošanai palīdz skolu bibliotēkas, kuras kopā ar ciemu bibliotēkām iesaista gandrīz visus skolēnus.

Ciemo bibliotēkās vidēji ir iesaistīti aptuveni 54% iedzīvotāju. Jāatzīmē Rūjienas, Mazsalacas pilsētu un Zilaiskalna ciemata bibliotēku devums. Šajās bibliotēkās iedzīvotāju procentuālais iesaistījums ir: Mazsalacā un Rūjienā – 50%, Zilaiskalna ciematā - 65%. No ciemo bibliotēkām jāatzīmē tās 10, kurām iedzīvotāju procentuālais iesaistījums par bibliotēku lasītājiem pārsniedz 50%: Brenguļu ciema 2. (65%), Ipiķu ciema (55%), Kauguru ciema 2.

(52%), Lodes ciema (52%), Naukšēnu ciema 2. (94%), Sēļu ciema (73%), Valmieras ciema 2. (68%), Vecates ciema 1. (97%), Vecates ciema 2. (63%), Vilpulkas ciema (50%).

Vismazākais procentuālais iesaistījums ir Kocēnu ciema 1. (8%), Valmieras ciema 1. (27%), Naukšēnu ciema 1. (28%), Jeru ciema (30%), Kocēnu ciema 2. (30%), Vaidavas ciema (30%), Bērzaines ciema (33%) un Matīšu ciema (37%) bibliotēkās. Iemesli: Kocēnu ciema 1. bibliotēkas mikrorajonā ir liels iedzīvotāju skaits, bet pati bibliotēka 3 km. Attālumā no centra – visai neizdevīgā vietā. Gan Valmieras ciema 1., gan Kocēnu ciema 1. bibliotēka atrodas netālu no Valmieras un daudzi mikrorajona iedzīvotāji lasa pilsētas bibliotēkā. Arī Naukšēnu ciema 1. bibliotēkas mikrorajonā ir liels iedzīvotāju skaits un bibliotēkāre tikai nesen sāka strādāt pēc gadu ilga atvaļinājuma.

Vidējais procentuālais iesaistījums rajonā kopumā nedaudz pārsniedz 40%.

Bibliotēku izvietojums mikrorajonā ir uzlabojies. Uz jaunām telpām pārvietotās Vecates ciema 2., Brenguļu ciema 1, Bērzaines ciema bibliotēkas. Vecates ciema 2. un Brenguļu ciema 1. bibliotēkas jaunās telpas atrodas savu mikrorajonu centros. Bērzaines ciema bibliotēka tagad atrodas starp divām apdzīvotām vietām, 3 km, no centra, pie Jaunburtnieku 8- gadīgās skolas. Tagad bibliotēka aktīvi sadarbojas ar skolu. Lasītāju skaits ir pieaudzis (+41)

Iedzīvotāju bibliotekārājā apkalpošanā 1982. gadā palīdzēja 17 pārvietojamās bibliotēkas pilsētās un ciemu bibliotēkās 56 pārvietojamās bibliotēkas. Salīdzinot ar 1981. gadu pārvietojamo bibliotēku un grāmatu izsniegšanas punktu skaits palielinājies par 5 vienībām. Grāmatu izsniegšanas punkti likvidēti Burtnieku ciemā – 1, Dikļu ciema 1. – 1. Vēl tie ir samazinājušies Valmieras ciema 2. un Vecates ciema 2. bibliotēkai (-1).

Burtnieku ciema un Dikļu ciema 1. bibliotēkas grāmatu izsniegšanas punkti tika likvidēti darbinieku maiņas dēļ. Pašlaik bibliotēkās strādā aizvietotājas, kuras nav īpaši ieinteresētas, lai šie punkti darbotos. Domājam, ka nākošajā gadā Dikļu ciema 1. bibliotēka atvērs grāmatu izsniegšanas punktu Dikļu 8-gadīgajā skolā, jo lasītāju skaits un literatūras izsniegums salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem ir ļoti samazinājies.

Valmieras ciema 2. vienu izsniegšanas punktu likvidēja lasītāju trūkuma dēļ.

Daudz darba lasītāju bibliotekārās apkalpošanas uzlabošanā paveikts Jeru ciema bibliotēkā. Šogad atvērtas 4 pārvietojamās bibliotēkas un izsniegšanas punkti, kuros ir iesaistīti 148 lasītāji.

Daudzām rajona bibliotēkām pārvietojamās bibliotēkas un izsniegšanas punkti dod prāvu ieguldījumu bibliotēku darbā lasītāju skaita palielināšanā. Labākie rezultāti ir:

Bibliotēka	Pārvietojamo b-ku skaits	Lasītāju skaits
Rūjienas pilsētas	12	541
Mazsalacas “	4	141
Vilpulkas c.	3	203
Vecates c.2.	5	102
Valmieras c.2.	3	108
Jeru c.	4	148
Matīšu c.	3	104

Vairākas ciemu bibliotēkas (Brenguļu ciema 2., Dikļu ciema 2., Naukšēnu ciema 2., Ramatas ciema, Sēļu ciema, Skaņkalnes ciema, Vaidavas ciema, Valmieras ciema 2., Vilpulkas ciema), lai labāk apkalpotu lasītāju, izmanto tādu darba formu kā grāmatu pienešana mājās veciem cilvēkiem.

Liela nozīme iedzīvotāju iesaistīšanā par bibliotēku lasītājiem ciemos ir ģimeņu kartotēkai. 1982. gadā ģimeņu kartotēka tika iekārtota visās rajona ciemu bibliotēkās. Pēc kartotēkām var uzzināt, cik iedzīvotāju ir mikrorajonā, cik ģimeņu, cik katras ģimenes locekļu lasa bibliotēkas un kurus vēl varētu iesaistīt par bibliotēku lasītājiem.

Cienu bibliotēkās lasa kolhoznieki (kolhozos), strādnieki (Padomju saimniecības), kalpotāji, mācību iestāžu audzēkņi, pensionāri, māsasaimnieces.

Lasītāju skaits.

Bibliotēkas	1981.g.	1982.g.	+ -
Pilsētu	10593	10557	-136
Cienu	8033	8006	-27
Kopā rajona b-kās	18626	18563	-63

Lasītāju skaits rajonā ir samazinājies (-63). Visvairāk samazinājies tas ir Mazsalacas pilsētas (-30), Brenguļu ciema 1. (-72), Burtnieku ciema (-63), Vaidavas ciema (-33) bibliotēkās. Ar mīnusiem ir strādājušas tikai piecas bibliotēkas, tomēr lasītāju skaita pieaugums ir tik neliels, ka šos mīnusos nespēja dzēst. Lielākie plusi ir Valmieras ciema 1. (+50), Jeru ciema (+22), Bērzaines ciema (+22), Sēļu ciema (16), Valmieras ciema 1. (+8), Vecates ciema 2. (+9) bibliotēkai.

Lai bibliotēkās iesaistītu vairāk lasītāju, tiek izmantotas dažādas bibliotēkārā darba formas: uzstājas ar jaunākās literatūras apskatiem ražošanas apspriedēs, dažādās sapulcēs, piedalās ar literatūras izstādēm klubu tematiskajos pasākumos, literatūras propagandai tiek izmantotas algas dienas.

Dažādi ir darba paņēmieni, lai iesaistītu lasītāju. Piemēram, Vaidavas ciema bibliotēka mikrorajona iedzīvotājiem izsūta ielūgumus, Brenguļu ciema 2. bibliotēka tiek propagandēta kolhoza "Vārpa" ražošanas sanāksmēs. Arī algu izmaksas dienās bibliotēkas priekšelpās pulcējas kolhoza ļaudis. Tie tiek uzaicināti bibliotēkā uz pārrunām, uz jaunāko grāmatu apskata noklausīšanos un uz bibliogrāfiskām informācijām.

Apmeklējumu skaits.

Bibliotēkas	1981.g.	1982.g.	+ -
Pilsētu	76987	79217	+2230
Cienu	53189	50223	-1766
Kopā rajona b-kās	129176	129440	+464

Apmeklētāju skaits rajonā šogad ir pieaudzis uz pilsētu bibliotēku rēķina. Cienu bibliotēkās tas ir samazinājies par (-1766). Apmeklētāju skaita pieaugums Jeru ciema (+708), Rencēnu ciema 2. (+249), Sēļu ciema (-242), Bērzaines (+160) u.c. bibliotēkās nespēja segt mīnusos Vecates ciema 2. (-2871), Matīšu ciema (-427), Brenguļu ciema 1. (-410) bibliotēkās. Galvenais iemesls – darbinieku maiņa, inventarizācija.

Bibliotēku vidējā apmeklētība.

Bibliotēkas	1981.g.	1982.g.
Pilsētu	7,2	7,5
Cienu	6,5	6,3
Vidēji rajonā	6,9	6,9

Vislabākā apmeklētība 1982. gadā bijusi:

Ķoņu ciema b-ka	12,1
Rencēnu ciema 1. b-kā	11
Kauguru ciema 2. b-kā	8,9

Naukšēnu ciema 1. b-kā 7,9

Vismazākā apmeklētība:

Valmieras ciema 1. b-ka 2.8
 Ramatas ciema b-ka 3,04
 Dikļu ciema 2. b-ka 4
 Kocēnu ciema 1. b-ka 4
 Matīšu ciema b-ka 4,4
 Vaidavas ciema b-ka 4,8
 Brenguļu ciema 2. b-ka 4,8
 Skanķalnes ciema b-ka 5

LASĪTĀJU APKALPOŠANA.

Lasītāju sekmīgākai apkalpošanai nepieciešamas zināt tādus datus kā fonda apjoms, izsniegums, lasāmība un fonda apgrozība.

Literatūras izsniegums.

Bibliotēkas	1981.g.	1982.g.	+ -
Pilsētu	330458	334103	+3645
Ciemu	183198	171659	-11539
Kopā	513656	505762	-7894

Fonda Nodaļa	Kopējais fonds	% no kopējā fonda	Izsniegums	% no kopējā izsnieguma	Lasāmība	Fonda apgr.
Kopā	495289		505762		27,2	1,0
1,2,3,3K, 9,0	88086	17,7	82636	16,3	4,5	0,9
5,61,91	30875	6,2	34672	6,8	1,9	1,1
6,63	34592	6,9	34238	6,7	1,8	0,9
7,7F	27162	5,4	24926	4,9	1,3	0,9
4,8,D,B	314574	63,5	329290	65	18	1,0
Krievu Valodā	102060	20,6	133775	26	7,2	1,3
Latviešu Valodā	391001	78,9	364814	72	19,6	0,9

Ciemu bibliotēkās lasāmība 21,4 un fonda apgrozība vidēji 0,6. 1982. gadā kopējais izsniegums ir samazinājies par 7894 vienībām. Pilsētu bibliotēkām izsniegums palielinājies par 3645 vienībām, bet ciemos samazinājies par 11539 vienībām. Domājams, ka daļēji tas ir izskaidrojams ar to, ka bibliotēkās grāmatas lasītājam izsniedz ne vairāk kā piecas. Tad rēķinot, ka rajona bibliotēku 18563 lasītāji 6 grāmatu vietā paņem 5, tad vien jau sanāk 18563 grāmatas (apmeklētāju skaits nedaudz ir pieaudzis, tomēr tās nespēj segt iztrūkumu).

Joprojām izsniegums krītas Dikļus ciema 1. bibliotēkā. 1981. gadā (-5635), 1982. gadā (-3045). Vēl izsniegums ir samazinājies Brenguļu ciema 1. (-3520), Vecates ciema 2. (-3300), Burtnieku ciema (-1685), Matīšu ciema (-1423), Rencēnu ciema 2. (-633), Kauguru ciema 2.

(-490), Sēļu ciema (-211), Vaidavas ciema (-200), Bērzaines ciema (-182), Kauguru ciema 1. (-161).

Daudzām bibliotēkām izsniegumi ir pieauguši: Kocēnu ciema 1. (+653), Skaņkalnes ciema (+284), Vecates ciema 1. (+268), Vilpulkas ciema bibliotēkai (+190) u.c. Taču šie simti, kas kopā deva (+3311) izsnieguma vienību, nespēja dzēst (-14850) vienības.

Iemesli: darbinieku maiņa, inventarizācijas (Brenģuļu ciema 1., Vecates ciema 2., Burtnieku ciema, Dikļu ciema 1., Matīšu ciema bibliotēkās). Daļēji jāvaino arī pašu neizdarība. Pēdējos trīs semināros tika analizēti visi skaitļi, taču acīmredzot nekas netika darīts situācijas uzlabošanai.

Fonda apgrozība 1982. gadā rajonā ir 1,0, ciemu bibliotēkās – 0,6.

Lielākā fonda apgrozība:

Cienu bibliotēkās

Sēļu ciema bibliotēka	1,2
Rencēnu ciema 1. bibliotēka	0,95
Vilpulkas ciema bibliotēka	0,9
Rencēnu ciema 2. bibliotēka	0,9
Vecates ciema 1. bibliotēka	0,8

Pilsētu bibliotēkās

Rūjienas pilsētas bibliotēka	1,6
Mazsalacas pilsētas bibliotēka	1,3

Vismazākā fondu apgrozība:

Dikļu ciema 1. bibliotēka	0,2
Burtnieku ciema bibliotēka	0,3
Kauguru ciema 1. bibliotēka	0,3
Ramatas ciema bibliotēka	0,3
Skaņkalnes ciema bibliotēka	0,3

Šajās bibliotēkās ir lieli fondi, bet mazi izsniegumi. Jāpastrādā arī pie atkārtotas fonda attīrīšanas.

Jāatzīmē arī lasāmība. Vidēji rajonā tā ir 27,2. pilsētās tā ir virs 30 grāmatām uz vienu lasītāju (Rūjienas pilsētas bibliotēkā 35). Cienu bibliotēkās vislielākā lasāmība ir Sēļu ciema bibliotēkā (42).

Vēl augsta lasāmība ir arī:

Brenģuļu ciema 2. bibliotēkā	- 34,8
Jeru ciema bibliotēkā	- 29
Ķoņu ciema bibliotēkā	- 28
Ipīķu ciema bibliotēkā	- 27
Vecates ciema 1. bibliotēkā	- 26

Vismazāk lasāmība ir Dikļu ciema 1. bibliotēkā (10), Skaņkalnes ciema bibliotēkā (11), Vaidavas ciema bibliotēkā (11), Valmieras ciema 1. bibliotēkā (14), Ramatas ciema bibliotēkā (14), Kauguru ciema 1. bibliotēkā (16).

Darbs ar lasītāju grupām.

Valmieras rajona bibliotēkās ir izplatīta lasītāju diferencēta apkalpošana. Ir atšķirības šai darbā starp pilsētu un cienu bibliotēkām, tomēr mērķis ir kopīgs – pēc iespējas labāk apkalpot lasītājus, apmierināt to intereses, līdztekus padziļinot viņu idejiski politisko, profesionālo un kultūras līmeni.

Vislabākais paņēmiens lasītāju labākai apkalpošanai ir izveidot lasītāju grupas, kuru ietvaros var strādāt ar katru individuāli. Izveidojot grupas, jārēķinās ar to, lai kvantitāte nenonāktu kvalitāti – tāpēc jāizvēlas labāk viena vai divas lasītāju grupas ar nelielu lasītāju skaitu. Rajona ciemu bibliotēkās izveidotas 41 lasītāju grupa 22 ciemu bibliotēkās. 7 ciemu bibliotēkās šis darbs vēl nav uzsākts (Brenču ciema 1., 2., Burtnieku ciema, Dikļu ciema 1., Kauguru ciema 1., Kocēnu ciema 2.). Darbam ar lasītāju grupām nopietnāk jāpievēršas arī Kocēnu ciema 1., Vaidavas ciema, Rencēnu ciema 2. bibliotēkā.

Darbu ar lasītāju grupām labi veic Vecates ciema 1., Zilaikalna ciemata, Skaņkalnes ciema, Rūjienas un Mazsalacas pilsētu, Rencēnu ciema 1. un Valmieras ciema 1. bibliotēka.

Abās pilsētu bibliotēkās ir izdalītas jauniešu grupas. Mazsalacas pilsētas bibliotēkā, kurā 40% lasītāju ir jaunieši, ir sadalītas trīs grupās:

1. Strādājošie jaunieši, kuri nemācās;
2. Strādājošie jaunieši, kuri mācās;
3. Vidusskolas audzēkņi.

Pirmajiem – cenšas paplašināt viņu interešu loku. Neklātienēs studentiem tiek sniegta palīdzība mācībās. Vidusskolēniem palīdz profesijas izvēlē, mācībās. Tiek izmantotas individuālās pārrunas, apskati, u.c. Jauniešu formulāru analīzi izdara gada beigās.

Rūjienas pilsētas bibliotēkā ir izveidotas 2 lasītāju – jauniešu grupas:

1. Vidusskolēni. Šeit lasīšanas vadīšanas mērķis – palīdzēt mācībās, ārpusklasses lasīšanā, profesijas izvēlē, kā arī iemācīt izmantot bibliotēkā esošos katalogus, kartotēkas un bibliogrāfiskos materiālus. Tiek organizēti speciāli pasākumi vidusskolēniem. Piemēram, literārā tiesa pēc A.Puriņa darba “Zelta zirneklis smejas” vidusskolā, pārruna “Kad nonāk konfliktā ar likumu” bibliotēkas lasītava. Literatūras apskati “Uz apsūdzēto sola – pusaudzis”, “Garā stiprie” (par LTK varoņiem), konkurss “Vai tu pazīsti PSRS tautu literatūru”, u.c.
2. Otra jauniešu grupa, ar kuru strādā Rūjienas pilsētas bibliotēkā – jaunieši, kuri strādā un mācās. Lasīšanas vadīšanas mērķis – palīdzēt mācībām un profesijas kvalifikācijas celšanā.

Bibliotēkā cenšas padziļināt jauniešu bibliogrāfiskās zināšanas, pievēršanas profesionālajai orientācijai. Darba plāni grupām tiek sastādīti pa ceturkšņiem. Darbā ar lasītāju grupām bieži tiek izmantoti bibliogrāfiskie materiāli, uzziņu literatūra un bibliogrāfiskā kartotēka.

Arī Vecates ciema 1. bibliotēkā ar lasītājiem strādā diferencēti, ievērojot viņu izglītību, profesionālās intereses un vecumu. Ir izdalītas šādas lasītāju grupas: jauniešu, skolēnu, lauksaimniecības speciālistu, traktoristu un lopkopju. Jauniešu grupai tiek sastādīti individuālie lasīšanas plāni. Divas reizes gadā tiek analizēti viņu formulāri. Analīzes rezultātā secināts, ka jaunieši lasa literatūru no visām literatūras nodaļām. Vidējā lasāmība šai grupai ir 28 grāmatas. No 21 lauksaimniecības speciālista par bibliotēkas lasītājiem ir iesaistīti 17. Izdarot aptauju, secināts, ka lauksaimniecības speciālisti regulāri iegādājas jaunāko speciālo literatūru, pasūta preses izdevumus un gandrīz vienmēr viņu literatūras krājumos ir jaunākā lauksaimniecības literatūra par viņu interesējošo specialitāti. Darbā ar speciālistiem galvenā uzmanība veltīta informācijai pēc katra jauna grāmatu sūtījuma saņemšanas, kā arī nepieciešamo grāmatu sagāde lauksaimniecības speciālistiem – neklātienēs studentiem. Šai grupai vidējā lasāmība ir 14 grāmatas. Mehanizatoru un lopkopju lasītāju grupas analizējot izdarīts secinājums, ka maz tiek lasīta speciālā literatūra. Tehnisko literatūru galvenokārt izmanto tie mehanizatori, kuri mācās kvalifikācijas celšanas kursus. Lasāmība mehanizatoru grupai – 17, lopkopju – 13.

Rencēnu ciema 1. bibliotēkā pastiprināts darbs tiek veikts ar jauniešiem:

1. Jaunieši, kuri strādā un mācās;
2. Jaunieši, kuri strādā, bet izglītību neturpina;
3. Jaunieši, kuri mācās.

Tiek pētītas minēto grupu lasītāju intereses, ņemot vērā viņu darbu, profesiju, izglītības līmeni, sabiedriskos pienākumus, sadzīves apstākļus u.c., tā rodot iespēju organizēt lasīšanas vadību, palīdzēt literatūras izvēlē. Lasītāju formulāri tiek analizēti divas reizes gadā. Iegūtie rezultāti apkopoti un tiek izmantoti darbā ar lasītājiem.

Lai veiktu lasītāju bibliotekāro apkalpošanu rajona bibliotēkās ir iekārtotas lasītājiem atteikto pieprasījumu burtnīcas. Tikai ar nelieliem izņēmumiem lasītāju pieprasījumi netiek apmierināti. Valmierā gadījumu lasītāji saņem pieprasīto literatūru.

Darbs ar jaunatni.

Darbs ar jaunatni bibliotēkās vispirms izpaužas kā darbs ar jauniešu lasītāju grupām, savukārt, grupu robežās individuāli. Jauniešiem tiek rīkoti speciāli tematiski pasākumi, nolasīti literatūras apskati, izlikta literatūras izstādes. Mērķis darbam ar jaunatni – padziļināt viņu zināšanas idejiski politiskās, kultūras, tautas saimniecības un profesionālās orientācijas jomā. Liela nozīme ir Patriotisma un internacionālisma jūtu ieaudzināšanā jaunatnē.

Īpašu vērtību šim darbam pievērš Valmieras ciema 1. un Valmieras ciema 2. bibliotēka, rīkodamas pārgājienus pakaujas slavas vietām, kā arī organizējot tikšanās ar kara veterāniem.

ZINĀTŅU NOZARU LITERATŪRAS PROPAGANDA.

Zinātņu nozaru literatūras propagandai bibliotēku darbinieki pievērš īpašu uzmanību, jo ir jāpanāk, lai paralēli daiļliteratūrai, lasītāji izvēlētos savu interesēm un specialitātes atbilstošu nozaru literatūru.

Literatūras izsniegums:

Lit. Nodaļas	1981.g.	1982.g.	+ -
Kopā	513 656	505 762	-7894
1,2,3K,3,9,0	78 519	82 636	+4117
5,61,91	34 999	34 672	-327
6,63	33 014	34 238	+1224
7,7F	25 555	24 926	-628
4,8,D,B	341 569	329 290	-12 279

Literatūras izsniegums ir palielinājies sabiedriski politiskajā literatūrā (+4117), tehnikā un lauksaimniecībā (+1224).

Literatūras izsniegums samazinājies mākslas un sporta literatūrā (-628), dabaszinātnē, ģeogrāfijas, medicīnā (-327), kā arī valodniecības, literatūras zinātnes, daiļliteratūras un pirmsskolas vecuma bērnu literatūras nodaļās (-12279).

Centrālie notikumi, kuri ir ietekmējuši literatūras izsniegumu ir PSRS 60. gadadienas un PSKP CK Maija plēnuma lēmuma propaganda. Par to liecina arī literatūras izsnieguma kāpums sabiedriski politiskajā un lauksaimniecības literatūrā.

Sabiedriski politiskā literatūra.

PSRS 60. gadskārtas sagaidīšana ir ietekmējusi visu nozaru literatūras izsniegumu, tai skaitā arī sabiedriski politisko literatūru. Jau 1981. gada nogalē tika sastādīti darba plāni visām PSRS 60. gadadienai veltītajām trieciendarba nedēļām. Ik nedēļu rajona bibliotēkās tika izlikta literatūras izstādes, nolasīti grāmatu apskati un lekcijas, noorganizētas tikšanās un

tematiskas pēcpusdienas. Visi šie pasākumi ietilpa ciklā "PSRS – 60". Pasākumu kompleksā dominē literatūras izstādes.

Rajonā kopumā PSRS tautu literatūras izsniegums sasniedza 26 577 vienību, t.i. 5,3% no kopīgā izsnieguma.

Visi šie pasākumi ir palīdzējuši iepazīties lasītājiem un interesentiem ar visu Padomju Savienības kultūru, tai skaitā, literāro dzīvi, ar šo tautu vēsturi, tagadni un nākotnes perspektīvām. Pasākumu kompleksā dominē literatūras izstādes (292). Tika organizēti 86 tematiski pasākumi, 2 disputi, 3 vietēja rakstura konkursi, 17 pārrunas, 6 ekskursijas. Izveidotas 4 materiālu mapes, nolasīti 6 apskati, 25 lekcijas, izveidoti 3 plakāti.

Piemēram, - **tematiski pasākumi** Valmieras ciema 2. bibliotēkā "Tev, mūsu Latvija mēs sirdis atdodam, lai ziedam zieda, maizei – maizes gods", Ķoņu ciema bibliotēkā "Brālīgā saimē iet padomju ļaudis saulainu dzimtene rītdienu celt", "Tālu skan Padomju Latvijas vārds", Brenguļu ciema 2., Vilpulkas ciema bibliotēkā "Mums no gadu rūdas kalniem cilvēcei uz visas zemes jāizkaļ ir saules laikmets", Vecates ciema 1. bibliotēkā "Un tautu sadraudzībā lielā zeļ laime, brīve, miers un darbs", "Mūsu darbs, tev oktobri", Lodes ciema bibliotēkā "PSRS 60. gadadienā" u.c.

Pārrunas: Brenguļu ciema 1. bibliotēkā "PSRS – 60", Naukšēnu ciema 2. bibliotēkā "Gruzija – kalnu zeme", Ipiķu ciema bibliotēkā "Sports Latvijas PSR", Vecates ciema 1. bibliotēkā par Č.Aizmatova darbu "Un garāka par mūžu diena ilgst", Kauguru ciema 1. bibliotēkā "Mūsu ciema izaugsme".

Konkursi. Ar nosaukumu "Tālu skan Padomju Latvijas vārds" Vecates ciema 1. un Vaidavas ciema bibliotēkā, "Vai tu pazīsti PSRS tautu literatūru" Rūjienas pilsētas bibliotēkā.

Literatūras apskati. Rūjienas pilsētas bibliotēkā "Igaunija PSR brālīgo tautu saimē", Mazsalacas pilsētas bibliotēkā "Ukrainu un baltkrievu rakstnieki jaunatnei", Vilpulkas ciema bibliotēkā "Tālie Austrumi un BAM mūsdienu literatūrā", "Lietuvas PSR rakstnieku daiļrade".

Lekcijas. Kauguru ciema 2. bibliotēkā "Mūsu robežu sardzē", Kocēnu ciema 1. bibliotēkā "KPFSR autonomās republikas", Sēļu ciema bibliotēkā "Sarkanais oktobris pār pasauli soļo", u.c.

Daudzās rajona bibliotēkās tika iekārtotas **kartotēkas** "PSRS – 60", kuras sniedza palīdzību informācijas darbā.

Valmieras ciema 1. bibliotēka izveidoja albums "Pa brālīgajām republikām", kurā apkopoti materiāli par visām 15 savienotajām republikām.

Bērzaines ciema bibliotēka noorganizēja mutvārdu žurnālu "Mūsu kaimiņi – Lietuva un Igaunija".

Katrā ziņā visas rajona bibliotēkas ir darījušas daudz, lai godam sagaidītu PSRS 60. gadadienu.

Sabiedriski politiskās literatūras propaganda sevī ietver arī dažādu citu **aktuālu sabiedriski politisku jautājumu risināšanu**: ievērojamu politisko darbinieku un zinātnieku jubilejas (Vaidavas ciema bibliotēkā literatūras izstāde "Parīt 110 gadu kopš dzimis Augsts Kirhenšteins", Mazsalacas pilsētas bibliotēkā "Georgijam Dimitrovam – 100"), vietējo deputātu padomju un tautas tiesneši vēlēšanas (Kauguru ciema 2. bibliotēkā literatūras izstāde "Ko lasīt vēlētajiem", Dikļu ciema 2. bibliotēkā "Palīgs aģitatoram", Jeru ciema bibliotēkā "Aģitatora zināšanai", Brenguļu ciema 2. bibliotēkā "Ko lasīt aģitatoram", u.c.), aktuālu sabiedriski politisko jautājumu akcentēšana (Kauguru ciema 2. bibliotēkā literatūras izstāde "Mūsu mērķis – miers un sadraudzība", Bērzaines ciema bibliotēkā "Nosargāsim mieru", Burtnieku ciema bibliotēkā "Jaunatnes visos kontinentos", Vecates ciema 1. bibliotēkā "Jaunatne – cīņā par mieru", Brenguļu ciema 2. bibliotēkā pārruna "pasargāt pasauli no kodol kara", Rūjienas pilsētas bibliotēkā literatūras apskats "Padomju cilvēka tiesības un pienākumi", Brenguļu ciema 1. bibliotēkā pārruna "Pravdai – 70" un "Īstenosim partijas un valdības lēmums dzīvē").

Tiek turpināta PSKP 26. kongresa un LKP 23. kongresa materiālu propaganda, lēmumu izpilde. Piemēram, Zilaiskalna ciemata bibliotēkā literatūras izstāde "Piecgades ritmi", Dikļu ciema 1. bibliotēkā "Tu piecgadei, piecgade – tev", Brenguļu ciema 2. bibliotēkā pārruna "Mūsu darbs – piecgadei", ar Valmieras ciema 2. bibliotēkas līdzdalību organizēts tematiskais vakars "Mūsu darba devums vienpadsmitajā piecgadē".

Ekonomisko jautājumu risināšanai pievērsusies Naukšēnu ciema 2. bibliotēka – literatūras izstāde "Ekonomijas un taupība – laika prasība", Valmieras ciema 1. bibliotēka materiāla apkopojums mapēs "Ieteic zinātnieki", Mazsalacas pilsētas bibliotēkā literatūras izstāde "Ekonomijas un taupība – pārtikas programmas sastāvdaļa", Ipiķu ciema bibliotēka organizējusi pārrunas mehanizatoriem "Cīņa par ekonomiju un taupību – katrā darba vietā", u.c.

Liela vērtība bibliotēkās tiek pievērsta jauniešu **militāri patriotiskās un internacionālās audzināšanas** darbam, kurā arī tiek izmantota sabiedriski politiskā literatūra.

Īpašu uzmanību šiem jautājumiem pievērš Valmieras ciema 1. (izstāde "Mums jāaudzina nākotnes cilvēks", literatūras apskats "Lielais Tēvijas karš daiļliteratūrā", u.c.), Vecates ciema 1. bibliotēkā (tematiskais vakars "Padomju Armijas diena", izstāde "Kad atskanēs trauksme", "Padomju bruņotie spēki miera sardzē"), Zilaiskalna ciemata bibliotēkā (izstāde "Pa partizāņu takām", "Pienākums un varonība", tematiskais pasākums "Dzimtenes sardzē").

Juridiskās literatūras propaganda.

Ik gadus jauniešu tikumiskajai un estētiskajai audzināšanai, kā arī brīvā laika lietderīgas izmantošanas problēmai rajona bibliotēkās tiek veltīta zināma uzmanība. Blakus citām zinātnu nozarēm šo jautājumu risināšanā tika izmantota juridiskā literatūra, kā arī daiļliteratūra par juridiska rakstura jautājumiem. Īpašas uzmanība tika pievērsta pusaudžiem. Ķoņu ciema bibliotēkā izlikta literatūras izstādi "Pusaudzis, skola, likums", Rencēnu ciema 1. bibliotēkā literatūras izstādi "Uzmanību – pusaudzis", Kauguru ciema 2. bibliotēkā literatūras izstādi "Pusaudzis mūsdienu padomju daiļliteratūrā", Jeru ciema bibliotēkā "Cīņa pret likumpārkāpējiem", u.c..

Ateistiskās literatūras propaganda.

Antirelīģiskās literatūras propaganda joprojām bibliotēku darbā ieņem ievērojamu vietu. Turpinās antirelīģiskās literatūras propagandas piecgades plāna izpilde. Dažādas literatūras izstādes tika izliktas Lodes ciema bibliotēkā ("Lai vecās ēnas gaist", Reliģija un likums"), Naukšēnu ciema 1. bibliotēkā ("Ateisms un personības garīgā attīstība"), Kocēnu ciema 2. bibliotēkā ("Cilvēks un dievi"). Valmieras ciema 2. bibliotēkā ("Vai reliģija mainās"), Dikļu ciema 1. bibliotēkā ("Antirelīģiskā tēma padomju literatūrā"), Jeru ciema bibliotēkā ("Zinātne cīņā pret māņticību un aizspriedumiem"), Ķoņu ciema bibliotēkā pārruna "Par ticību un neticību".

Īpašu uzmanību ateistiskās literatūras propagandai 1982. gadā ir pievērsusi Jeru ciema bibliotēka. Bez pieminētās izstādes Jeru ciema bibliotēkā vēl ir bijušas izstādes "Latviešu literatūras cīņā pret reliģiju", izstāde un pārruna "Reliģijas kulta Latvijā", lekcija "PSKP un padomju valdības attieksme pret reliģiju un baznīcu", lekcija un izstāde "Reliģijas un tās izcelšanās", kā arī "Bērna personības veidošanās un reliģija".

Lauksaimniecības literatūras propaganda.

11. piecgadē mūsu zemes lauksaimniecībā jānodrošina stabila agrorūpnieciskā kompleksa attīstība, kuras uzdevums ir nodrošināt iedzīvotājus attīstība, kuras uzdevums ir nodrošināt iedzīvotājus ar pārtiku un lauksaimniecības izejvielām.

Bibliotēku uzdevums – palīdzēt lauksaimniecības darbiniekiem, kā arī partijas aktīviem un propagandistiem studēt PSKP 26. un LKP 23. kongresa, plēnumu, tai skaitā PSKP CK 1982.

gada maija plēnuma un novembra plēnuma materiālus, un literatūru, kas sekmē izvirzīto uzdevumu izpildi.

Ir aktivizējies darbs ar lauksaimniecības speciālistu: mehanizatoru, lopkopju, slaucēju, kolhozu un padomju saimniecību galveno speciālistu grupām. Lauksaimniecības literatūras ieteikšana notiek, ievērojot viņu profesiju un izglītību. Lielu palīdzību lauksaimniecības literatūras propagandā sniedz V.Lāča LPSR Valsts bibliotēkas sastādītie metodisko un bibliogrāfisko materiālu krājumi.

Literatūras popularizēšanā tiek izmantotas lauksaimniecības darbinieku sanāksmes, semināri, algu izmaksas dienas. Rajona bibliotēkas cieši sadarbojas ar zinātniski tehniskās informācijas un pirmrindas pieredzes propagandas kabinetiem, kā arī ar savu saimniecību birojiem, informējot speciālistus par jaunāko literatūru, organizējot izstādes, sagatavojot literatūras apskatus. Izstāžu tematika ir saistīta ar lauksaimniecības attīstības virzieniem 11 piecgadē, pārtikas programmas īstenošanu. Aktīvas lauksaimniecības literatūras propagandētājas Valmieras rajonā ir Rencēnu ciema 1., Vaidavas ciema, Brenguļu ciema 2., Mazsalacas pilsētas, Vilpulkas ciema, Vecates ciema 1., Valmieras ciema 1. bibliotēka. Īpaša uzmanība tiek pievērsta pārtika programmas propagandas jautājumiem. Tika izlikta literatūras izstāde: "Lauksaimniecības tehnikai savlaicīgu remontu" (Ķoņu c.), "Maize – mūsu darbs, maize – mūsu bagātība" (Mazsalacas pils.), "Ko lasīt mehanizatoriem" (Bērzaines c.), "Lauksaimniecība – triecienfronte" (Valmieras c.1.), "Pārtikas programma – visas tautas uzdevums" (Valmieras c.1.), "Pārtikas programmu – dzīvē", "Individuālā saimniecība – valstiska nepieciešamība" (Valmieras c.2.), "Fermām – labas lopbarības krājumus" (Brenguļu c.2.), "Zeme atalgo uzticīgos" (Rencēnu c.1.)

Pārrunas: "Prasmīga saimniekošana – ražas pamats" (Valmieras c.2.), "Ražas novākšanai dārga katra minūte" (Ipiķu c.), "PSRS pārtikas programmu – dzīvē" (Brenguļu c.2.).

Lekcijas: "Lopu ziemošana – svarīgs uzdevums lopkopībā" (Jeru c.), "Maija plēnuma lēmuma izpilde mūsu kolhozā" (Kocēnu c.1.), "Īstenojot pārtikas programmu" (Brenguļu c.2.).

Literatūras apskati: "Personīgā saimniecība – valstiska nepieciešamība" (Valmieras c.2.), "Jaunākais lauksaimniecības literatūrā" (Kauguru c.1.).

Lai veicinātu PSKP CK maija plēnuma lēmuma propagandu, rajona bibliotēkās tika izveidotas kartotēkas "Pārtikas programmu īstenojot". Sakarā ar pārtikas programmas propagandu tika nolasītas 5 lekcijas, 10 literatūras apskati, sagatavots 1 literatūras saraksts, noorganizēti 5 tematiski pasākumi un 26 pārrunas, tika izlikta 103 literatūras izstādes.

Pārtikas programmas un lauksaimniecības literatūras propaganda tiek veikta divos etapos: 1) no 1982. gada maija līdz gada beigām, 2) līdz 1990. gadam. Pasākuma plāna pirmā daļa ir noslēgusies.

Tehniskās literatūras propaganda.

Tehniskās literatūras izsniegums 1982. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo, ir nedaudz palielinājies. Ar tehniskās literatūras palīdzību tiek veidotas literatūras izstādes un derīgo padomu stundas. Ik gadu aprīļa sākumā tiek izlikta literatūras izstāde, kuras veltītas kosmonautu dienai.

Tehniskā literatūra šogad ir propagandēta 53 literatūras izstādēs: "Rokdarbiecēm" Rūjienas pilsētas bibliotēkā, "Saistoši par tehnikas problēmām" Mazsalacas pilsētas bibliotēkā, "Kosmonautus – nākotnes profesija" Burtņieku ciema bibliotēkā, "Kā gaumīgi iekārtot dzīvokli" Jeru ciema bibliotēkā. "Augļu un dārzeņu konservēšana" Kocēnu ciema 2. bibliotēkā, "Tev, mehanizator" Vecates ciema 1. bibliotēkā, "Stūre tavās rokās" Zilaiskalna ciemata bibliotēkā, "Ikdienai un svētku galdam" Valmieras ciema 1. bibliotēkā.

Vēl tehniskā literatūra tika propagandēta 6 pārrunās ("Padomju kosmonautikas izstāde" Brenguļu ciema 2. bibliotēkā, "Veiksim savlaicīgu tehniskās remontu" Ipiķu ciema bibliotēkā),

2 derīgo padomu stundas ("Adīsim, tamborēsim – būsim čaklas rokdarbnieces" Naukšēnu ciema 2. bibliotēkā), 3 tematiski pasākumi ("Kosmosa ceļos" Zilaiskalna ciemata bibliotēka) kā arī nolasītajos 3 literatūras apskatos ("Traktoristiem un šoferiem par tehnikas remontu" Zilaiskalna ciemata bibliotēkā, "Mūsdienu kosmonautikas pamatlicējs K. Cialkovskis" Mazsalacas pilsētas bibliotēkā).

Tehniskās literatūras propagandai biežāk vajadzētu organizēt jaunākās literatūras apskatus, kā arī palielināt tematisko izstāžu skaitu. Bieži vien tehniskās literatūras fonds neapmierina speciālistus, jo literatūra ir novecojusi, bet jaunākās trūkst. Tā tas ir Sēļu ciema, Kocēnu ciema 2., Skaņkalnes ciema un Ķoņu ciema bibliotēkās.

Dabaszinātņu un medicīnas literatūras propaganda

Rajona bibliotēkas dod savu ieguldījumu, popularizējot dabaszinātņu literatūru, it īpaši to daļu, kura vēsta par dabas aizsardzību, kā arī dabas un saprātīgu izmantošanu. Vairāki bibliotēku darbinieki ir savu ciemu Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības pirmorganizāciju priekšsēdētāji. Tāda ir arī Brenguļu ciema 2. bibliotēkas vecākā bibliotekāre D. Mieriņa. 1982. gadā tika organizēts pasākums "Novērsts dabas piesārņošanu".

Tas tika rīkotas kopā ar Valmieras rajona Dabas un Pieminekļu aizsardzības biedrību, tika iekārtota ceļošā fotoizstāde "Saudzē dabu". Bibliotēka pasākumā piedalījās ar grāmatu izstādi. "Cilvēk, atceries – daba nav neizsmeļama". Pie izstādes pakavējās un ar grāmatām iepazīnās lielākā daļa pasākuma apmeklētāju. Brenguļu ciema 2. bibliotēkā vēl tika izlikta izstādes "Daba mums – mēs dabai", "Saudzē dabu!", "Saudzē dabu, palīdzi meža dzīvniekiem", "Mežs – mūsu zaļā rota" un "Nepiesārņosi, dabu".

Arī citas rajona bibliotēkas ir pievērsušās dabas aizsardzības jautājumiem: pārruna Brenguļu ciema 1. bibliotēkā "Daba – cilvēka dvēseles atspulgs", literatūras apskats Matīšu ciema bibliotēkā "Ja tu mīli dzīvniekus", literatūras izstāde Valmieras ciema 1. bibliotēkā "Dabas aizsardzība – aktuāla mūsdienu problēma", Kocēnu 2. bibliotēkā "Likums un dabas aizsardzība", Skaņkalnes ciema bibliotēkā "Mežs mūsu zaļais draugs", Ipiķu ciema bibliotēkā "Būt atbildīgam par dabu", Kocēnu ciema 1. bibliotēkā "Daba mums, bet ko mēs dabai", Vaidavas ciema bibliotēkā "Daba mūsu mājas", Kauguru ciema 1. bibliotēkā "Atceries, daba nav neizsmeļama".

Dabaszinātņu literatūras propagandas jomā bez jau iepriekš minētā tiek skartas arī citas problēmas. Piemēram, literatūras izstāde Bērzaines ciema bibliotēkā "Visums un cilvēks", Mazsalacas pilsētas bibliotēka "Ja gailis stāv uz vienas kājas. Tautas ticējumi par laika noteikšanu", Zilaiskalna ciemata bibliotēkā "Adatains brīnums. Kaktus audzēšana", Sēļu ciema bibliotēkā "Ārstniecības augu pasaulē", Kauguru ciema 1. bibliotēkā "Sevi piesaka lielā ķīmija", Kauguru ciema 2. bibliotēkā "Jaunākais dabaszinātnē", u.c.

Medicīnas literatūras propaganda.

Medicīnas literatūras propagandā ciemu bibliotēkas bieži izmanto literatūras izstādes, apskatus, lūdz talkā lektoros. Visbiežāk skartie jautājumi – smēķēšanas un alkohola lietošanas ļaunums. Izstādes "Šie bīstamie tabakas dūmi" (Kauguru c.1.), "Alkoholisms – tā ir slimība" (Brenguļu c.2.), "Alkoholisms, smēķēšana, veselība" (Vaidavas c.), pārrunas "Smēķēšana – lēna nāve" (Burtnieku c.), "Alkoholisms – kas tas ir" (Kocēnu c.2.) u.c. bibliotēkās.

Tiek izlikta izstādes arī par citiem jautājumiem: par jaunāko medicīnas literātu (Mazsalacas pilsētas un Brenguļu ciema 2. bibliotēkā), par veselībai kaitīgo faktoru novēršanu (Ķoņu c., Kocēnu c. 2., Brenguļu c.2.), kosmētikas jautājumi (Bērzaines c., Vaidavas c., Valmieras c.2. bibliotēkā).

Daiļliteratūras propaganda.

Daiļliteratūra rajona bibliotēku fondos aizņem lielāko daļu – vairāk kā 50%. Tās propagandai 1982. gadā tika izlikta 197 literatūras izstādes, noorganizētas 2 pārrunas, nolasīti 8 literatūras apskati, sagatavotas 2 literārās tiesas, 2 lasītāju konferences, sagatavoti 2 raidījumi vietējiem radiomezgļiem.

Daiļliteratūra tika izmantota arī pie citu zinātņu nozaru literatūras propagandas pasākumiem. 1982. gadā īpaši tā bija saistīta ar sabiedriski politiskās literatūras un lauksaimniecības literatūras propagandu, sakarā ar PSRS 60. gadadienu, kā arī ar PSRS Pārtikas programmas īstenošanu. Runājot par pēdējo, jāsaka, ka rajona bibliotēku darba plānos ir iekļautas literatūras izstādes, literatūras pēcpusdienas, nolasīti literatūras apskati ar devīzi "Lauku darba cilvēks mūsdienu padomju literatūrā". Vairākās bibliotēkās jau šogad notika šādi pasākumi (Zilaiskalna ciemata, Mazsalacas pilsētas, Kauguru ciema 2. bibliotēkā).

1982. gadā vairāk tika propagandēta latviešu padomju un pirmspadomju laika literatūra. Daudziem rakstniekiem apritēja ievērojamas gadskārtas. Izstādes: J. Silazaram – 70% (Ramatas c., Rūjienas pilsētas, Naukšēnu c.2., Kocēnu c.2.) "Vijai Upmalei – 50" (Brenguļu c.1.), "Lijai Brīdakai – 50" (Vaidavas c., Skaņkalnes c., Sēļu c., Rencēnu c.2., u.c.), "Skaidrītei Kaldupei – 50" (Valmieras c.2., Rencēnu c.1., Matīšu c., Lodes c.), "M. Ķempei – 75" (Rencēnu c.1., Lodes c., Vecates c.1., Vaidavas c., u.c.), Ē. Ādamsonam – 75" (Kauguru c.2., Dikļu c.2., Rūjienas pilsētas, u.c.) J. Alunānam – 150" (Kauguru c.2., Mazsalacas pils., u.c.), "Veltai Spārei – 60" (Brenguļu c.1., Kauguru c.1., u.c.), "J. Kalniņam – 60" (Lodes c., Kauguru c.2., u.c.), "Pāvilam Vīlipam – 80" (Kauguru c.1., Kocēnu c.2., u.c.).

No krievu pirmspadomju un padomju laika autoriem tika izlikta literatūras izstādes: "Konstantīnam Fedinam – 90" (Rencēnu c.1., Naukšēnu c.2., Matīšu c., u.c.), "V. Kaverinam – 80" (Kauguru c.2., Dikļu c.2., Mazsalacas pilsētas), K. Paustovskim – 90" (Ipiķu c., Kauguru c.1., Dikļu c.2., Brenguļu c.1.), "K. Čukovskim – 100" (Ipiķu c., Mazsalacas pilsētas, u.c.).

No PSRS pārējo republiku rakstnieku jubilejām visplašāk tika atzīmētas "J. Smūlam – 60", "M. Tankam – 70", "J. Kupalam – 100", "J. Kolasam – 100". Gada pēdējos mēnešos latviešu valodā iznāca kirgīzu rakstnieka Č. Aitmatova darba "Un garāka par mūžu diena ilgst", kas guva plašu atsaucību lasītāju vidū. Ņemot to vērā Rūjienas pilsētas bibliotēkā tika organizēta literāra pēcpusdiena "Č. Aitmatova dzīve un daiļrade". Vecates ciema 1. bibliotēkā "Un garāka par mūžu diena ilgst" par Č. Aitmatova darbu.

No aizrobežu autoriem visvairāk uzmanība pievērsta Rokvellam Kentam, kuram atzīmēja 100. gadskārtu (Rūjienas pilsētas, Mazsalacas pilsētas, Kocēnu c.2., Kauguru c.2., Ipiķu c., Brenguļu c.1., Kauguru c.1.).

Gandrīz visās rajona bibliotēkās tika izlikta literatūras izstādes "Jaunās grāmatas", kā arī nolasīti dažādi literatūras apskati un izlikta izstādes par viena rakstnieka darbiem, gan tematiski. Piemēram, izstādes "Komjaunietis mūsdienu padomju literatūrā" (Bērzaines c.), "Dzejas dienas Latvijā" (Vecates c.1.), "Latviešu padomju dzejnieki 1982. gadā" (Ipiķu c.), literatūras apskati "Jaunākās grāmatas daiļliteratūrā" (Brenguļu c. 2., Kauguru c. 2., Rūjienas pilsētas u.c. bibliotēkās).

Sporta un mākslas literatūras propaganda.

Sporta literatūras propagandai 1982. gadā tika veltīta zināma uzmanība. Šī gada jūnijā noslēdzās republikāniskais konkurss "Tūrisms un jaunatne". Tūrisms ir viens no izplatītākajiem jauniešu aktīvās atpūtas veidiem. Pārgājienos un ekskursijās tūristi iepazīstas ar Padomju Savienības republikām, to dabu, vēsturi, ar PSRS tautu rūpniecības, lauksaimniecības, zinātnes un kultūras sasniegumiem, ar ievērojamu cilvēku dzīves un darba vietām. Tūrisma palīdz ieaudzināt jauniešos drošsirdību, neatbildību, kolektīvisma jūtas, norūda cilvēku veselību un veicina fizisko attīstību.

Lai tūrisms kļūtu masveidīgs, jāveic liels audzināšanas un organizatoriskais darbs. Lielu palīdzību tūrisma attīstībā sniedz arī bibliotēkas, kurās ik viens, kurš interesējas par tūrismu, var saņemt attiecīgo literatūru par sev interesējošo jautājumu. Konkurss laikā bija vērojama masu pasākumu daudzveidība. Bez tradicionālajām darba formām literatūras izstādēm, apskatiem, pārrunām, tika ņemta dalība arī dažādu tematisku vakaru, ekskursiju, lokālu konkursu, mutvārdu žurnālu un neklātienes ceļojumu sagatavošanā un vadīšanā.

Daudzās Valmieras rajona bibliotēkās ir pieejams lasītāju iecienītais žurnāls "Tūrists", kā arī plašs literatūras klāsts: ceļveži, maršrutu shēmas, albumi. Konkursa "Tūrisms un jaunatne" ietvaros gada laikā ir notikuši nedaudz vairāk kā 200 dažādi pasākumi, to skaitā 110 literatūras izstādes, 16 literatūras apskati, 30 tematiskas pēcpusdienas. Bibliotēkas savos pasākumos regulāri izmantoja novadpētniecības materiālus. Ceļojumu iespaidi tika papildināti ar literatūras izstādēm un apskatiem.

Kā visaktīvākos šādu pasākumu organizētājus varētu minēt Mazsalacas un Rūjienas pilsētu, kā arī Matīšu, Lodes, Jeru, Vecates ciema 1. bibliotēku. "Gribu ceļam kājas aut" ar šādu nosaukumu Rūjienas pilsētas bibliotēkas lasītavā tika izveidots izstāžu cikls, kurā ietilpa divas izstādes: "Tūrisms – labākā atpūta", "Iepazīsim Padomju Latviju".

Rajona ciemu bibliotēkas savā tūrisma propagandas darbā cieši saistās ar vietējo skolu skolēniem. Šī gada nogalē Rūjas 8 – gadīgās skolas tūristu pulciņš piedalījās Valmieras rajona skolēnu tūristu salidojumā. Gatavojoties šīm sacensībām Ipiķu ciemā dzīvojošie skolēni nāca uz ciema bibliotēku, interesējās par tūrisma literatūru. Vecates ciema 1. bibliotēkā tika izveidotas divas literatūras izstādes – "Ceļi aicina", "Tūrisms ziemā". 1982. gada maijā komjauniešu sanāksmē tika nolasīts literatūras apskats "Tūristu vasara". Trīsdesmit piecu dalībnieku lielajam pašdarbnieku pulkam tika organizēta pārruna "Pa Vidzemes ceļiem un takām". Šajā gadā Vecates ciema 1. bibliotēka ir uzsākusi organizēt ceļojumu iespaidu stāstījumu ciklu "Gribu ceļam kājas aut". Ir notikušas trīs pārrunas. Šajās tikšanās reizēs tika izliktas arī atbilstošas literatūras izstādes.

Ikvienas rajona bibliotēkas secinājums konkursu "Tūrisms un jaunatne" noslēdzot, ir, ka aktivizējies sporta literatūras grāmatu izsniegums. Daudzās bibliotēkas ir palielinājis lasītāju jauniešu skaits, kā arī panākta ciešāka sadarbība starp bibliotēkām un tūrisma pulciņiem.

Mākslas nozares literatūra rajona bibliotēkās tiek propagandēta galvenokārt ievērojamu mākslas darbinieku jubilejas reizēs. Tika izliktas literatūras izstrādes "Latviešu aktierim un režisoram Ž. Katlapam – 75" (Brenguļu c.2.), "Nikolo Paganīni atceroties" (Bērzaines c.), "Kārlim Sūniņam – 75" (Matīšu c.), "Dāņu karikatūristam – H. Bidstrupam – 70" (Lodes c.), "T.Lācim – 100" (Kocēnu c.2.), "Pēterim Lūcim – 75" (Kauguru c.2.), "Bagātais mūžs. E.Pakulei – 70" (Ipiķu c.), "J.Alunānam – 150" (Kauguru c.1.), "Gleznatājam I. Šiškinam – 150" (Rencēnu c.2.), "Laimīgam būt. J.Dūmiņam – 60" (Brenguļu c.2.). Pārrunas: "Grafikim G. Krollim 50" (Dikļu c.2.), "Kārlim Jansonam – 100" (Ramatas c.).

Mākslas literatūras propaganda skar arī tādus notikumus kā teātra dienas (izstādes "Mūsu teātra svētki" Mazsalacas pilsētas bibliotēkā, "Starptautiskā teātru diena" Ķoņu ciema bibliotēkā) kā arī daudzus citus ar kultūras dzīvi saistītus jautājumus (literatūras izstādes "Kultūras vērtības – tautas" Kocēnu ciema 2. bibliotēkā, "Talants un iedvesma Dzimtenei" Vecates ciema 1. bibliotēka, "Par kino (veltīta padomju kino dienai)" Zilaiskalna ciemata bibliotēkā, "PSRS kino dzīve" Ipiķu ciema bibliotēkā, "Mākslas pieder tautai" Valmieras ciema 2. bibliotēkā, "Personība dzīvē un mākslā" Valmieras ciema 1. bibliotēkā).

MASU PASĀKUMI.

Pārskatot rajona bibliotēku darba plānus un atskaites, var ievērot, ka vērojam zināma specializācija, lai gan prasība ir vienāda visām bibliotēkām. Īpaši tas izpaužas masu pasākumu organizēšanā. Zilaikalna ciema bibliotēka vairāk pievēršas juridiskās literatūras propagandai. Varētu minēt pasākumu "Viss atkarīgs no tevis". Gatavojoties pasākumam, paredzēta jau auditorijai tika izsūtīti 86 ielūgumi. Uz pasākumu ierodas 52 apmeklētāji. Pasākums bija domāts pieaugušiem, jauniešiem un pusaudžiem. Pasākumā piedalījās Valmieras lekslietu daļas priekšnieka vietnieks b. Ozoliņš un ciemata pilnvarotais b. Ustups. Tika skarti tādi jautājumi, kā ģimeņu iziršanas cēloņi, to negatīvā ietekme uz pusaudžiem, vecāku negatīvais paraugs (žūpība, zādžība, amorālais dzīves veids), likumpārkāpumi, to cēloņi. Pasākuma noslēgumā apmeklētāji noklausījās literatūras apskatu "Likums un tu". Visi klausītāji tika uzaicināti kļūt par bibliotēkas lasītājiem un lai lasa grāmatas no pastāvīgās literatūras izstādes "Cilvēks. Likums. Morāle," kas palīdzēs risināt daudzus sasāpējušos jautājumus, par kuriem šai vakarā tika runāts, palīdzēs ģimenēm bērnu audzināšanas darbā, savukārt jauniešiem palīdzēs iepazīties ar likumiem, tiesībām, pienākumiem, palīdzēs atrisināt pretrunas sevī.

Rūjienas un Mazsalacas pilsētas bibliotēkas ik gadus sagatavo literatūrās tiesas vai organizē lasītāju konferences, par attiecīgajā periodā aktuālu literāro darbu. 1982. gadā Mazsalacas pilsētas bibliotēka noorganizēja neklātienas konferenci par A. Aleksina grāmatu "Trešais piektajā rindā". Pašlaik tiek gatavota tiesa par J. Mauliņa grāmatu "Pelēkie zīmējumi", sadarbojoties ar kultūras nama režisori un piesaistot dramatiskā pulciņa dalībniekus.

Rūjienas pilsētas bibliotēka 1982. gadā organizējusi skatītāju un lasītāju konferenci par M.Svīres darbu "Limuzīns Jāņu nakts krāsā". Kopīgi noskatījās kinofilmu un tad notika pārruna. Pasākumā piedalījās 17 komjaunieši. Vēl šai bibliotēkā tika sagatavota literāra tiesa par A.Puriņa grāmatu "Zelta zirneklis smejas".

Vairākās rajona bibliotēkās ir iemīlot dzejas pēcpusdienas un dzejas stundas – Ramatas ciema, Sēļu ciema un Rūjienas pilsētas bibliotēkās.

Ramatas ciema bibliotēka 1982. gada februārī organizēja dzejas vakaru "Ar sauli un zemeslodi drīkst spēlēties tikai bērni". Pasākumi bija no cikla "60. trieciendarba nedēļas". Tika izveidota dzejas montāža par kara un miera tēmām. Montāžu noklausījās 29 apmeklētāji. Sēļu ciema bibliotēka ir palīdzējusi izveidot dzejas kompozīcijas "Vientuļš kā putna kliegziens", "Brālības rīti", "Tautas dziesmas par ģimeni".

Rūjienas pilsētas bibliotēkai jau tradicionālas ir kļuvušas dzejas stundas pie dzejniekiem – rūjieniešiem Martas Grimmas un Kārļa Kalnieša.

1982. gada beigās rajona bibliotēkās izliktās literatūras izstādes vēstīja, ka nākošā gada sākumā latviešu dramaturgam Rūdolfam Blaumanim – 120. Piemēram, Vecates ciema 1. bibliotēka decembrī organizēja pasākumu "Rakstnieks un darbi, kas nāca cilvēcību", kura sagatavošanā iesaistījās dramatiskais kolektīvs.

Vislielākā uzmanība šogad tika pievērsta PSRS 60. gadskārtai. Daudzi masu pasākumi tika saistīti ar to. Zilaikalna ciemata bibliotēka kopā ar skolu un klubu organizēja 6 pasākumus: "Es ieskatos tautā kā brīnišķā kokā" – 86 apmeklētāji, dzejas vakars "Pāri kalniem un upēm draugu vārdi man skan" – 110 apmeklētāji, tematisks pasākums "60 gadu brāļu saimē" – 210 apmeklētāji. Pasākumu ciklā "Tiksimies ar draugiem" ietilpa trīs pasākumi par visām PSRS republikām. Pasākumu apmeklētāji iepazīnās ar PSRS tautu literatūru, ekonomiku, mākslu, kultūru un vēsturi. Organizējot pasākumus, tika izmantots metodiskais un bibliogrāfiskais materiāls "60 gadu brāļu saimē"

Arī Mazsalacas pilsētas bibliotēka regulāri sadarbojas ar kultūras namu, kā arī izmanto dažādas sanāksmes un seminārus, lai veiktu literatūras propagandas darbu. Viens no

lielākajiem pasākumiem 1982. gadā Mazsalacas pilsētas bibliotēkā bija scenārija izstrādāšana PSRS 60. gadadienas svinībām, kā arī piedalīšanās A.Kirhenšteina 110. jubilejas pasākumos.

Rūjienas pilsētas bibliotēka PSRS 60. gadadienai veltīja mutvārdu žurnālu "Vienotā saimē", dzejas pēcpusdienu "Sadraudzības saules apspīdēti". Šai pasākumā tika lasītas latviešu rakstnieku domas par PSRS republikām un rakstniekiem. Tika lasīta PSRS tautu dzejnieku dzeja. Pasākumus papildināja plaša PSRS tautu literatūras izstāde.

Rencēnu ciema 1. bibliotēka 1982. gada decembrī palīdzēja organizēt tematisku pasākumu "Man tavas uzvaras svinēt, man tavas nestundas nest" veltītu PSRS nodibināšanas 60. gadadienai. Pasākums tika organizēts kopā ar kultūras namu. Bibliotēka izvēlējās literatūras un palīdzēja veidot scenāriju, noformēt telpas kā arī palīdzēja sagatavot mākslinieciskās pašdarbības priekšnesums.

Lielu izstāžu ciklu "Mana Dzimtene – PSRS" organizēja Naukšēnu ciema 1. bibliotēka. Ar izstādēm gada laikā iepazinās 957 apmeklētāji. Izstāžu cikls ir sekmējis arī literatūras izsniegums. PSRS tautu literatūru un literatūru par republikām lasījuši 213 lasītāji

SADARBĪBA AR CITĀM SAVA REĢIONA IESTĀDĒM UN SABIEDRISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM.

Lielākā daļa masu pasākumu tika veikta bibliotēkām sadarbojoties ar kultūras namiem un klubiem, ar ciemu un pilsētu partijas un komjaunatnes pirmorganizācijām, rajona laikraksta, kā arī vietējo radiomezglu redakcijām.

Tās bibliotēkas, kuru mikrorajonos atrodas skolas, cenšas sadarboties ar tām, organizējot literārās tiesas, disputus, pārrunas, jo skolās bieži vien var atrast saprotošu un atsaucīgu auditoriju. Tādu bibliotēku, kuras nesadarbojas ne ar vienu no iepriekš minētajām organizācijām rajonā, nav.

BIBLIOGRĀFISKĀ UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS DARBA ORGANIZĀCIJA.

1982. gadā bibliogrāfisko uzziņu un informācijas darbā liela vieta tika ierādīta materiālu propagandai par PSRS Pārtikas programmas īstenošanu dzīvē. Rajona bibliotēkas sakarā ar šiem svarīgajiem jautājumiem un citiem ļoti daudzveidīgajiem lasītāju pieprasījumiem tika izpildītas 801 uzziņa. Visvairāk uzziņu sniegts Naukšēnu ciema 1. bibliotēkā – 175, no kurām 93 uzziņas par sabiedriski politiskiem tematiem, 5 – dabaszinātnē, 9 – par ražošanas un tehnikas tematiem, 7 – par lauksaimniecību, 8 – par literatūras zinātni un tehniku, pārējās – 46. Daudz bibliogrāfisko uzziņu izpildīts arī Mazsalacas un Rūjienas pilsētas bibliotēkās, katrā no tām – 87. Mazsalacas pilsētas bibliotēkā izpildīti 46 lasītāju pieprasījumi par sabiedriski politiskiem tematiem, 3 – dabas zinātnē, lauksaimniecības, tehnikā 6, literatūras zinātnē un novadpētniecībā – 14, bet Rūjienas pilsētas bibliotēkā sniegtas 22 uzziņas par sabiedriski politiskiem tematiem, par tehniku – 1, par lauksaimniecību – 2, par literatūras zinātni un kritiku – 42, par mākslu – 7, pārējās – 15. Samērā daudz bibliogrāfisko uzziņu ir izpildījuši arī dažu ciemu bibliotēku darbinieki: Zilaiskalna pilsētciemata bibliotēka – 67, Kocēnu ciema 2. bibliotēka – 63, Jeru ciema bibliotēka – 56, Rajona bibliotekāri, izpildot bibliogrāfiskās uzziņas, ir izmantojuši pārsvarā savu bibliotēku uzziņu aparātu, kurā ietilpst alfabētiskais un sistematiskais katalogs un bibliogrāfisko materiālu un novadpētniecības kartotēkas. 1982. gada tika uzsākts darbs, lai visās rajona bibliotēkās tiktu izveidotas vispārējo rakstu kartotēkas pēc BBK sistēmas. Daļā bibliotēku šis darbs tika arī veikts. Bez tam tika izveidotas arī tematiskās kartotēkas "PSRS – 60", "Pārtikas programmu īstenojot". Rūjienas pilsētas bibliotēkā ir arī citātu un jaunumu kartotēkas, Skaņkalnes ciema bibliotēkā – "Ko lasīt par Ļeņina komjaunatni". Kartotēkas ir sastādītas, ievērojot mikrorajona iedzīvotāju un lasītāju

vajadzības. Darbā ar uzziņām tiek izmantots bibliotēku uzziņu fonds, kuru veido V.Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas izdotie bibliogrāfiskie materiāli un bibliotēkās esošie uzziņu izdevumi, kuru daudzums tiek papildināts, ievērojot konkrētās bibliotēkas vajadzības.

Pagājušajā gadā rajona bibliotēku darbinieki ir izmantojuši savā darbā sevišķi daudz sevišķi daudz bibliogrāfiskā un metodiskā materiālu krājumā “60 gadu brāļu saimē” ievietotas bibliogrāfiskos rādītājus un ieteicošo bibliogrāfisko rādītāju “Pārtikas programmas realizēšana – visas tautas lieta”. Ar lielu atzinību bibliotekāri ir izteikušies arī par “Svarīgākajām jubilejām un atceres dienām...”. Tikai diemžēl mūsu rajona bibliotēkas šo un vēl daudzus citus bibliogrāfiskos rādītājus bieži saņem ar lielu nokavēšanos, kad attiecīgais notikums vairs nav aktuāls. Bibliotēku darbā ir izmantoti arī iepriekšējos gados izdotie bibliogrāfiskie materiāli un bibliogrāfisko un metodisko materiālu krājumos ievietotie bibliogrāfiskie rādītāji. Dažu rajona bibliotēku darbinieki ir sastādījuši arī literatūras sarakstus, kuros ir atspoguļota šo bibliotēku lasītājiem ieteicamā literatūra. Mazsalacas pilsētas bibliotēkas darbinieki sakarā ar skolotāju dienas atzīmēšanu ir sastādījuši literatūras sarakstu “Skolotāja tēls daiļliteratūrā”, Ķoņu ciema bibliotēkā ir izveidoti divi literatūras saraksti “Literatūra cūkkopjiem” un “Piena lopu barošana ziemas periodā”, Vecates ciema 2. bibliotēkā – “Pavadoņi un meteoroloģiskie apstākļi”.

1982. gadā liela vērība rajona bibliotēkās tika pievērsta arī informācijas darbam. Lielākajā daļā bibliotēku ir izveidotas informācijas kartotēkas. Bibliotekāri galvenokārt ir veikuši individuālo informācijas darbu, informējot sava mikrorajona iedzīvotājus. Ciema bibliotekāri ir snieguši informāciju gan par jaunāko literatūru, gan par individuālās informācijas abonentus interesējošiem jautājumiem, informācija tika sniegta lauksaimniecības speciālistiem, skolotājiem, bērnudārzu audzinātājiem, ciema padomju priekšsēdētājiem, kolhozu partijas pirmorganizācijas sekretāriem rakstiski, pa telefonu, mutiski, ierodoties bibliotēkā. Daudzi bibliotekāri ir atzīmējuši, ka vismazāk vajadzību pēc informācijas jūt lauksaimniecības speciālisti, jo viņiem ir plašas personiskās bibliotēkas un iespēja ar literatūru iepazīties darba vietās. Mazsalacas un Rūjienas pilsētas bibliotēku darbiniekiem ir plašāks individuālās informācijas abonentu loks. Tās bibliotēkas, kuru apkalpojamā mikrorajonā ir skolas un citas iestādes uzņēmumi pēc iespējas ir veikuši iedzīvotāju grupālo informāciju. Vecates ciema 1. bibliotēkas vadītāja ir informējusi par jaunāko literatūru lauksaimniecības speciālistus, Rencēnu ciema 2. bibliotēka – bērnudārza kolektīvu, Mazsalacas pilsētas bibliotēka – kolhoza “Mazsalaca” speciālistus, vidusskolas skolotājus – lektoros, politpulciņa vadītājus. Bez tam iedzīvotāji informāciju par jaunieguvumiem var saņemt arī bibliotēku rīkotajās informācijas dienās, kuras organizē gandrīz visas rajona bibliotēkas regulāri reizi mēnesī vai arī pēc jauno grāmatu sūtījuma saņemšanas. Apmeklētāji par bibliotēku jaunieguvumiem var uzzināt, noklausoties literatūras apskatus un iepazīstoties ar literatūras izstādēm. Rūjienas pilsētas bibliotēkā ir izveidota arī “Jaunumu kartotēka”. Lielākā daļa bibliotēku darbinieku ir atzinuši, ka šīs informācijas dienas ir efektīvas. Speciālistu dienas ir organizējušas Mazsalacas pilsētas, Vecates ciema 1. un 2., Valmieras ciema 1. un 2., Kauguru ciema 1. un 2., Bērzaines ciema, Jeru ciema un Lodes ciema bibliotēkas, kuras ir notikušas bibliotēkās un speciālistu darba vietās. Lauksaimniecības speciālisti ir varējuši iepazīties ar jaunāko lauksaimniecības literatūru, apskatot literatūras izstādes un noklausoties literatūras apskatus, bet lauksaimniecības darbinieki ir samērā neatsaucīgi. Kaut gan rajona bibliotekāri labi pazīst savā mikrorajona iedzīvotājus, zina viņu intereses, tomēr vajadzētu paplašināt individuālās informācijas abonentu loku un vairāk veikt grupālo informāciju sava mikrorajona esošajās iestādēs un uzņēmumos. Visas rajona bibliotēkas ir atradušas iespēju ar literatūras apskatiem un izstādēm piedalīties kolhozu, ciema padomju, kultūras, tautas namu un klubu, skolu, partijas un komjaunatnes pirmorganizāciju organizācijas pasākumos.

NOVADPĒTNIECĪBAS DARBS.

Novadpētniecības darbs rajona bibliotēkas saistīts ar sistemātisku novadpētniecības kartotēkas papildināšanu un pilnveidošanu, novadpētnieciska rakstura materiālu apkopošanu mapēs un albumos, kā arī šo materiālu izmantošanu dažādos pasākumos un literatūras izstādes.

Novadpētniecības kartotēkas ir iekārtotas visās rajona bibliotēkās. Tomēr pie tām daudz vēl jāstrādā un jāpapildina Zilaiskalna ciemata, Rencēnu ciema 2., Naukšēnu ciema 1. bibliotēkām. Īpašas uzmanība jāvelta regulārai kartotēku papildināšanu ar jaunākajiem materiāliem. Novadpētniecības materiāli praktiski tiek izmantoti dažādos pasākumos. Ramatas ciema bibliotēka tos izmanto pasākumos, kuri tiek organizēti lopkopju sanāksmēs, sesijās. Skaņkalnes ciema bibliotēka novadpētniecības materiālus izmantojusi pasākumā veltītam uz varas dienām "To dienu slava nezudīs", kā arī svinīgā pasākumā veltītam PSRS 60. gadadienai, kur bija nepieciešami materiāli par kolhoza un ciema izaugsmi.

Novadpētniecības materiāli tiek apkopoti mapēs un albumos, kurus uzņem gan uzziņu darbā, gan izstāžu veidošanā. Vecates ciema 1. bibliotēkā apkopoti raksti par Vecates ciemu, saimniecību. Redzama ciema vēsture, izaugsme, šodiena, kā arī ciema iedzīvotāji ģimenē, darbā, atpūtā. Apkopoti arī raksti, kurus rajona laikrakstā ievietojuši ciema iedzīvotāji.

Mazsalacas pilsētas bibliotēka plaši izvērš novadpētniecības darbu, vāc materiālus par novada vēsturi, dabas pieminekļiem, kā arī veido albumu par novada dabas pieminekļiem.

1982. gada septembrī Mazsalacā plaši tika atzīmēta novadnieka A. Kirhenšteina 110. dzimšanas diena. Gatavojās laikus, vāca materiālus par viņu, izveidoja speciālu kartotēku. Jubilejas dienās tika organizēta. Ir izveidotas mapes "Runā uzvaras kaldinātāji. 1941. – 1945.g." (Ziņas par mazsalaciešiem – LTK dalībniekiem). Īsa biogrāfija un intervija. Mape par bibliotēkas vēsturi un izaugsmi padomju varas gados, vairākas mapes ir ar ziņām par pilsētas varas gados, vairākas mapes ir ar ziņām par pilsētas ielu vēsturi.

Mapes ir iekārtotas arī sekojošās bibliotēkās: "Mūsu ciema izaugsme" – Brenguļu ciema 2. bibliotēkā, "Arhitektūras pieminekļi mūsu novadā" – Naukšēnu ciema 2. bibliotēkā, "Valmierai – 700", "Ar Ramatas vārdu", "L. Paegles Valsts Valmieras drāmas teātris" – Ramatas ciema bibliotēkā, "Skaņkalnes ciema vēsture", "Vētra pār Salacu" (šeit ievietoti novadnieka N.Lustes savāktie materiāli apkopojums laikrakstā "Liesma"), "Uzvaras diena Skaņkalnes ciemā". "Kolhoza "Skaņkalne" labākie darba darītāji" – Skaņkalnes ciema bibliotēkas. Vaidavas ciema bibliotēkā savākti interesanti materiāli, kas vēsta par senu mājamatniecības veidu – krēslu pīšanu un to pinējiem. Krēslu pīšana senos laikos bija izplatīta tagadējā Vaidavas kolhoza teritorijā esošajās apdzīvotajās vietās.

Valmieras ciema 1. un 2. bibliotēkai raksturīgas revolucionārās tradīcijas, to veidošana savā ciemā, kā arī cieša sadarbība ar Valmieras vēstures un mākslas muzeju. Piemēram, organizēts tematiskas pasākums "Ar Uzvaras salūtu", "Mūsu novada ievērojamie cilvēki – cīnītāji". Visi revolucionāro tradīciju pasākumi tiek atspoguļoti mapēs.

Savukārt Rencēnu ciema 1. bibliotēka paralēli sistemātiskam darbam ar novadpētniecības kartotēku vāc materiālus un veido apskatus par Rencēnu ciema vēsturi un Rencēnu skolas pirmsākumiem.

Darbu ar novadpētniecības kartotēku labi veic arī Rūjienas pilsētas bibliotēka. Kartotēka tiek regulāri papildināta ar materiāliem par Rūjienas vēsturi "Izcili LKP darbinieki – mūsu novadnieku", "Mākslinieki – mūsu novadnieki", "Rakstnieki – mūsu novadnieki". Organizējot tematiskus pasākumus tiek iekļauti arī novadpētniecības materiāli, tie tiek izmantoti arī literatūras izstāžu veidošanā.

Neskatoties uz jau paveikto darbu, lielāka vērtība ir jāpievērš, lai novadpētnieciska rakstura materiāli pēc iespējas ātrāk atspoguļotos kartotēkā, kā arī, lai visās bibliotēkās novadpētniecības materiālus apkopotu labi noformētās mapēs un albumos.

BIBLIOTĒKAS FONDA KOMPLEKTĒŠANA UN ORGANIZĀCIJA.

Valmieras rajona bibliotēkas savus fondus komplektē vadoties no izdevniecību tematiskajiem plāniem. Fondu komplektēšanā bez centrālās bibliotēkas KAN un lasītāju apkalpošanas nodaļas, FION piedalās arī Rūjienas un Mazsalacas pilsētas un bērnu bibliotēkas.

Regulāri tiek attīstīts CBS fonds no novecojušās literatūras. Tiek norakstīta lasītāju nozaudētā un nolietotā, kā arī neprofila literatūra. No fondiem tiek atlasīta dubletu literatūra. To novieto vai nu blakus telpās (ja tādas ir) vai arī nodot citām bibliotēkām. Fondu attīstīšanu veic pašas, bet ciemu bibliotēkām talkā nāk centrālā bibliotēka.

Izslēgtie iespaiddarbi procentuāli pa iemesliem sadalās šādi:

Nozaudētas - 4,85%

Nolietotas - 84,27%

Nodotas citām bibliotēkām – 0,3%

Pēc Kultūras ministrijas pavēles – 0,58%

Novecojušās – 9,98%

Tomēr fonda pieaugums pārsniedz 2%

1981. gadā 4,0

1982. gadā 3,5

Fonda saglabāšana ir viena no sarežģītākajām problēmām. Parasti no fonda pazūd vērtīgākās grāmatas. Tāpēc regulāri tiek atgādināts, lai bibliotekārs zinātu, pie kura lasītāja atrodas viena vai otra vērtīga grāmata. Daudzas bibliotēkās tiek izmantoti krāsu indikatori.

Darbs ar nekārtīgajiem lasītājiem tiek veikts katrā rajona bibliotēkā. Regulāri tiek izsūtīti atgādinājumi, tiek zvanīts pa telefoniem uz dzīves un darba vietām, tiek domāts arī par citām grāmatu atgriešanas formām – sarakstu izlikšana pie ziņojumu dēļiem, nekārtīgo lasītāju uzvārdu ievietošana komjauniešu sienasavīzēs, u.c. Tomēr ir daļa lasītāju, kas vai nu neliekas ne zinīs par paziņojumiem, vai arī, aizbraucot no ciema nenodot grāmatas.

Rajona bibliotēkās ir iekārtotas nozaudēto grāmatu uzskaites burtnīcas. Ja grāmatas ir nozaudētas, tad tiek prasīta vai nu atlīdzība naudā jeb grāmatas aizvietošana ar līdzvērtīgu. Parasti lasītāji izšķiras par pēdējo.

Bibliotekāri nav apmierināti ar tām grāmatām, kuras daudz lasa (arī izdevniecībās un tipogrāfijās to noteikti zināja), bet tika izdotas brošētā veidā. Piemēram, A. Puriņa "Zelta zirnekļis smejas", Z. Skujiņa "Jauna cilvēka memuāri", Janševska "Mežvidus ļaudis" u.c. Pabijušas pie četriem, pieciem lasītājiem, tās jau ir "nolasītas", krīt ārā no vākiem.

Visumā fondi bibliotēku lasītājus apmierina. Jāņem vērā arī tas, ka atsevišķu lasītāju pieprasīto speciālo literatūru var saņemt izmantojot vienoto fondu vai arī SBA.

Nepieciešamas ir fonda analīzes. 1982. gadā tās tika izdarītas. Gan analītiskā (Rencēnu ciema 1., Kocēnu ciema 2.), gan bibliogrāfiskā, gan socioloģiskā un statistiskā. Tādējādi var noskaidrot gan to literatūru, kuru neizmanto, gan novecojušo, kura ir nepelnīti aizmirsta, gan, kura būtu nepieciešama, bet fondā tās nav.

Ar fonda analīžu palīdzību tika izpētīta literatūras atbilstība lasītāju grupām. Analīzes rezultātā daudzās bibliotēkās konstatēts, ka trūkst literatūra lauksaimniecībā (Koņu ciema, Bērzaines ciema, Ipiķu ciema u.c. bibliotēkās), par biškopību, aitkopību, veterināriju, zirgkopību (Vecates ciema 1, Lodes ciema bibliotēkās), tehnisko literatūru (Skaņkalnes ciema, Koņu ciema u.c. bibliotēkās), literatūru (īpaši daiļliteratūru) krievu valodā sevišķi nepieciešama

bibliotēkās, kuru mikrorajonos ir liels krievu tautības īpatsvars. (Zilaikalna ciemata, Mazsalacas pilsētas, Ipiķu ciema, Vecates ciema 2. bibliotēkā). Bibliotēkas ir ieinteresētas saņemt jaunāko literatūru par autotransportu, automobiļu uzbūvi un remontu. Piemēram, Kocēnu ciema 1. bibliotēka, jo bibliotēkas teritorijā atrodas AK 12 un AK mācību filiāle. Esošā literatūra neapmierina, jo ir novecojusi.

METODISKAIS DARBS RAJONA BIBLIOTĒKĀS.

Metodisko darbu rajonā veic pilsētu un pilsētu bērnu bibliotēkas, t.i., Mazsalacas pilsētas un Mazsalacas pilsētas bērnu, Rūjienas pilsētas un Rūjienas pilsētas bērnu bibliotēkas, kā arī atsevišķas bērnu bibliotēkas, kuru teritorijā atrodas skolu bibliotēkas. No ciemu bibliotēkām šogad metodisku palīdzību ir sniegusi Naukšēnu ciema 1. bibliotēka Naukšēnu vidusskolas bibliotēkai, tika sniegta palīdzība bibliotekāro stundu konkursa sagatavošanā.

Rūjienas zonā ietilpst 7 ciemu bibliotēkas. Metodisko palīdzību bibliotēkas ir saņēmušas 11 reizes. Atkārtoti apmeklētas Jeru ciema un Ķoņu ciema bibliotēkas. Īpaša uzmanība veltīta Jeru ciema bibliotēkai. Pārbaudīja tās darbu, deva turpmākos uzdevumus, palīdzēja praktiski (novadpētniecības un metodisko materiālu kartotēku veidošanā). Rezultāts – darbs gada laikā bibliotēkā uzlabojies. Zonas bibliotēkām sniegtas 10 individuālās konsultācijas (gan telefoniski, gan mutiski).

Metodiska palīdzība sniegta šādos jautājumos:

- 1) Individuālajā darbā ar lasītājiem, lasītāju grupām,
- 2) Informācijas darbā,
- 3) Bibliogrāfisko un metodisko materiālu organizēšanā,
- 4) Vispārīgo rakstu kartotēkas organizēšanā.

1983. gadā Rūjienas pilsētas bibliotēka lielāku vērību pievērsīs Naukšēnu ciema 1. bibliotēkai, sniedzot metodisku un praktisku palīdzību darbā ar kartotēkām.

Metodiskais darbs Mazsalacas zonā.

Zonā ietilpst 5 ciemu bibliotēkas: Sēļu, Skaņkalnes, Ramatas, Vecates ciema 1., Vecates ciema 2. bibliotēka. 1982. gadā metodiskais darbs nav veikts sevišķi aktīvi, tāpēc turpmāk tas jāuzlabo. Tomēr priekšstats par bibliotēku darbu zonā ir. Vislabākajā kārtībā gan lasītāju apkalpošanas, gan masu darba ziņā ir Vecates ciema 1. bibliotēka. Problemātiska situācija ir gan Vecates ciema 2., gan Sēļu ciema, gan Skaņkalnes ciema bibliotēkās. Šīm bibliotēkām jāpievērš lielāka uzmanība 1983. gadā.

Bērnu bibliotēku metodiķi ciemu bibliotēkas parasti apmeklē kopā ar pilsētu bibliotēku metodiķiem. Tiek kontrolēts darbs, noteikti uzdevumi turpmākajam laikam, sniegta praktiska palīdzība kartotēku un katalogu izveidē.

Metodiskais darbs Valmieras zonā.

Valmieras zonā ietilpst 17 bibliotēkas. Apmeklētais 32 reizes. Atkārtoti: Bērzaines ciema (2), Dikļu ciema 1 (3), Kauguru ciema 1 (2), Kocēnu ciema 1 (3), Kocēnu ciema 2. (4), Rencēnu ciema 1 (2), Rencēnu ciema 2. (3), Valmieras ciema 1. (5).

Nav apmeklēta Matīšu ciema bibliotēka. Tas ir jāizdara vis tuvākajā laikā, jo šajā bibliotēkā sākusi strādāt jauna darbiniece ar vidējo speciālo izglītību.

Salīdzinoši ar iepriekšējo gadu, stāvoklis ir uzlabojies Rencēnu ciema 2. un Kocēnu ciema 2. bibliotēkā.

1983. gadā pastiprināta uzmanība būs jāpievērš Matīšu ciema, Dikļu ciema 1., Burtnieku ciema bibliotēkām, jo tajās ir sākuši strādāt jauni darbinieki. Nepieciešams panākt bibliotēku

tehniskā darba uzlabošanas, kā arī jāpievērš lielāka uzmanība telpu estētiskajam noformējumam.

Metodiskā darba virzienus skat. "Valmieras centrālās bibliotēkas 1982. gada teksta atskaite. Metodiskais darbs".

DARBS AR AKTĪVU.

Bibliotēku loma ciema dzīvē pieaug, ja to darbā piedalās sabiedrības pārstāvji. Bibliotēkās tiek izveidotas sabiedriskās padomes, ap kurām koncentrējas pārējie aktīvisti.

Ciemos, kuros ir divas bibliotēkas, parasti tiek izveidotas apvienotās sabiedriskās padomes. Padomes ietilpst pārstāvji no skolām, bērnu dārzu audzinātājas, dažādām iestādēm un uzņēmumiem, kā arī sabiedriskajām organizācijām. Padomes locekļi un aktīvisti atbalsta bibliotēku rīkotos pasākumus, palīdz lasītāju iesaistīšanā, bibliotēkas propagandā. Par bibliotēku aktīvistiem tiek iesaistīti skolotāji, saimniecību speciālisti, strādnieki, kolhoznieki un skolēni.

Aktīvisti, īpaši skolēni, bieži vien palīdz grāmatu labošanā, sīkajos remontdarbos un darbā ar lasītājiem – kavētājiem (Mazsalacas pilsētas, Valmieras ciema 1., Naukšēnu ciema 1., Skaņkalnes ciema, Lodes ciema, Jeru ciema, Vecates ciema 2. bibliotēkā).

Aktīvisti sniedz palīdzību arī grāmatu izplatīšanā un lasītāju iesaistīšanā, kā arī vada pārvietojamās bibliotēkas (Rūjienas pilsētas, Vecates ciema 1., Matīšu ciema, Bērzaines ciema bibliotēkās).

Sabiedrisko padomju locekļi un aktīvisti piedalās masu pasākumu organizēšanā (Rūjienas pilsētas, Naukšēnu ciema 1. Mazsalacas pilsētas bērnu, Vecates ciema 1, Matīšu ciema, Valmieras ciema 2., Rencēnu ciema 1., Ķoņu ciema, Vīlpulkas ciema, Naukšēnu ciema 1., Kocēnu ciema 1., Vaidavas ciema, Zilaikalna ciemata bibliotēkās).

Tiek sniegta palīdzība uzskatāmās aģitācijas un telpu noformēšanas jautājumos (Ķoņu ciema un Lodes ciema bibliotēkās).

Pasīvi sabiedriskās padomes un aktīvas darbojas Ramatas ciema, Rencēnu ciema 2. un Dikļu ciema 2. bibliotēkā.